EXPLOZIE ÎN CITY

IRA SFIDEAZĂ LONDRA

La 23 aprilie, în aula Universităţii din Liverpool, ministrul britanic pentru Irlanda de Nord, Patrick Mayhew, propunea o nouă rundă de convorbiri în luna iunie asupra viitoarei guvernări a acestui teritoriu. Asemenea convorbiri, cu participarea celor patru partide "constituţionale" din Ulster, ca şi a guvernelor de la Londra şi Dublin, mai avuseseră loc începând din 1991 dar se încheiaseră fără rezultate concrete, din cauza neâncrederii reciproce. În prezent, după cum se ştie, Irlanda de Nord este administrată direct de Londra şi controlată prin prezenţa unor consistente forţe poliţieneşti şi militare, situaţie nefirească - deşi prelungită de multă vreme - căreia cabinetul dlui Major ar dori să-i pună capăt. Tratativele, în opinia dlui Mayhew, ar urma să ducă la un transfer substanţial de putere către instituţiile nord-irlandeze şi la structura unui cadru de cooperare între cele două părţi ale insulei. Chiar dacă propunerea sa nu amintea nimic despre eliminarea obstacolelor pe care partidele din Ulster le doresc eliminate ca o condiţie prealabilă oricărei negocieri, ministrul, beneficiind de sprijinul declarat al lui John Major, putea spera, în cele din urmă, într-un răspuns favorabil din partea tuturor celor invitaţi.

De pe lista acestora, însă, lipsea, ca şi în trecut, un nume cu greutate. Este vorba de **Sinn Fein**, expresia politică a Armatei Republicane Irlandeze (IRA), grupare care, de ani de zile, militează împotriva dependenţei de Marea Britanie prin metodele cele mai nedemne: atentate teroriste, soldate cu zeci de victime. Violenţa naşte violenţă, iar riposta organizaţiilor adverse de aceeaşi factură, ca şi intervenţia trupelor guvernamentale au alimentat spirala tensiunii din care Ulsterul nu reuşeşte să mai iasă şi care, dimpotrivă, tinde a cuprinde şi cealaltă insulă britanică. Refuzând să renunţe oficial la violenţă, Sinn Fein a fost exclusă de la dialogul constituţional. Liderii IRA avertizaseră, însă, că dacă nu se va reveni asupra acestei decizii, o nouă campanie de atentate avea să fie declanşată, atât în Irlanda de Nord, cât şi în Anglia.

Apeluri codificate

Pentru o vreme, totuşi, IRA lăsase bombele de o parte, încercând o implicare în jocul politic. Preşedintele Sinn Fein-ului, Gerry Adams, avea discuţii secrete cu John Hume, liderul Partidului Social-Democrat Laburist din Ulster, mişcare politică naţionalistă, dar respectabilă. Cei doi lideri discutau posibilitatea participării Sinn Fein-ului la convorbirile de pace. Cu puţin înainte însă, ei anunţaseră, într-o declaraţie comună, că discuţiile lor nu duseseră la nici un rezultat. Scena era pregătită pentru noi explozii şi ele nu aveau să întârzie prea mult. Cea dintâi s-a produs chiar în dimineaţa de 23 aprilie, la o instalaţie petrolieră din nord-estul Angliei, având ca rezultat doar avarii materiale minore. Adevăratul răspuns al IRA abia urma.

A doua zi, sâmbătă 24 aprilie, poliţia şi o agenţie de presă din Londra au primit apeluri telefonice codificate - un semn de recunoaştere al IRA - avertizând că un atentat urma să aibă loc în City, centrul financiar al capitalei britanice. Posibilele consecinţe erau bine cunoscute încă de acum un an: la 11 aprilie 1992, explozia unei bombe de 90 kg, amplasată lângă clădirea Baltic Ex-

change, devastase întreaga zonă, lăsând în urmă trei morţi şi 91 răniţi. Avertismentul a fost luat în serios; poliţia a golit străzile din City şi a evacuat câteva clădiri considerate mai nesigure. În celelalte, funcţionarii au fost sfătuiţi să rămână înăuntru. Cei 1 000 de oameni politici şi de afaceri din întreaga Europă aflaţi la sediul Băncii Europene de Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) şi-au continuat activitatea.

Dacă trecătorii obişnuiţi s-au grăbit să se îndepărteze de sectorul izolat de poliţie, ziariştii, în schimb, s-au grăbit într-acolo, încercând să evite pe cât posibil pericolul şi totdată să fie într-o poziţie bună când ceea ce toată lumea aştepta avea să se întâmple. Printre ei se afla şi Edward Henty, 34 de ani, un fotoreporter independent, sub contract cu ziarul de mare tiraj **News of the World**. "**Dacă aud o bubuitură mare, număr încet până la zece - apoi merg acolo**", îi declarase Henty unui coleg. Aveau să fie ultimele sale cuvinte: cinci ore mai târziu, corpul său neînsufleţit era degajat de sub un munte de dărâmături. A fost singura victimă a exploziei de pe Bishopsgate.

Băncile se cutremură

La ora 10,27, delegaţii la Conferinţa BERD au auzit o puternică detonaţie, care a zguduit întreaga clădire. "**A fost un tunet al dracului de tare**", declara mai târziu Dick Newby, purtător de cuvânt al Băncii, "**dar s-a terminat foarte repede**". La circa 1,5 km depărtare, în apartamentul său de la etajul III, Jeremy Roberts a auzit şi el explozia, al cărei suflu i-a scuturat ferestrele. Privind spre City el a putut vedea - aşa cum i-a descris apoi agenţiei UPI - "**o solidă coloană de fum negru ridicându-se în cer**". Imagine care avea să apară, până seara, pe ecranele televizoarelor din întreaga lume.

Bomba fusese plasată într-o basculantă parcată, cu puţin timp înainte de ora 9,00, la intersecţia străzii Leadenhall cu Bishopsgate, aproape de sediul băncii Hong Kong & Shanghai şi de una din cele mai înalte clădiri ale oraşului, turnul de birouri National Westminster, de 52 etaje. La locul exploziei apăruse un crater de 12 m diametru. După şocul primelor momente, ambulanţele au început să transporte răniţii la spitalele cele mai apropiate. Majoritatea se aflaseră în interiorul clădirilor din zonă, fiind loviţi de cioburile geamurilor spulberate de şoc. Era vorba în general de răni minore; totuşi, o persoană a fost atinsă la un plămân, iar alteia i-au fost amputate două degete. Mai mulţi oameni au rămas blocaţi în clădiri a căror structură era atât de avariată încât devenise nesigură, de unde n-au putut fi salvaţi decât după multe ore. În final au fost consemnaţi în total 45 răniţi. În timp ce victimele erau transportate la spital, atenţia s-a concentrat asupra distrugerilor materiale. Iar acestea s-au dovedit a fi considerabile. "**Această bombă a provocat daune pe o scară mult mai amplă decât cea de la Baltic Exchange**", declara, chiar în ziua atentatului, Nicholas Balcombe, patronul unei importante firme de asigurări. "**Estimarea mea iniţială este că valoarea pagubelor va depăşi un miliard de lire sterline**". Calcule mai exacte, efectuate în zilele următoare, au redus sensibil această cifră, evaluarea finală apropiindu-se de valoarea daunelor înregistrate în urmă cu un an - 350 milioane lire. O sumă, oricum, importantă. Iar pierderile proprietarilor afectaţi ar putea fi şi mai mari, deoarece în urma atentatului de la Baltic Exchange, multe companii de asigurare şi-au retras acoperirea riscului de acte teroriste.

Dincolo de evaluările băneşti, pierderile concrete sunt, în unele cazuri, ireparabile. Potrivit specialiştilor, cinci sau şase clădiri au suferit avarii structurale iar una din ele - un bloc construit în anii '60, în faţa băncii Hong Kong & Shanghai - va trebui, din păcate, probabil, demolată. Aceeaşi soartă o va avea, din păcate, şi biserica medievală a Sf. Fecioare Ethelburga, datând din 1430, cea mai mică biserică din City, din care au

Peisaj după explozie: străzile din City acoperite cu moloz şi cioburi

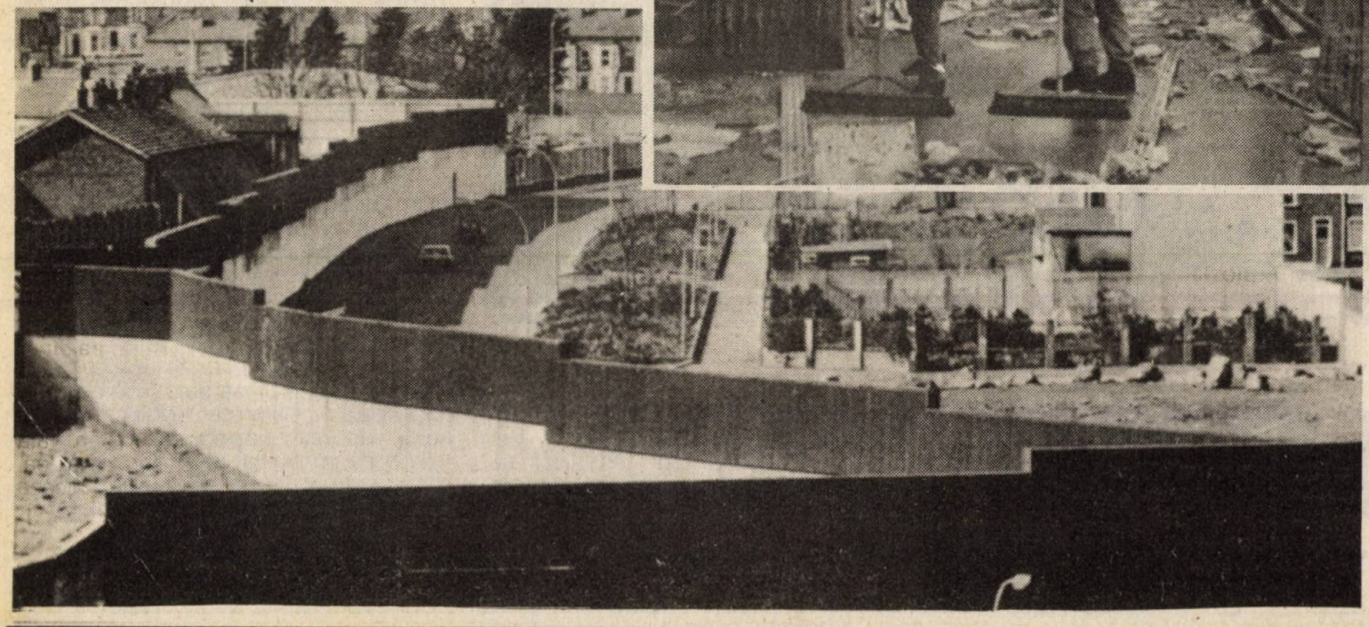

Zid despărţitor, la Belfast, între locuinţele protestanţilor şi cele ale catolicilor

mai rămas doar câteva ziduri: "**Ea reuşise cumva să supravieţuiască Războiului celor Două Roze, marelui incendiu din 1666 şi bombardamentelor: pentru sentimentali... era cel mai bun exemplu de biserică parohială din evul mediu**", scria, într-un impresionant articol, ziarul **Times**, chemând la reconstrucţia integrală a bisericii în forma ei originală. Un alt lăcaş de cult a avut, de asemenea, de suferit, ca şi o staţie de metrou. Geamurile ferestrelor şi vitrinelor au fost sparte pe o arie mult mai largă, inclusiv la clădiri unde de-abia se terminaseră reparaţiile în urma atentatului precedent. Baltic Exchange fusese redeschis cu doar trei săptămâni înainte.

Totuşi, cu dârzenie englezească, autorităţile locale au asigurat că nivelul activităţii nu va scădea sub 90% din cel normal. E drept, însă, că 90 000 mp de birouri - echivalentul a 20 blocuri de opt etaje - vor fi de nefolosit timp de o lună, iar alte 46 000 mp - pentru o săptămână sau două. 30 000 funcţionari îşi vor schimba, temporar, obiceiurile. City of London se resimte de pe urma loviturii, chiar dacă nu vrea s-o arate.

Făptaşii

Analizele poliţiei au stabilit că explozivul folosit, în greutate de circa o tonă, nu era cine ştie ce substanţă sofisticată, ci fusese preparat artizanal, având la bază... un banal îngrăşământ chimic. Camionul în care era depusă bomba fusese furat în urmă cu o lună din Staffordshire, în nordul Angliei. S-a găsit şi un martor care văzuse doi bărbaţi coborând din cabină şi îndreptându-se agale spre o staţie de metrou. Ei fuseseră chiar filmaţi de o cameră video automată. Dar nu s-au putut stabili decât semnalmente vagi, căci avuseseră grijă să-şi ascundă feţele. Poliţia a efectuat, ce-i drept, câteva arestări - nu prea multe - în mediile irlandeze din Londra, dar este puţin probabil să fie vorba de personaje importante; acestea au ştiut să se pună la adăpost.

O zi după atentat, IRA şi l-a revendicat - nu fără oarecare mândrie - printr-o declaraţie oficială a Biroului de Publicitate Republican Irlandez de la Dublin. El a dat vina pe autorităţi pentru victimele înregistrate, afirmând că poliţia fusese anunţată cu 70 minute înainte şi "**localizase precis bomba cu 20 minute înainte de explozie**" (Mai târziu avea să se afle că, prin indiscreţii voite sau nu, poliţia aflase încă din seara zilei de vineri că "se pregătea ceva"; fusese emisă o circulară cerând "vigilenţă sporită", dar teroriştii reuşiseră, totuşi, să se strecoare prin toate posturile de control). "**Subliniem din nou că ei** (guvernul) **ar trebui să urmeze calea păcii sau să accepte calea războiului**", conchidea declaraţia IRA.

În replică, forţele de ordine s-au gândit, dintru început, la noi măsuri de securitate. Şeful poliţiei din City, Owen Kelly, a cerut dreptul de a instala baraje "**oriunde şi oricând, fără vreun motiv anume**". S-a evocat şi amplasarea unor puncte de control armate permanente, ceea ce, în cele din urmă, ar da districtului financiar aspectul de fortăreaţă pe care-l are, acum, Belfastul, capitala Irlandei de Nord. Eficienţa unei asemenea strategii este, însă, discutabilă: ea n-ar duce decât la sporirea tensiunii, făcând jocul teroriştilor, mai ales că aceştia ar putea oricând lovi în altă parte. Ca o confirmare, parcă, în seara aceleiaşi "sâmbete negre" s-au produs două noi atentate. Bărbaţi cu accent irlandez au oprit două taxiuri şi, sub ameninţarea armelor, au silit şoferii să se îndrepte spre Scotland Yard, respectiv spre reşedinţa primului ministru din Downing Street 10. Aproape de destinaţie, au sărit din mers, prevenind şoferii că lăsaseră bombe în urma lor. Exploziiile care au urmat, în afara distrugerii taxiurilor, n-au produs decât stricăciuni minore. Ele aveau, însă, menirea de a sublinia orientarea atacurilor IRA împotriva principalilor factori de putere: centrul financiar, apoi guvernul şi forţele de ordine... Concomitent, în Ulster, un alt atentat a luat viaţa unui localnic, fost soldat în armata britanică, privit de naţionalişti ca un trădător. Acolo, însă, asemenea evenimente au intrat într-o tristă normalitate.

Soldaţi britanici patrulând pe străzile din Ulster

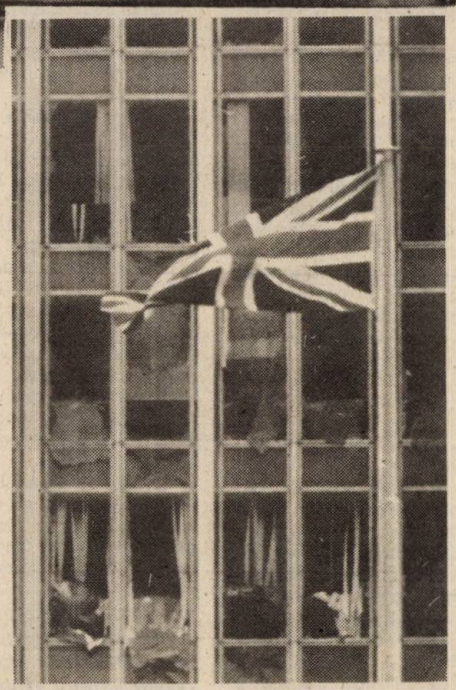

Steagul britanic străjuieşte, impasibil, un bloc rămas fără ferestre

Este greu de crezut că întărirea măsurilor de siguranţă va pune la respect "armata" de voluntari fanatici ai IRA, care, cu o lună în urmă, n-au ezitat să provoace chiar şi moartea unor copii. Decisivă ar fi, mai degrabă, găsirea unei soluţii politice a conflictului din Ulster, care alimentează terorismul. Cale dificilă însă, şi în orice caz îndelungată. "**Teroriştii lumii au în comun un lucru - eşecul, ei au eşuat în atragerea unui sprijin larg, au eşuat în respectul regulilor civilizaţiei, au eşuat în subminarea democraţiei...**" declara, la 26 aprilie, primul ministru Major în faţa adunării BERD. Faptele arată, însă, că, din păcate, eşecurile nu-i descurajează pe teroriştii.

Alexandru ANTONESCU

COLOMBO

O existență mereu amenințată

Președintele Republicii Sri Lanka, Ranasinghe Premadasa, în vârstă de 69 de ani, a fost ucis într-un atentat la Colombo, capitala țării, în ziua de 1 mai. Șeful statului, o personalitate politică cu vederi de stânga care a instaurat un regim prezidențial autointitulat "democratic socialist", participa la o manifestație a formațiunii politice de guvernământ, Partidul Național Unit (UNP), organizată de simpatizanți și formațiuni militare cu prilejul Zilei Internaționale a Muncii. Atentatul este similar ca metodă și amintește de uciderea premierului indian Rajiv Gandhi în urmă cu doi ani, pe când se afla în campanie electorală în statul Tamil Nadu, din extremitatea sudică a Indiei. Aceeași bănuială apare si acum, autoritățile și poliția din Sri Lanka, cărora li s-au alaturat detectivi de la Scotland Yard, afirmă că ar fi vorba de gherila radicală separatistă a "tigrilor" tamil.

Asasinul, un adolescent, după toate aparențele, care circula pe o bicicletă, a detonat o bombă, producând o explozie teribilă în momentul în care grupul în care se afla președintele a ajuns în apropierea sa. Deși polițiștii și membrii gărzii sesizaseră unele mișcări suspecte în rândul mulțimii, nu a mai fost timp pentru măsuri de securitate. Tot anturajul lui Premadasa a fost ucis, 24 de persoane pierzându- și viața concomitent cu atentatorul sinucigaș iar alte zeci au fost rănite. În stomacul asasinului s-au descoperit urme ale unei capsule cu cianură, element specific care a făcut ca suspiciunile să cadă imediat asupra Frontului Unit de Eliberare Tamil (LTTE), "specialiști" recunoscuți în operațiuni de acest gen. LTTE a respins orice responsabilitate și orice implicare în asasinarea președintelui.

Ranasinghe Premadasa, protejat și succesor al fostului președinte Junius Jayewardene, avea dușmani chiar și în propriul său partid, UNP, și a dus o existență periculoasă până în ultima clipă, trăind sub amenințări continue. Asasinarea lui a intervenit la numai o săptămână de la moartea principalului său rival politic, Lalith Athulathmudali. Fost ministru însărcinat cu securitatea, Athulathmudali a fost exclus din UNP în 1991, după ce încercase, fără succes, să obțină demisia președintelui Premadasa. Ulterior, împreună cu alte personalități marginalizate din UNP, el a format Frontul National Democratic Unit (DUNF), alăturându-se opoziției. A fost ucis, tot la Colombo, de un necunoscut care l- a împușcat în piept în timp ce participa la o reuniune electorală, în vederea alegerilor pentru consiliile provinciale de la 17 mai.

DUNF a acuzat guvernul că ar fi autorul moral al acestui atentat, prin care președintele Premadasa a scăpat de un rival puternic. În timpul funeraliilor acestuia au izbucnit puternice ciocniri între poliție și simpatizanții opoziției.

Pe de altă parte, Ranasinghe Premadasa era de multă vreme ținta extremiștilor aparținând diferitelor etnii care compun populația din Sri Lanka. Singhalezii, majoritari în insulă (70 la sută), îl urmăreau datorită represiunii militare pe care o ordonase contra lor pentru a pune capăt unei rebeliuni ce dura de doi ani și avea ca scop răsturnarea guvernului. Dar cei mai temuți dușmani ai săi erau tamilii (20 la sută), care dețin controlul asupra nordului țării și coastei de est. El și-a atras ura acestora încă din vremea când făcea parte din cabinet și conlucra, în baza unui acord, cu trupele indiene staționate din 1987 în nord-estul insulei pentru reprimarea acțiunilor gherilei "tigrilor" tamil care luptă pentru independență.

În pofida accesului spre putere, Premadasa nu a reușit niciodată să anihileze cu adevărat opoziția, nici măcar pe cea din sânul propriului partid. Ca președinte, s-a remarcat prin ordinul pe care l-a dat, în iunie 1989, privind retragerea trupelor indiene, ceea ce a încordat relațiile cu marele vecin. Tot el a hotărât expulzarea înaltului comisar britanic sub acuzația de amestec în procesul electoral.

Mandatul președintelui asasinat a fost luat provizoriu de către Dingiri Banda Wijetunga, în vârstă de 71 de ani, care își asuma cu discreție de patru ani rolul de prim-ministru secundar în instituțiile din Sri Lanka, fără a se implica în disensiunile politice. În timp de o lună de zile, Parlamentul unicameral în cadrul căruia UNP deține 125 de locuri din totalul de 225, trebuie să se întrunească în sesiune specială, pentru a desemna pe noul șef al statului din rândul membrilor săi. Conform previziunilor, Wijetunga va ocupa acest post, sperându-se instaurarea calmului pe scena politică a țării. În caz contrar, un nou președinte va trebui ales prin sufragiu universal. Ca o dovadă a neliniștii provocate de brusca dispariție a șefului statului, în această țară de 18 milioane de locuitori unde violența este un fenomen endemic, cetățenii capitalei nu au respectat restricțiile de circulație, golind magazinele, în special, de alimente. La funeraliile președintelui au participat zeci de mii de persoane, în rândul cărora domnea o stare de neliniște.

Conducerea Partidului Libertății, puternică formațiune de opoziție condusă de fostul premier Sirimavo Bandaranaike, a publicat o declarație în care cheamă la organizarea de alegeri anticipate cât mai urgent, atât prezidențiale, cât și legislative, afirmând că deputații săi nu vor lua parte la votul din parlament. Acest partid este la rândul său slăbit din cauza sănătății precare a liderului și a certurilor dintre cele două grupuri conduse de fiul și de fiica sa. Alte partide politice, mai puțin importante, au propus crearea unui guvern de uniune națională.

Sri Lanka s-a scufundat într-un vid politic după asasinarea, una după alta, a celor două personalități, președintele țării și principalul său rival. Analiștii consideră că UNP nu mai dispune de nici o figură de anvergură națională pentru a prelua ștafeta, fiind obligat să activeze o vreme fără conducător și într-o stare de confuzie.

Cele două asasinate au destabilizat întreaga structură politică și vor duce la slăbirea democrației, și așa foarte fragilă, din Sri Lanka. Pentru a calma populația, președintele interimar a anunțat că alegerile provinciale vor avea loc după cum era stabilit, la 17 mai, și a dat asigurări că protecția politicienilor va fi serios sporită. De teama unei explozii de violență și a recrudescenței actelor criminale, guvernul a ordonat retragerea a 1 000 de militari desfășurați în zonele de conflict din estul țării, unde armata încearcă să pună capăt rebeliunii separatiștilor tamili. Se știe că masacrele îndreptate împotriva populației tamile din Colombo din anul 1983 au stat la baza degenerării militantismului tamil într-un război civil sângeros între trupele guvernamentale și forțele LTTE, soldat cu mii de victime. În cursul ultimelor luni, armata părea să câștige teren asupra "tigrilor" tamil din părțile de nord și est ale țării. Însă "tigrii" continuă să provoace pierderi grele în rândul militarilor, după ce anul trecut au eliminat practic întregul stat major al regiunii printr-un atentat. Și de o parte și de alta se vorbea de reluarea negocierilor pentru a pune capăt unui conflict care devorează un sfert din resursele materiale ale țării. Astăzi pozițiile respective par total ireconciliabile, dezbinarea dintre cele două comunități amenințând însăși existența statului.

C. VALERIU

Într-o atmosferă încordată, sub protecția polițiștilor, zeci de mii de simpatizanți au adus un ultim omagiu președintelui asasinat al Republicii Sri Lanka

Înainte și după America

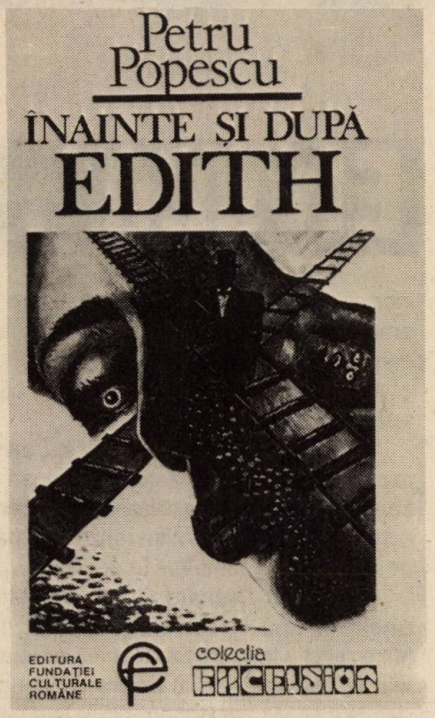

La biblioteca Mihail Sadoveanu din Bucureşti Petru Popescu nu mai figurează nici în catalog, darmite în rafturi. "Care Petru Popescu?", m-a întrebat bibliotecara, cu ochi rotunzi de uimire. "Bineînţeles, nu Apostolul", i-am răspuns, ci scriitorul român în viaţă căruia Ceauşescu i-a dat o viză pentru America, bucurându-se să scape de el.

Pe atunci, pe când eu şi alţii asemenea mie ne străduiam să ieşim dintr-o adolescenţă mistuită de ideologie, el era un fel de înger subversiv care scrisese pentru noi, cei dornici de altceva decât realismul socialist şi sforăriile în versuri ale poetaşilor, unul dintre cele mai frumoase romane de dragoste: "Dulce ca mierea e glonţul patriei", dragoste întreţesută pe fundalul unui peisaj social în descompunere.

Iată-l întorcându-se în cultura română, cum i-a plăcut să spună, din care totuşi nu se poate pleca cu un roman apărut la Londra în 1978 "Înainte şi după Edith", care conţine tot ceea ce Occidentul s-a obişnuit să asimileze împreună cu literatura, din care a mai rămas arta scriitorului de a-i prinde în mrejele ficţiunii sale: crimă, sex, suculenţa limbajului nud şi foarte apropiat de senzaţiile eliberate prin simţurile roabe ale organelor vitale, mânuite de cele două ireductibile umane - mintea şi sufletul. Amândouă dăinuiesc în carapacea de carne a trupului mereu râvnit, mereu nedăruit.

"Înainte şi după Edith" ar fi putut rămâne un non-conformist roman poliţist, în care femeia criminală se întâlneşte cu poliţaiul care-i adulmecă urmele şi, în acest amestec de magie a crimei şi fler al copoiului, se îngrăgostesc, descoperind ceea ce viaţa le refuzase până atunci - plăcerea de a se dărui fără limite, până la suprapunerea identităţilor.

Linia naraţiunii ne poate conduce în mod simplist la "Basic instinct", filmul care a atâţat şi a intrigat, alăturând crimei frumuseţea femeii iar inteligenţei bărbatului slăbiciunea dorinţelor sale. Totuşi, ce le putea aduce nou Petru Popescu cititorilor săi pentru a se impune între maldărele de literatură poliţistă şi de aventuri care curg în valuri peste capitalele superinformatizate?

Înainte de toate, climatul exotic al unui imperiu habsburgic în descompunere, înecat în ultimul său război, din care nu răzbat decât ororile - gropile de obuz în care se amestecă mădulare sfârtecate şi creieri, poftele nesăţioase ale bărbaţilor, privirile avide ale femeilor, într-o Vienă văduvită de forţă şi farmec viril. Aici trăiesc Edith şi Feri, eroii romanului, bărbatul şi femeia, criminala şi poliţaiul, bogata şi săracul, frumoasa şi urâtul, două destine ce-şi sunt prin hazard necesare.

Între înainte şi după stă Edith, la început Hilke, adolescenta violată în tren de un profesor plin de mătreaţă, femeia matură cu trei copii, care ucide pentru a răzbuna toată lipsa dragostei, pentru a se uşura de ura ce o chinuie împotriva lipsei de sens a vieţii, izvorâte din însăşi lipsa de sens a lumii în care trăia. Hilke-Edith duce războiul ei cu Imperiul iar supuşii acestuia sunt cea mai uşoară pradă pentru ea.

Feri este orfanul poliţist, care-şi închiriase sufletul instituţiei pentru că nici o

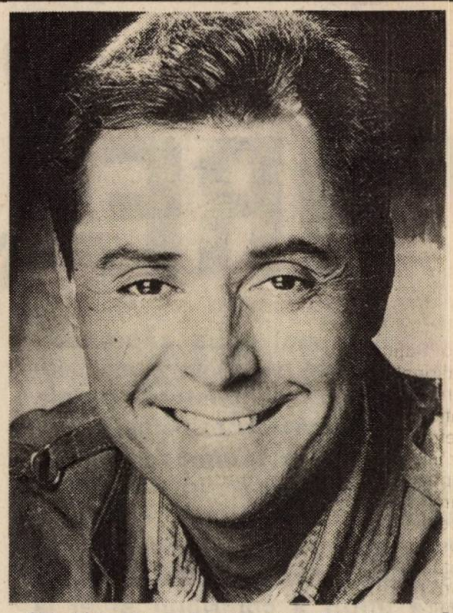

femeie nu avusese nevoie de el. Se întâmplă să-l dăruie tocmai femeii care trebuia să-i fie pradă. Deşi vin din direcţii opuse, ei doi sunt din aceeaşi plămadă: înţeleg prea mult şi prea în adânc această lume ca să nu o înfrunte în ipostaza ei ultimă: moartea, singurul moment al adevărului, când cele mai grase, mai roze sau mai prăpădite funduri nu mai pot ascunde nimic. Şi de aceea Feri nu o poate denunţa pe Edith, dar nici ea nu poate fugi de trecut cu el în Lumea nouă, unde graniţele se topesc sub roţile maşinilor iar oamenii sunt mai întâi cetăţeni, dincolo de rădăcinile lor amare rămase în solul încă ud de sânge al bătrânului continent.

Pentru a-şi salva opera din capcana urmăritorilor poliţiste, Petru Popescu îşi îmbracă intriga într-o foarte amplă analiză psihologică, cu descrieri minuţioase ale stărilor personajelor, cu gândurile lor ce se întind în fraze ample, echilibrate de jocul adjectivelor, predicatelor, adverbelor şi substantivelor, întotdeauna bine dozat şi bine strunit. Un merit deosebit îl are traducerea Antoanetei Ralian, cea care a readus prin meşteşugul său această carte în cultura română, nu doar traducând-o, ci croind-o în tiparele limbii în care a crescut şi autorul ei.

De pe coperta a patra Petru Popescu aruncă privirilor un zâmbet hollywoodian, cu care în nici un caz nu-i poate păcăli pe românii săi, de aici sau din Lumea nouă, mai ales că ei au traversat prea multe deştrămări şi prea puţine regăsiri, în vreme ce Edith rămâne mereu între ele.

Elena GUGU

"URECHILE" Palatului Elysée

Cu numai două săptămâni înainte de primul tur al alegerilor legislative, opinia publică franceză afla cu surprindere, în urma dezvăluirilor din presă, despre interceptarea ilegală a convorbirilor telefonice de către serviciile de securitate ale Palatului Elysée. Acest scandal (încă unul) a contribuit şi el la înfrângerea catastrofală a socialiştilor francezi, care nu au negat faptul în sine, ci existenţa unei aprobări în acest sens. În acele momente, când atenţia tuturor era îndreptată către viitorul scrutin, amănuntele scoase la iveală au fost foarte puţine. În numărul său din 10-15 aprilie, săptămânalul "Le Point" revine, sub semnătura lui Jean-Marie Pontaut, cu detalii interesante referitoare la acest caz.

Fără îndoială, celula antiteroristă elyséeană era nesătulă şi de o curiozitate foarte puţin democratică. Scandalul interceptării convorbirilor telefonice de către "muşchetarii" preşedintelui este cu mult mai mare decât ne aşteptam.

La începutul lunii martie, ziarul "Libération" a publicat numele unui număr de persoane "ascultate". Printre acestea, un ziarist de la "Le Monde", Edney Plenel, un altul de la "L'Evénement du jeudi", Alexis Lielaert, actriţa Carole Bouquet, scriitorul Jean - Edern Hallier şi unii protagonişti ai întunecatei afaceri "irlandeze" de la Vincennes. După spusele sale, cotidianul se afla în posesia unei liste cu 114 nume. La această colecţie impresionantă de personalităţi supravegheate de urechile de la Elysée, "Le Point" adaugă alte câteva nume. Dar este în măsură să scoată la lumină şi strategia agenţilor "palatului", constând în punerea sub supraveghere a persoanelor care, prin funcţiile lor (ziarişti, industriaşi, intermediari de orice fel) se aflau în legătură cu responsabilii politici sau cu apropiaţi ai acestora. O tehnică subtilă, fără riscul supravegherii directe a telefonului, ceea ce ar fi fost mult prea periculos. Iar rezultatele sunt într-adevăr de necrezut. Dar să vedem ce ne dezvăluie rapoartele.

În perioada 31 ianuarie - 14 martie 1986, "instalatorii" de la Elysée au înregistrat, la domiciliul său, convorbirile lui Georges Marion al cărui nume codificat era "Bout" (capăt). Marion, actualmente corespondent în străinătate pentru "Le Monde", lucra pe atunci pentru "Le Canard enchaîné" şi "Libération" şi era specialist în afaceri poliţieneşti şi judiciare. Însăşi ascultarea unui profesionist recunoscut, acţiune nejustificată de nici o raţiune judiciară, reprezintă un scandal în sine, un atentat grav la libertatea presei şi a democraţiei. Dar ceea ce îi interesa pe cei de la Elysée erau contactele ziaristului. Ce mare trebuie să fi fost efervescenţa celor ce ascultau la căşti atunci când auzeau vocea lui Françoise Fabius, soţia primului ministru de atunci, prietenă veche cu Georges Marion. Ea apărea în rapoarte sub numele ei de fată, Castro, pe care îl mai utilizează încă. Vorbea mult de afacerea Boutboul, de asasinarea avocatului Perrot, prieten din copilărie cu Laurent Fabius şi soţul lui Dary Boutboul, a cărei mamă continuă să se afle în închisoare, sub bănuiala de instigare la omor. După cum nu uita să evoce publicarea de către ziarul "Minute" a unei fotografii făcute în timpul vacanţei şi în care apărea cu bustul gol.

În ceea ce priveşte viaţa politică, ea se revolta împotriva afirmaţiilor cuprinse în cartea lui Serge July (patronul lui "Libération") intitulată "Anii Mitterrand", afirmaţii pe care July le reiterase în emisiunea televizată a lui Bernard Pivot, "Apostrophes". După Françoise Castro, nu Mitterrand a fost cel care l-a sunat noaptea pe Laurent Fabius pentru a-i anunţa demisia lui Michel Rocard din fruntea guvernului, ci invers. Funcţionarii de la Elysée au refuzat să-l trezească pe preşedinte pentru a-i anunţa vestea, iar

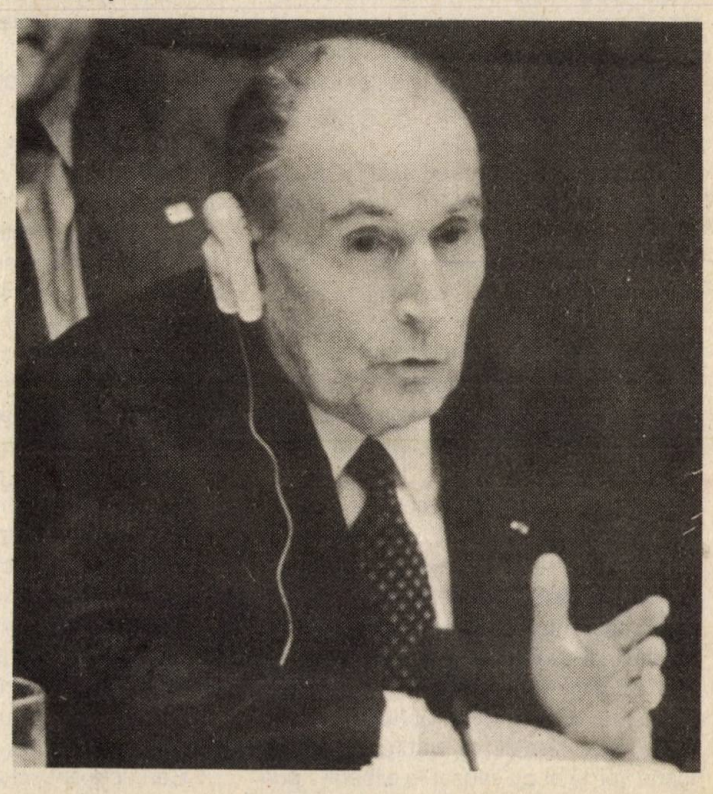

Preşedintele Mitterrand ascultă...

Palatului Elysée

Fabius l-a sunat. Ea dezmintea şi cuvintele atribuite soţului ei, care ar fi spus: "A comis o greşeală, să-l lăsăm să comită o greşeală..." "N-a spus niciodată aşa ceva. Laurent l-a informat pe Mitterrand pentru că cei de la Elysée nu voiau să- l trezească".

Aşadar, preşedinţia, deci şi preşedintele, afla prin intermediul unui ziarist, convorbirile particulare ale soţiei primului său ministru. Să vezi şi să nu crezi! Dar şi alte persoane apropiate preşedintelui erau supravegheate. Ca François de Grossouvre, de exemplu, consilier al lui Mitterrand, care vorbea în mod curent cu Georges Marion.

"Marile urechi" ascultau o droaie de ziarişti, un deputat, un avocat, poliţişti şi chiar un judecător, Alain Marsaud, astăzi deputat, pe atunci însărcinat cu instrucţia primei serii de atentate teroriste de la Paris. Ziaristul îi ceruse numai o întrevedere.

Întreaga afacere are însă şi doza ei de umor. La 6 martie 1986, Georges Marion a chemat serviciile telefonice specializate să-i verifice aparatul şi a încercat să le convingă de faptul că toate convorbirile sale ar putea fi ascultate. Dar acestea, notează cu maliţiozitate "urechile" în raportul lor, au afirmat că aşa ceva nu e posibil.

Nici opoziţia din acel timp nu a fost scutită de astfel de procedee. Foarte activii "instalatori" au montat pe firul lui Jöel Galipapa (codificat "Guichet" şi apropiat al lui Charles Pasqua), ceea ce în termeni tehnici se numeşte o "bretea", adică un microfon. Astfel că, din septembrie 1985 şi până la alegerile legislative din martie 1986, ei s-au străduit să surprindă convorbirile celor doi. Dar viitorul preşedinte al consiliului general din Hauts-de-Seine şi actualul ministru de interne era un om excesiv de prudent. Rapoartele nu au reuşit să consemneze decât două momente: prima dată la 13 noiembrie când "Guichet" l-a sunat la reşedinţa sa din Neuilly pentru a- i fixa o întâlnire; a doua oară, la 29 octombrie 1985, ora 21.20, când i-a cerut să-i rezerve "o jumătate de oră luni sau marţi, pentru o întâlnire cu un prieten sindicalist", Pasqua a răspuns laconic: "Da, OK..."

"Ascultătorii" au rămas cu buzele umflate. Pentru a se revanşa, ei au spicuit câteva contacte ale lui "Guichet" cu apropiaţi ai Frontului Naţional în legătură cu pregătirea alegerilor legislative la Marsilia. În rapoarte apare şi numele lui Georges Ecorcheville, pe atunci responsabil al RPR pentru Bouche-du-Rhône. Cei doi discutau, printre altele, şi despre o broşură defăimătoare la adresa lui Raymond Barre, distribuită pe sub mână la Lyon şi pe care o atribuiau unui mic grup universitar de extremă dreaptă. În sfârşit, iată şi un amănunt amuzant; într-o convorbire cu un ziarist din anturajul lui Charles Pasqua, "Guichet" pronostica numele viitorilor miniştri din guvernul de coabitare din 1986: Toubon la Cultură şi Comunicaţii, Balladur la Finanţe; Juppé la Buget; Charly (Pasqua) la Interne, Pandraud la Securitatea civilă; Giscard la Externe şi Léotard la Apărarea Naţională".

"Muşchetarii" s-au arătat foarte preocupaţi şi de afacerea irlandezilor de la Vincennes. Soţia unuia dintre presupuşii teroriştii, Michel Plunkett, a fost "branşată" sub numele de cod "Lyon", ceea ce a permis interceptarea convorbirilor avocatei, doamna Comte. Şi alte persoane amestecate în această afacere au fost puse sub observaţie. Dar oamenii prefectului Prouteau şi ai lui Gilles Ménage - cei doi mentori ai celulei - au făcut o adevărată fixaţie pentru căpitanul Paul Barril, fost membru al grupului, care părăsise Palatul Elysée pentru a lucra pe cont propriu. "Bretelele" i-au fost instalate unui prieten al său (codificat "Mas"), gardă de corp, şi care l-a însoţit într-o călătorie privată în Liban. "Ascultătorii" au aşteptat cu nerăbdare ziua întoarcerii sale şi au reuşit să intercepteze mai multe convorbiri între soţia lui Mas, Patricia, şi cea a lui Barril, Angélique. În acest fel, ei au identificat un membru al GIGN (grupul de intervenţie al jandarmeriei), care "ar fi în strânsă legătură cu Mas" şi care, deci, risca să aibă neplăceri.

Se pare că "marile urechi" erau interesate şi de alte două subiecte: traficul de arme - ceea ce poate părea normal - şi afacerea ostaticilor francezi din Liban. În ceea ce priveşte traficul de arme, ei au urmărit lungile negocieri dintre un corespondent misterios "Inca" şi "Wado", nimeni altul decât baronul Empain, fost preşedinte al grupului Schneider, reciclat în vânzarea de armament, şi, mai târziu, de mobilier. Cei doi tratau despre vânzarea de "material" în Chile şi de aparate radar pentru Arabia Saudită, pomenind în acelaşi timp numele căpitanului Barril.

Cât despre problema ostaticilor din Liban, rapoartele consemnează numele unor apropiaţi ai guvernului şi chiar funcţionari ai acestuia. Astfel, în ianuarie 1986, un oarecare "Adary", care, fără îndoială, a jucat rolul de intermediar în tratativele pentru eliberarea captivilor, discuta foarte liber cu Eric Rouleau, fost redactor la "Le Monde", numit de Roland Dumas ambasador în Tunisia, şi cu Jean-Claude Cousseran, diplomat de rang înalt, însărcinat cu supravegherea negocierilor la Quai d'Orsay. Iată câteva cuvinte, lipsite de orice fel de ambiguitate: "Este imposibil ca preşedintele Assad să elibereze numai unul şi pe ceilalţi nu; s-a angajat personal în această afacere", afirma Adary care amintea plin de mister de "un cadou" şi de "cel mare", de care depindea hotărârea. Se ridică întrebarea de ce Palatul Elysée era interesat de persoane care, în mod obişnuit şi cu deplină credinţă, îi dădeau socoteală lui Roland Dumas, prieten şi confident al preşedintelui.

Dar interceptările clandestine, ca şi toate procedeele poliţieneşti josnice comportă şi o foarte mare doză de perversitate.

Traducere şi adaptare
Dinu BUCŞAN

Un om prudent: Charles Pasqua

RĂDĂCINILE RĂULUI IUGOSLAV

Istoria popoarelor din fosta Iugoslavie este, probabil, una dintre cele mai complexe din Europa. În secolul XIV, Balcanii au fost rupţi în două ca urmare a cuceririlor otomane: unii, în special sârbii, au fost supuşi turcilor iar ceilalţi, printre care şi croaţii, austriecilor. În timp ce o parte se îndrepta spre religia musulmană, ceilalţi îmbrăţişau ortodoxismul sau catolicismul. De atunci încă naţionaliştii sârbi opuneau rezistenţă ocupantului turc, în timp ce croaţii preferau în majoritatea cazurilor negocierile cu Viena. Această diferenţă a fost cauza conflictului care a izbucnit între ei în timpul celui de-al doilea război mondial şi pe care cei treizeci şi cinci de ani de titoism nu au reuşit să-l şteargă. Ba, dimpotrivă. Pentru a înţelege grozăvia care se petrece alături de noi, o întoarcere în istorie este necesară, incursiune în care ne-am ajutat de datele oferite presei occidentale de istoricul specializat în istoria Balcanilor, Ivan Djurici, care este în acelaşi timp unul din conducătorii opoziţiei democratice şi antinaţionaliste din Belgrad.

Bătălia de la Kosovo Polie. La 15 iunie 1389, sultanul turc Murad şi prinţul sârb Lazar s-au înfruntat şi au fost omorâţi în luptă. Cu rezultate incerte pe plan militar, bătălia a pus capăt autonomiei sârbe având câştig de cauză Imperiul otoman

Istoria fostei Iugoslavii poate fi urmărită, din punct de vedere al conflictului, care se perpetuează până astazi, din secolele ce au urmat căderii Imperiului roman. Slavii veniţi dinspre nord şi dinspre est au trecut Dunărea în secolele VI şi VII şi s-au stabilit în Balcani. Este greşit însă să se caute în această lungă istorie fatalitatea care ar fi condus popoarele de aici la război civil. Istoricii naţionalişti aparţinând diferitelor etnii au exagerat din plin, ba chiar falsificat, originile popoarelor lor

cu intenţia de a face din ele entităţi deja constituite în evul mediu, care au străbătut secolele pentru a ajunge la o emancipare considerată ca o răsplată a originii. O interpretare de acest fel răspunde imperativelor politice - justificarea creării unui stat independent şi a politicii naţionaliste - dar, rareori coincide cu realitatea istorică. Dacă ar studia istoria fără prejudecăţi naţionaliste, slavii din sud ar descoperi mai multe motive de înţelegere decât de înfruntare. Sârbii şi croaţii au venit în zona Balcani, care făcea parte din Imperiul roman oriental în perioada celui de-al doilea val de colonizare slavă, în primele decenii ale secolului al VII-lea. Populaţia autohtonă, parţial romanizată (aşa cum era cazul locuitorilor litoralului dalmat), era expusă fie marginalizării, fie unei asimilări lente. Albanezii, al căror nume apare spre jumătatea secolului al XI-lea (şi care pretind a fi descendenţii ilirilor dispăruţi în secolul VI), ocupau un spaţiu corespunzând, în mare, frontierelor Albaniei actuale.

Sârbii şi croaţii proveneau din teritorii situate în preajma Poloniei, Cehiei şi Slovaciei de astăzi. Or, ei trăiau deja în vecinătate încă din aceste spaţii de origine. Erau legaţi astfel dinainte de începutul istoriei lor în Balcani. De altfel, autorii bizantini ai secolului X, care, primii, i-au urmărit în calitatea lor de specialişti, îi confundau adeseori. În evul mediu sârbii şi croaţii erau ca nişte fraţi gemeni. Dar sârbii au fost convertiţi la religia ortodoxă, în timp ce croaţii au devenit catolici. În secolul IX, doi călugări din Salonic, Chiril şi Metodiu, împreună cu discipolii lor au creştinat slavii din sud. Cei doi aparţineau sferei de influenţă exercitate de Imperiul oriental. Au tradus scrierile sfinte în slavonă, mama limbilor slave de astăzi.

Traducerea scrisă în alfabet glagolitic a dat mai târziu ceea ce a fost numit alfabet chirilic, utilizat în Serbia actuală, în timp ce etniile din nord, croaţii şi solvenii de exemplu, folosesc acum alfabetul latin. Dar chiar şi sârbii convertiţi au fost botezaţi cu toţii la început de papă, pentru că în vremea aceea schisma catolici-ortodocşi încă nu se produsese. De altfel, chiar şi fondatorul statului sârb al Nemanjicilor (secolul XII) era născut catolic, şi nu ortodox. Iar astăzi sârbii se folosesc, de fapt, de două alfabete. Fervoarea mistică ce poate fi constatată în alte regiuni ortodoxe, cum ar fi la ruşi de exemplu, nu este caracteristică ţăranilor sârbi. Pentru ei ortodoxia corespunde mai degrabă identităţii naţionale decât convingerii religioase.

Croaţii suferă de un complex istoric: practic, ei nu au fost niciodată independenţi

Croaţii şi sârbii, referindu-ne la cele două popoare mai însemnate numericeşte din fosta Iugoslavie, au format de timpuriu state separate. Dar statul croat a avut o evoluţie mai rapidă şi, de asemenea, mai efemeră. Începând cu anul 1102, a fost inclus în regatul Ungariei, ceea ce a dus la complexul istoric al croaţilor care au fost frustraţi de un stat independent pe o mare perioadă din istoria lor. Statul sârb s- a constituit mai lent, dar mai durabil, în secolul IX, la început, apoi în secolul al XII-lea sub impulsul dinastiei Nemanjici. Acest stat a atins apogeul în secolul XIV sub stăpânirea lui Duşan cel Mare, care a domnit peste sârbi şi greci într-un teritoriu ce corespunde actualei Serbii şi unei bune părţi din Grecia. Acest stat s-a prăbuşit în 1371 la moartea fiului lui Duşan.

Sârbii au fost apoi cuceriţi de turci în urma celor două bătălii importante, cea de la Mariţa (1371) şi cea de la Kosovo (1389), când au fost învinşi de trupele Imperiului otoman. Lupta de la Kosovo nu a fost o înfrângere din punct de vedere militar; din punct de vedere politic, nu a avut importanţa celei de la Mariţa, dar pentru conştiinţa naţională mitul Kosovo este deasupra tuturor evenimentelor. Acolo, cei doi protagonişti, prinţul Lazar din partea sârbilor, şi sultanul Murad, din partea turcilor, au fost omorâţi. Este nu numai una dintre principalele date din istoria sârbă, ci, mai mult, simbolizează punctul de plecare al problemelor actualului Kosovo. Această regiune este leagănul istoric al naţiunii sârbe (în ciuda faptului că ultimul stat sârb s-a prăbuşit în 1459, adică mult mai târziu), pentru că sârbii au trebuit să aştepte mai mult de patru secole ca să înfrângă jugul otoman. Dar constant golită de populaţia sârbească pe perioada acestor sute de ani şi în special în ultimul secol şi jumătate, ea a fost populată cu albanezi, care astăzi reprezintă 90 la sută din locuitori.

Călugării Chiril şi Metodiu au introdus creştinismul în Dalmaţia, Ungaria, Polonia şi Crimeea. Chiril a tradus Biblia în slavonă, limbă care a stat la baza alfabetului chirilic

Mulţi sârbi au fugit pentru a scăpa de ocupaţia turcă de la sfârşitul evului mediu. Existenţa acestei diaspore sârbeşti în fosta Iugoslavie complică reglementarea conflictului

Cucerirea otomană a dus la divizarea Balcanilor în două, având drept consecinţă apariţia unei surse esenţiale de divergenţă istorică. În sud, sârbii, bulgarii, macedonenii, albanezii şi o parte a bosniacilor au fost aserviţi Imperiului otoman. Unii au trecut la islamism, precum bosniacii, rezultat al unei religii eretice creştine, comparabilă cu cea a catharilor, care formează azi populaţia musulmanilor, victimele abuzurilor sârbilor în Bosnia. (Numele lor este scris cu majusculă pentru a-i distinge de musulmani în general, definiţi aşa doar prin religie). La nord, slovenii, croaţii, locuitorii Slavoniei sau Voivodinei au fost incluşi în regatul Ungariei şi, pe urmă, în Imperiul austriac. Şi astfel a dispărut orice entitate statală slavă independentă. Deoarece viaţa slavilor în Imperiul otoman a fost mult mai grea ca în Imperiul austriac, a avut loc o emigrare puternică, în principal a sârbilor. Aceştia au părăsit teritoriul actualei Serbii pentru a se instala la nord sau la vest, în vecinătatea Imperiului austriac, pe teritoriul actuale-

lor Croaţia şi Voivodina. Conducerea de la Viena privea această mişcare cu ochi binevoitori pentru că Imperiul austriac fiind permanent ameninţat de turci (Viena a fost asediată de două ori), austriecii îi utilizau pe sârbii din diaspora ca pe un dig în calea năvălirilor duşmane. Le-au şi dat un statut favorabil în schimbul rolului de santinelă la graniţele imperiului. Astfel, Croaţia a devenit avanpostul creştinătăţii, motiv de mândrie. Iar sârbii din Croaţia s-au făli şi cu faptul că beneficiau de un statut de libertate, în timp ce o bună parte a croaţilor, vecinii lor, erau obligaţi să accepte toate servituţile inerente unei societăţi feudale. Bineînţeles, existenţa acestei diaspore sârbeşti complică reglementarea conflictelor astăzi. Pe de o parte, sunt sârbii din Serbia, pe de alta, sârbii din Croaţia, Bosnia sau Voivodina, care au cu toţii un ascuţit simţ al privilegiilor istorice şi al moştenirii acestora. Dar abia în anii'30 şi în timpul celui de-al doilea război mondial sârbii şi croaţii au intrat într-un conflict violent. Nimic nu dă dreptul să se afirme că ar exista o antipatie istorică între ei şi nici chiar între diferitele etnii slave ce populau regiunea. Dimpotrivă, istoria Balcanilor, din evul mediu şi până în epoca modernă, este aceea a unei vasalităţi faţă de cele două imperii şi a unei emancipări progresive, dusă, dacă nu în comun, măcar fără animozităţi considerabile între slavi.

Adevărata tradiţie iugoslavă poartă ideile Revoluţiei franceze

În lupta pentru emancipare, sârbii au jucat un rol important. Istoria independenţei sârbe sau, mai exact, a independenţei Serbiei actuale (paşalâcul Belgrad din epoca otomană) este cea care clarifică de două secole încoace comportamentul lor de acum, dar nu îl justifică. Este o istorie plină de eroism, însângerată, crudă, care a făurit personalitatea lor naţională. Sârbii din Serbia au fost primii care s-au desprins de otomani la începutul secolului XIX. Francezii şi- au adus contribuţia când Napoleon a învins armata austriacă la Wagram, în 1809, şi a decis să anexeze Franţei ceea ce ea numea "provinciile ilirice", adică o parte a coastei dalmate şi din ţările aflate până atunci sub dominaţia austriacă. Această pătrundere a adus şi ideile Revoluţiei franceze. Napoleon a favorizat chiar, pentru o perioadă, unirea slavilor într-o singură entitate politică. În acest timp s-a născut visul unei "Iugoslavii", care ar fi reunit, sub semnul independenţei regăsite, toţi slavii din sud şi care a fost îmbrăţişat în Croaţia ca şi în Serbia.

În 1804, sârbii din paşalâc s-au revoltat împotriva otomanilor, apoi, din nou, în 1815, pentru a-şi cuceri în final independenţa definitiv consacrată în 1807 odată cu plecarea ultimelor garnizoane turceşti. (Confirmarea s-a făcut în 1878 la Congresul de la Berlin.) Astfel, ei au fost unul dintre popoarele care au ieşit victorioase în marea mişcare a naţionalităţilor din secolul XIX, favorizată de Revoluţia franceză şi romantismul literar. Revolta sârbilor împotriva opresiunii otomane a fost dusă în numele ideilor moderne de suveranitate naţională, de drept al popoarelor şi de regim constituţional. Ea a dat naştere celor două dinastii rivale ce vor conduce succesiv Serbia modernă, până în 1940, Karageorgevici (descendenţii ţăranului Karageorge, sau Gheorghe cel Negru, care a condus insurecţia din 1804) şi Obrenovici (de la numele lui Milos Obrenovici, care a fost în capul revoltei din 1815).

Sârbii din Serbia au fost atunci capi în seria mişcărilor de eliberare a slavilor, trezind admiraţia popoarelor subjugate din Balcani faţă de acest stat sărac dar modern, cu instituţii naţionale care se asemănau, în anumite puncte, cu modelele francez sau englez. În ochii celorlalţi slavi, cei meridionali sau sârbii din diaspora, era un stat erou, care n-ar fi ezitat să se împotrivească celor ce-i primejduiau independenţa. Serbia, orientalizată şi patriarhală, a acceptat schimbările pentru a deveni, la începutul secolului XX, un stat european în adevăratul sens al cuvântului.

Petru I, rege al sârbilor între 1903 şi 1918, apoi rege al Iugoslaviei din 1918 până în 1921. Membru al dinastiei Karageorgevici, s-a urcat pe tron după asasinarea regelui Milan Obrenovici. Graţie ministrului său Nicola Pasici va mări de patru ori suprafaţa regatului, în decurs de 15 ani

A purtat două războaie balcanice în 1912 şi 1913 împotriva turcilor, apoi împotriva vecinilor bulgari, având ca mobil, de fiecare dată, Macedonia. De ambele dăţi, deşi nimeni n-ar fi crezut, a învins, cu toate că în secolul XIX a pierdut multe din bătăliile duse.

Arhiducele Franz-Ferdinand a fost asasinat la 28 iunie 1914, cîteva zile după aniversarea luptei de la Kosovo

Toate aceste probleme balcanice au declanşat atunci primul război mondial. La 28 iunie 1914, arhiducele Franz-Ferdinand era în vizită la Sarajevo, în inima Bosniei, care era una dintre posesiunile imperiului său. Câteva zile după data aniversară a bătăliei de la Kosovo, dată sfântă pentru sârbi, arhiducele a fost omorât de Princip, un sârb din Bosnia, într-un atentat care avea să târască Europa în război. Princip, membru al unei organizaţii susţinute de serviciile secrete din Belgrad, bănuia că Ferdinand, moştenitorul tronului, avea intenţia să ducă o politică defavorabilă Serbiei. Austria a adresat un ultimatum Serbiei, dar, conform tradiţiei sale, aceasta l-a respins cu dispreţ. Alianţele şi- au pornit mecanismul şi într-o lună războiul european s-a declanşat.

Întreg secolul XIX, cât timp Serbia a luptat împotriva Imperiului turc, a întreţinut relaţii bune cu Austria. Dar la sfârşitul secolului, alianţele s-au schimbat. Pentru a surprinde cele două imperii centrale, Germania şi Austria, Franţa a ţesut o reţea de alianţe la est cu Rusia ţaristă şi la sud cu Serbia. Petru I, care a domnit la Belgrad din 1903, a fost educat în Franţa, unde a făcut Saint-Cyr-ul. În timpul său politica sârbă s-a întors cu 180 de grade şi s-a sprijinit pe Franţa şi Rusia pentru a favoriza emanciparea slavă împotriva otomanilor la sud şi est şi împotriva austriecilor la nord şi vest.

(Va urma)

Traducere şi adaptare
Ana-Maria TATOVICI

Cazul barajului de la Gabcikovo va fi supus CIJ

Dan Amariţei, Bacău. Construirea unui complex hidroelectric pe Dunăre, între Gabcikovo (Slovacia) şi Nagymaros (Ungaria) a fost hotărâtă în 1977 de către guvernele comuniste cehoslovac şi ungar. În 1989, Budapesta a decis să se retragă, iar Praga să continue lucrările. Complexul hidroelectric este dublat de un canal de deviaţie a Dunării ce permite navigaţia pe tot timpul anului. Fluviul constituie în acest loc frontiera dintre Ungaria şi Slovacia, Budapesta apreciind că lucrarea reprezintă o deplasare unilaterală de frontiere. În octombrie 1992, cu ocazia unei reuniuni ţinute la Londra, Ungaria şi Ceho-Slovacia au convenit să supună diferendul Curţii Internaţionale de Justiţie (CIJ), dar divizarea Ceho-Slovaciei la 1 ianuarie 1993 a întârziat încheierea unui acord între cele două părţi. Comisia Europeană a acceptat să-şi ofere bunele oficii în negocieri. Comisarul european însărcinat cu relaţii externe, Hans van den Broek, a precizat că cele două ţări trebuie să ajungă la o înţelegere asupra regimului tranzitoriu de gestionare a apelor, iar Comisia rămâne disponibilă pentru a oferi ajutor şi expertiză. Principala problemă ridicată de unguri este stabilirea volumului de apă care trebuie să rămână în albia fluviului, acest lucru fiind foarte important pentru echilibrul ecologic al regiunii.

Deteriorarea situaţiei drepturilor omului

Virgil Câmpan, Bucureşti. În primele patru luni ale acestui an, la ONU au fost depuse 123.000 de plângeri în legătură cu deteriorarea gravă a drepturilor omului (faţă de numai 43.000 în tot cursul anului trecut). Cu peste un deceniu în urmă, în lume nu existau decât 7 milioane de refugiaţi, în timp ce astăzi numărul acestora a depăşit 25 de milioane. Pe planetă sunt la ora actuală 32 de conflicte armate majore. Pentru luna iunie este prevăzută, la Viena, desfăşurarea Conferinţei mondiale consacrate drepturilor omului. Asupra acestei conferinţe pluteşte însă ameninţarea unui fiasco, din cauza profundelor divergenţe dintre occidentali şi unele ţări din Orientul Mijlociu şi Asia, în special în ceea ce priveşte universalitatea drepturilor omului.

"Situaţia drepturilor omului s-a deteriorat rapid", a declarat fostul preşedinte american Jimmy Carter, la o conferinţă de presă organizată luna trecută la sediul ONU. El şi-a exprimat îngrijorarea în legătură cu acest lucru şi s-a arătat neliniştit de numărul mare al războaielor civile de pe glob

Decese datorate accidentelor şi violenţei

Dorin Huidu, Bucureşti. În lume, victimele accidentelor mortale de circulaţie rutieră sunt, cu precădere, tinerii. În ţările în curs de dezvoltare, copiii de până la 15 ani reprezintă 20 la sută din acestea, ceea ce înseamnă de două ori mai mult decât în ţările industrializate. Pe de altă parte, violenţei de pe străzi îi cad victime şi pietonii. În jur de 20 la sută din persoanele ucise pe străzi în ţările industrializate sunt pietoni, în timp ce, în ţările în curs de dezvoltare, numărul lor este mult mai mare: în Asia de Sud- Est şi în America Latină, acesta reprezintă 30 la sută din decesele survenite pe stradă, în Pacificul occidental şi în Africa - 40 la sută, în Caraibe - 45 la sută.

Între cauzele accidentelor de circulaţie, cele mai frecvente sunt: excesul de viteză, conducerea autovehiculelor sub influenţa alcoolului, necunoaşterea în măsură corespunzătoare a regulilor de circulaţie, starea proastă a drumurilor.

Vă prezentăm sub formă de grafic situaţia deceselor survenite în lume ca urmare a diferitelor forme de accidente sau de violenţă.

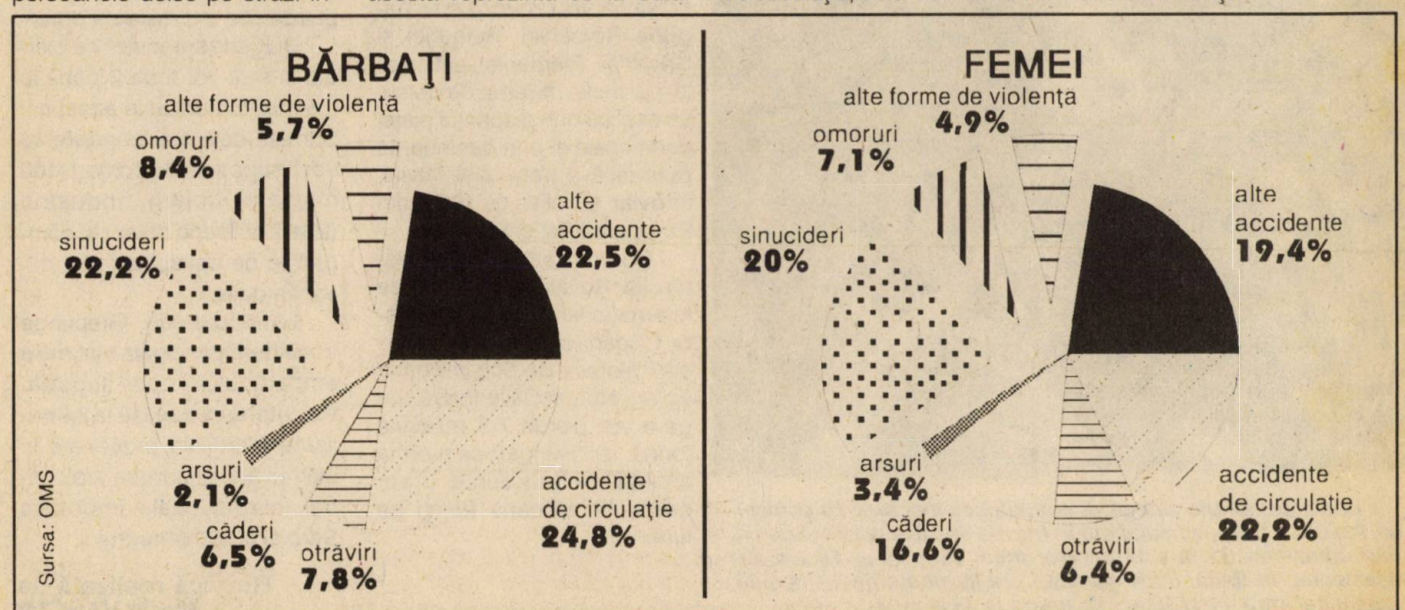

Şomajul în rândul tinerilor

Marin Dogan, Ploieşti. Atât în ţările puternic industrializate, cât şi în cele în curs de dezvoltare, şomajul cunoaşte nivele care n-au mai fost niciodată atinse după anii '30, şi, deocamdată, nu sunt semne că situaţia s-ar putea ameliora într-un viitor apropiat. O publicaţie lunară a Organizaţiei Internaţionale a Muncii, "Travail", analizează acest fenomen, punând un accent deosebit pe şomajul în rândul tinerilor. În articol se arată că pe lângă marea risipă de resurse umane, apar, totodată, o serie de consecinţe sociale din ce în ce mai greu de suportat: exacerbarea criminalităţii şi toxicomaniei. Tinerii se simt în permanenţă frustraţi din cauză că nu pot participa din plin la viaţa societăţii. Ei nu beneficiază de nici o protecţie socială şi sunt expuşi creşterii alarmante a rasismului şi xenofobiei, coroborată adesea cu extremismul politic. Dacă impactul social al şomajului se manifestă sub diverse forme care pot fi identificate şi măsurate, costul economic al excluderii din orice activitate productivă a milioane de tineri este mult mai dificil de calculat. Iar el va urma să fie plătit mulţi ani de acum încolo. Graficul alăturat prezintă procentajul şomerilor aflaţi în căutarea primului lor loc de muncă, din totalul şomerilor existenţi în câteva ţări selecţionate.

Tinerii constituie categoria socială cea mai expusă şomajului. Astfel, în 1991, şomajul era în medie de 16 la sută în Spania, dar reprezenta 31 la sută printre tinerii între 16 şi 19 ani. De asemenea, în Italia, unde şomajul era în medie de 11 la sută, pentru cei între 14 şi 19 ani se ridica la 38 la sută

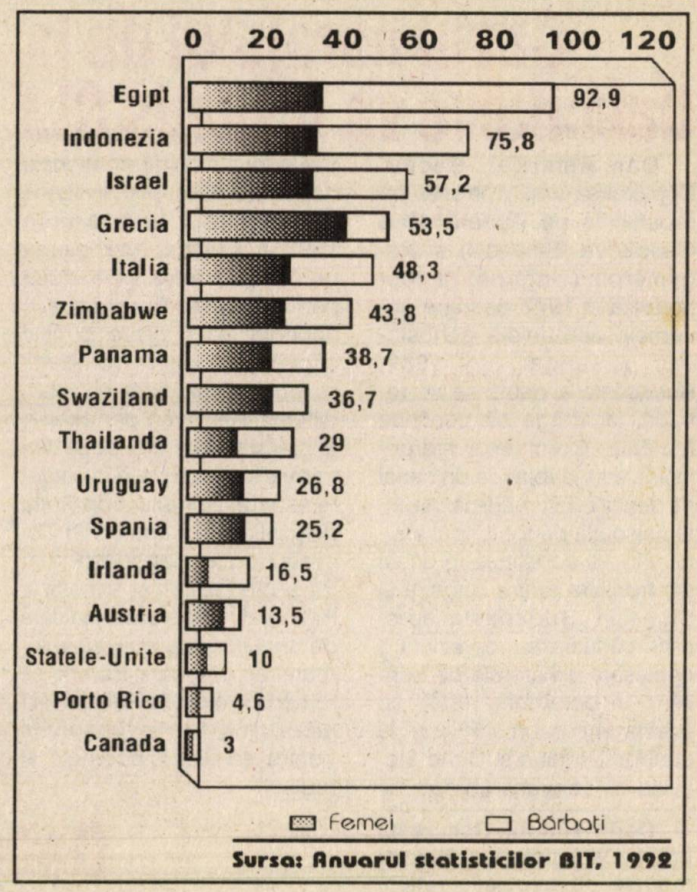

Sursa: Anuarul statisticilor BIT, 1992

Efectele embargoului impus Iugoslaviei

Mircea Tabacu, Bucureşti. Într-adevăr, respectarea noilor sancţiuni împotriva Iugoslaviei vor provoca mari pagube României, Bulgariei şi Ungariei. Pierderile, estimate la mai multe miliarde de dolari, se explică prin dispariţia pieţei tradiţionale şi prin diminuarea puternică a tranzitului fluvial, feroviar şi rutier cu ţările din Europa de Est şi Sud-Est.

Conform estimărilor Ministerului Relaţiilor Economice Internaţionale de la Budapesta, Ungaria se aşteaptă la pierderi globale de 500 milioane dolari. Numai Căile ferate ungare vor pierde 7-8 milioane forinţi, iar "Hungarocamion" a anunţat că sancţiunile o vor costa 14 milioane forinţi pe lună.

Întreruperea comerţului şi paralizarea traficului pe Dunăre va provoca României pierderi de 2-3 miliarde dolari.

Bulgaria apreciază că pierderile sale vor fi de 2 până la 2,5 miliarde dolari în acest an. Sumele cele mai consistente vor fi suportate de comerţ (100 milioane dolari), industrie (234,7 milioane dolari) şi companiile de transport (12,5 milioane dolari).

La rândul său, Grecia se consideră principala victimă a embargoului impus Iugoslaviei. Atena evaluează la 2,6 miliarde pierderile provocate în ultimul an, ca urmare a blocadei internaţionale împotriva Serbiei şi Muntenegrului.

Rubrică realizată de Maria VASCHI

IMPORTANT

Urmare a numeroaselor cereri sosite la redacţie, în special ale abonaţilor, prin care ne faceţi cunoscut că nu aţi primit toate numerele revistei, venim în sprijinul dumneavoastră cu următoarea precizare:
Deficienţele întîmpinate în difuzarea revistei se datorează faptului că o perioadă de timp revista nu a apărut.
Pentru îndreptarea acestei situaţii nedorite, rugăm, să ne scrieţi pe adresa S.C. Ianus Inf S.R.L., str. Anghel Saligny nr. 2, sector 5 Bucureşti, şi veţi primi gratuit, în limita disponibilităţilor, numerele care vă lipsesc din colecţie.
De asemenea, pentru abonaţii care, datorită neapariţiei revistei în perioada ianuarie-februarie 1993, nu şi-au reînnoit abonamentele, vom trimite, gratuit, numerele 1-10/1993, dacă ne vor transmite xerocopia talonului de abonament pe următoarele trei luni.

Redacţia

La dispoziţia tuturor celor interesaţi

De la cea mai autorizată sursă

• Direcţia Consulară a Ministerului Afacerilor Externe •

Editura "LUMEA"
propune călătorilor români în străinătate
o lucrare deosebit de utilă

GHIDUL CĂLĂTORULUI ROMÂN ÎN STRĂINĂTATE

- EDIŢIA 1993 -

Din cuprins:

problematica specifică tratată pe ţări

recomandări cu caracter general, izvorîte din situaţii concrete

regimul de vize cu România

reglementări privind trecerea frontierei

reglementări vamale privind persoanele fizice

cum ar fi posibilă stabilirea domiciliului cetăţenilor străini în altă ţară

ce este de făcut în situaţia îmbolnăvirii sau decesului unui călător român pe teritoriul unei ţări străine

Pentru informaţii suplimentare, în Ghid sînt prezentate adresele şi telefoanele misiunilor diplomatice ale României în străinătate şi ale statelor respective în România,
precum şi
reglementări interne în domeniul paşapoartelor şi călătoriilor în străinătate, în privinţa regimului vamal şi regimului valutar

Preţul unui exemplar este de 490 lei. Cei interesaţi pot face comanda, contra cost, şi direct la redacţia "Lumea", printr-o scrisoare în care să indice adresa exactă. Plata se face la primire.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l.
Director: Marian Oprea
şi
EDITURA LUMEA s.a.
Director: Ion Cârje

Redactor şef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacţie:
Ilie Olteanu

Redactori:
Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucşan, Vasile Crişu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoşa, Cristian Moanţă, Maria Vaschi, Odette Hanganu, Elena Gugu

Secretariat de redacţie:
Radu Dobre, Dan Constantinescu, Aurel Tărziu, Speranţa Neagu

Documentare:
Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici

Corectură:
Eliza Iliescu, Mariana Paraschiv

Secretariat tehnic:
Rodica Suzan Crişu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă

Administrator publicaţii:
Brînduşa Liliana Anghel

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5 şi
Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, sector 1, cod poştal 71341, C.P. 29-33.
Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71
Fax: 312.48.93
Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.
Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234.0. BCR Sector 1 Bucureşti.

Fotoreporter: Cristian Tănase

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Luiza Tomiuc, Adrian Mitu, Dan Nedea

România AZI
TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

Agroexport & Siloz Port Constanta S.A

For more than 40 years, your ideal partner in food and agriculture business: import and export operations, barters, transportation, economical, technical and industrial cooperation, port services performing, international forwarding, vessels freighting and chartering.

Please contact us at our office in:
43 Brezoianu Street
Bucharest - Romania

Phone: 15 23 54
Telex: 11141/11142
Fax: 12 07 62

100 lei

LUMEA

Nr. 15-16 ☆ 20 - 26 MAI 1993

MUZEUL PRESEI SEV... BOCU
JIMBOLIA
NR. D.555

ORIENTUL MIJLOCIU
Bătălia pentru apă

MOSCOVA
Fostul șef al KGB acuză

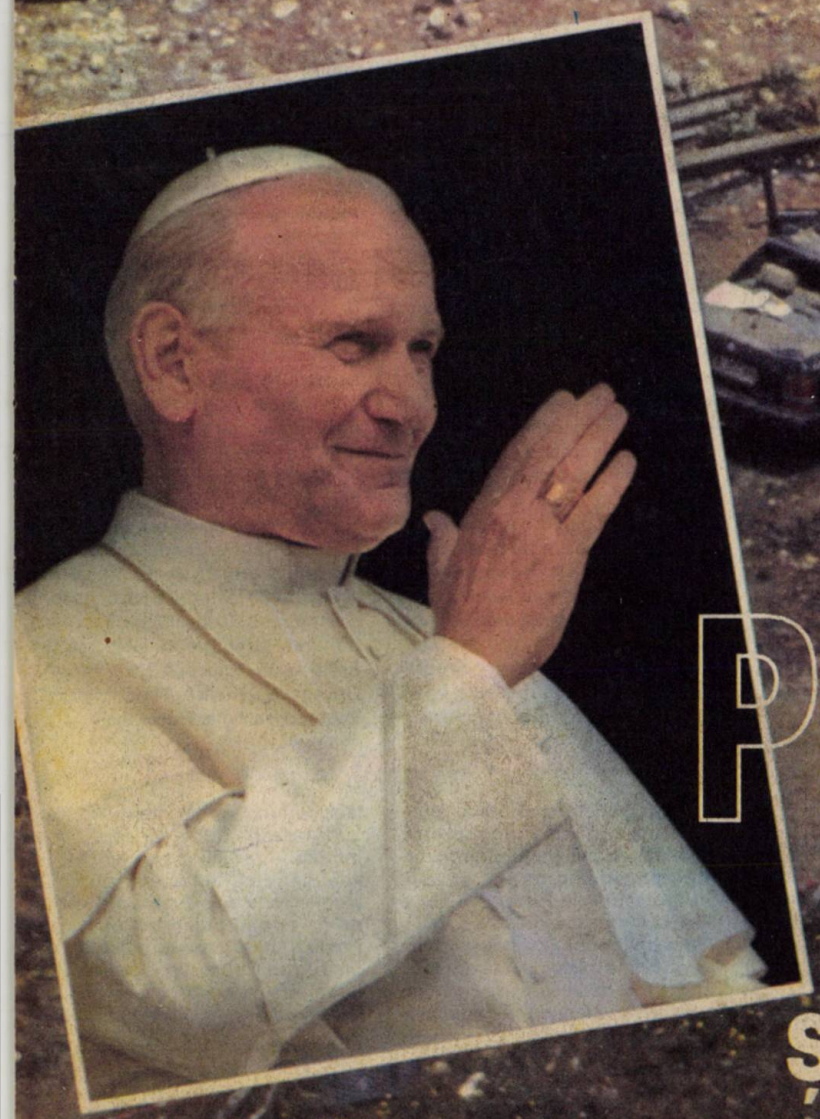

LA PIOVRA 1
MAFIA ANDREOTTI ȘI VATICANUL

Bosnia și Herțegovina. Înainte de referendumul sârbilor bosniaci

Sârbii bosniaci i-au dat președintelui sârb Slobodan Miloșevici o lovitură puternică, egală cu o înfrângere politică, punând întreaga lume în fața unor opțiuni dureroase prin respingerea planului de pace al ONU, menit să pună capăt războiului civil din Bosnia. Ca urmare a acestei respingeri, Belgradul a decretat un embargou economic împotriva sârbilor din Bosnia, embargou care nu vizează ajutoarele în alimente și medicamente, și a interzis liderilor Republicii Sârbe să treacă granița cu Iugoslavia.

Reuniunea președinților republicilor parlamentelor și guvernelor din RF Iugoslavia, Serbia, Muntenegru și Republica Kraina Sârbă (Croația) s-a încheiat cu recomandarea făcută parlamentului sârbilor bosniaci să renunțe la referendum și să adopte decizia cu privire la planul de pace Vance-Owen. O asemenea decizie ar urma să fie adoptată la Belgrad, la sesiunea comună a deputaților parlamentelor din aceste țări cu o zi înaintea referendumului.

"Decizia asupra planului de pace nu o pot lua numai sârbii bosniaci, ci toți reprezentanții aleși ai poporului din parlamentele Iugoslaviei, Serbiei, Muntenegrului, Krainei și Republicii Sârbe, pe baza egalității în drepturi și prin respectarea deplină a intereselor cetățenilor săi, a interesului poporului sârb, pentru pace, libertate, împotriva războiului și a violenței" - a declarat Slobodan Miloșevici. Acesta a adăugat că povara ajutorului pe care l-a acordat sârbilor din afara Serbiei și efectele sancțiunilor internaționale pe care le suportă din cauza acestui sprijin au atins pragul "suportabilității", iar în momentul de față "trebuie să primeze interesele celor zece milioane de cetățeni ai Serbiei".

Cu toate acestea sârbii bosniaci nu renunță la referendum, insistând ca sesiunea parlamentului pansârb să aibă loc după terminarea acestuia.

Șanse prea mari pentru ca planul de pace Vance-Owen să fie acceptat prin referendum nu sunt, lansându-se deja chemări către populație să se pronunțe împotrivă. De aceeași părere este și Radovan Karadjici, liderul sârbilor bosniaci, care anticipa într-un interviu că populația va vota împotriva planului de pace Vance-Owen, care trebuie redefinit, întrucât este greșit și nedrept.

În timp ce sârbii bosniaci continuă pregătirile pentru referendum, eforturile internaționale pentru stingerea conflictului din Bosnia-Herțegovina sunt din ce în ce mai intense.

Turneele emisarilor americani și ruși se încrucișează, hotărârile secretarului ONU sunt tot mai ferme în a căuta soluții de rezolvare a acestui focar periculos din Balcani.

Torvald Stoltenberg, (în imagine) copreședinte al Conferinței internaționale asupra fostei Iugoslavii (cel care i-a luat locul lui Cyrus Vance după ce acesta s-a retras, a declarat, la preluarea acestei misiuni, că va încerca să insufle o mai mare încredere între părțile beligerante și să le convingă de necesitatea dialogului. **(Pe larg, în rubrica "Lumea în evenimente").**

Bruxelles. România felicitată de membrii "Grupului celor 24"

Prima reuniune a "Grupului celor 24" și așa- numitului "Grup consultativ" pentru România la care au participat reprezentanți ai comisiei CEE (coordonatoare a asistenței G- 24), ai țărilor occidentale membre ale grupului și celor mai importante instituții financiare internaționale - Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, FMI și OECD a reprezentat, potrivit ministrului de stat Mișu Negriţoiu, un adevărat succes. În cadrul acestei întâlniri s-a realizat un consens între donatori, organizațiile financiare internaționale și Executivul român asupra politicilor de reformă și restructurare cuprinse în programul de guvernare; un consens cu privire la dimensiunea necesarului de asistență financiară din exterior și s-au identificat resursele pentru acoperirea acestor necesități de natură să satisfacă majoritatea cererilor părții române.

În comunicatul de presă publicat la Bruxelles la încheierea reuniunii, România a fost felicitată pentru "rezultatele de până acum și pentru intențiile de viitor privind tranziția sa de la planificarea centralizată la economia de piață, bazată pregnant pe proprietatea privată, precum și pentru progresele semnificative realizate în reforma politică". De asemenea, comunicatul a exprimat aprecierea pentru continuarea consecventă a reformei, în condițiile unei succesiuni de șocuri externe, între care dezintegrarea CAER, războiul din Golf, conflictul din Iugoslavia și embargoul impus acesteia". Referitor la încheierea unui nou acord stand-by cu FMI, care potrivit opiniei generale ar semnifica un prețios semnal privind credibilitatea programului de reformă și ar contribui la reconfortarea donatorilor internaționali, sunt punctate "progresele în negociere" și se cere o "soluționare rapidă a problemelor încă în suspensie".

Reuniunea de la Bruxelles a apreciat că "necesitățile României de asistență financiară și tehnică atât în perioada 1993-94, cât și pe termen lung, sunt urgente și că succesul ambițioaselor eforturi de reformă depinde în mod serios de sprijinul comunității donatorilor internaționali", adăugând în încheiere că "în scopul satisfacerii cerințelor de finanțare externă ale României, delegații au anunțat o importantă susținere financiară pentru programul de reformă". (În imagine Mișu Negriţoiu, președintele Consiliului de Coordonare, Strategie și Reformă a Economiei împreună cu Florin Georgescu, ministrul finanțelor, la întoarcerea de la Bruxelles).

Rusia. "Capcana" lui Elțin

După victoria morală, politică,juridică și economică obținută de echipa lui Elțin în urma referendumului de la 25 aprilie, președintele Federației Ruse și-a reafirmat intenția de a publica rapid un "pachet de măsuri decisive". Prima măsură luată de Boris Elțin a fost demiterea unor demnitari conservatori, după ce, în prelabil, anunțase că intenționează "să se despartă de cei ce nu urmează aceeași cale (ca el)", adăugând că "nu avem nici timpul,nici forța de a duce lupte interne (în cadrul puterii executive)". Primii demiși (care ar putea fi urmați de alții) au fost Iuri Skokov (în imagine), secretarul Consiliului de Securitate Națională, și Gheor-

ghi Hija, vicepremier. Provenit din complexul militar- industrial, Skokov, în vârstă de 55 de ani, conduce Consiliul de Securitate de la crearea, în aprilie 1992, a acestei instanţe supreme, mandatată cu definirea principalelor direcţii ale politicii interne şi externe a Rusiei, în special, în materie de securitate naţională. El a refuzat să-l sprijine pe Elţin în timpul crizei din martie, când hotărârea Kremlinului de a instaura o administraţie specială a suscitat protestul general al deputaţilor şi al Curţii Constituţionale. Lui Skokov i-a urmat Gheorghi Hija, responsabil al complexului militar-industrial, impus anul trecut de către Congresul conservator. Tot pentru poziţiile critice faţă de preşedintele statului, i-au fost retrase vicepreşedintelui Alexandr Ruţkoi "dosarele" corupţiei şi agriculturii.

În afară de destituiri, Boris Elţin a mandatat o comisie de anchetă de a lua măsuri pentru "întărirea ordinii" în Rusia, sub conducerea premierului Viktor Cernomîrdin. În sfârşit, cea mai recentă "măsură decisivă" a preşedintelui rus a fost convocarea prin decret a Adunării Constituante pe data de 5 iunie pentru a finaliza textul noii Constituţii. Adunarea Constituantă va fi formată din doi reprezentanţi plenipotenţiari ai fiecărui subiect al Federaţiei Ruse (88 de republici şi regiuni autonome în total), reprezentanţi ai preşedintelui Elţin şi reprezentanţi ai grupărilor parlamentare.

Problema problemelor este însă cine va adopta noua Constituţie? Congresul Deputaţilor Poporului - organul suprem al puterii în stat?

Noua lege fundamentală nu pomeneşte nimic despre un asemenea organism al puterii. Nu se va recurge nici la avizul Curţii Constituţionale, pentru că prestigiul ei de "suprem arbitru" a cam slăbit din cauza oscilaţiilor preşedintelui Curţii când de o parte, când de alta a "baricadei".

Preşedintele Elţin şi-a ales ca principal "consultant", în această complexă problemă, Consiliul liderilor republicilor din componenţa Federaţiei Ruse, primul organism căruia preşedintele i-a prezentat proiectul noii Constituţii.

Şi aşa s-a ajuns la Adunarea Constituantă, o adunare ad-hoc care să adopte legea fundamentală, neexcluzându-se posibilitatea ca după adoptarea proiectului de către Constituantă noua Constituţie să fie supusă unui referendum popular.

Referindu-se la solicitarea adresată de Boris Elţin reprezentanţilor republicilor de a participa la o Adunare Constituantă, preşedintele Parlamentului rus, Ruslan Hasbulatov, i-a avertizat: "Membrii Federaţiei sunt în pericol de a fi atraşi într-o capcană, impunându-li-se participarea la afaceri dubioase. Singur Sovietul Suprem, viitorul organ legislativ suprem, este abilitat să adopte Constituţia". Deci duelul constituţiilor continuă.

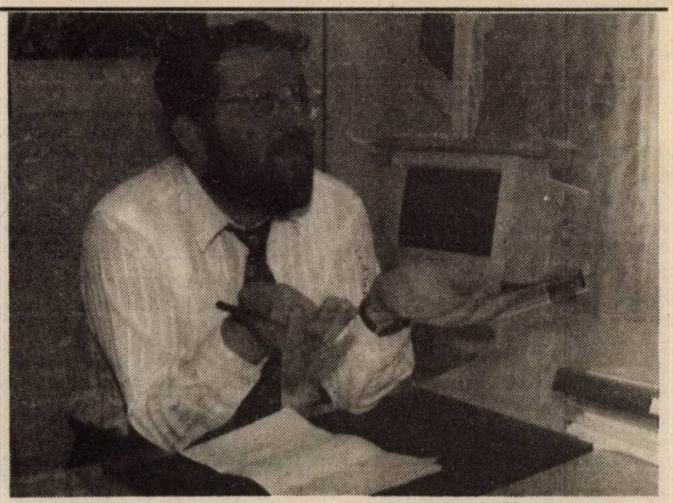

Israel. Guvernul Rabin în impas

După ce a trecut cu bine de cele trei moţiuni de neîncredere prezentate de partidele naţionaliste şi de dreapta, susţinând că Rabin foloseşte o tactică greşită în negocierile de pace din Orientul Mijlociu, guvernul lui Yitzak Rabin se confruntă acum cu o criză guvernamentală care ameninţă însăşi existenţa executivului.

Criza de guvern a fost generată de demisia ministrului de interne, Aryeh Deri (în imagine), lider al partidului ultra- ortodox Shass, în semn de protest faţă de opiniile anti- religioase ale doamnei Shulamit Aloni, ministrul educaţiei, conducătoare a grupului laic Meretz, cerând în mod expres înlocuirea ei din postul pe care-l deţine. Partidul religios Shass (sefard) a respins şi propunerea ca Aloni să preia portofoliul comunicaţiilor, iar la educaţie să treacă alt reprezentant al partidului Meretz. Cum demisia ministrului de interne ar însemna şi retragerea celor şase reprezentanţi ai partidului Shass din Knesset, coaliţia guvernamentală, şi aşa cu o majoritate modestă de 62 de voturi în parlamentul de 120 de locuri, ar rămâne cu o susţinere de numai 56 de voturi, deci ar fi minoritară. Singura soluţie, în această situaţie, pentru Rabin ar fi cooptarea celor cinci deputaţi arabi, ceea ce ar complica, însă, substanţial, procesul de pace, atât prin presiunile mult mai mari pe care aceştia le-ar face pentru cedarea teritoriilor ocupate, cât şi prin reacţia mult mai dură a opoziţiei.

În aceste condiţii, Yitzak Rabin a apelat la un compromis, încercând a face posibilă o coabitare între cele două partide Shass şi Meretz. Dar n-a reuşit, singurul lui succes fiind o obţinere a amânării demisiei lui Aryeh Deri cu o săptămână, cei doi (Deri şi Aloni) acceptând să rămână în guvern fără a deţine un portofoliu. Amânarea a fost obţinută cu numai câteva momente înaintea intrării în vigoare a demisiei lui Deri, de la a cărei depunere trecuseră 48 de ore, aşa cum prevede legislaţia israeliană.

În acest răstimp, primul ministru va prelua portofoliile internelor şi educaţiei. Numai că amânarea aceasta nu înseamnă sfârşitul crizei, disensiunile dintre cele două formaţiuni, Shass şi Meretz, rămânând uriaşe. "Este ca la un meci de fotbal, atunci când jocul devine prea violent, el trebuie oprit. Această întrerupere ne va oferi timpul necesar să ne tragem sufletul", a declarat deputatul partidului Shass, Yossef Azran.

Încercând să-şi salveze guvernul, premierul Rabin a invitat pentru negocieri, în vederea unei posibile asocieri la guvern, pe reprezentanţii partidului Tora Unită, care nu exclud participarea la actuala coaliţie guvernamentală. Se pare că prin aceste discuţii, Rabin urmăreşte să facă presiuni indirecte asupra lui Deri. Chiar dacă partidul Shass s-ar retrage din guvern, cabinetul nu va fi în pericol imediat să se prăbuşească, dar majoritatea parlamentară ar fi redusă la două mandate. Primul ministru doreşte, însă, ca partidul religios Shass să fie de partea sa atunci când va veni momentul încheierii unui acord de pace cu arabii, pentru a-şi asigura sprijinul larg al populaţiei.

Ungaria. În Parlament s-a reaprins flacăra pasiunilor naţionaliste

După dezmembrarea URSS şi după ce Ucraina şi-a declarat independenţa, Ungaria s-a trezit la frontieră cu un "vecin" puternic, o mare putere nucleară, cu o populaţie de 55 de milioane de locuitori, cu care trebuia neapărat să semneze un tratat de prietenie ce nu existase de-a lungul timpului. Fapt împlinit, în decembrie 1991, la Kiev, când Tratatul de prietenie între cele două ţări vecine a fost semnat de preşedintele ucrainean Leonid Kravciuk şi premierul ungar Jozsef Antall, urmând ca şi Parlamentul de la Budapesta să-l ratifice după o perioadă mai lungă sau mai scurtă.

Prezentarea spre ratificare a Tratatului ungaro-ucrainean a aprins în inimile deputaţilor parlamentului ungar "flacăra pasiunilor naţionaliste", ceea ce a dus la confruntări de păreri între majoritatea deputaţilor care sprijineau Tratatul şi o minoritate ce s-a pronunţat împotriva lui.

Discuţiile cele mai furtunoase s-au purtat în jurul unui aliniat din al doilea paragraf care stipulează că "părţile vor respecta integritatea teritorială a fiecăreia şi declară că nu au şi nu vor avea pretenţii

teritoriale reciproce". În intervenţiile lor, unii deputaţi, inclusiv membri ai coaliţiei de centru-dreapta (aflată la putere), s-au opus acestei clauze înscrise în tratat, considerând-o drept "trădare" a celor aproximativ 200 000 de etnici unguri ce trăiesc în zona subcarpatică a Ucrainei. S-a afirmat că formularea din Tratat ar putea complica reunificarea în viitor şi exclude posibilitatea soluţionării problemei teritoriale pe calea negocierilor. Extremiştii naţionalişti au vorbit despre necesitatea reunificării paşnice a bazinului carpatic, indiferent de componenţa etnică, pentru a redeveni "o singură ţară". (În 1920, prin Tratatul de la Trianon, a fost acordată Cehoslovaciei o zonă de 12 656 kmp din teritoriul Ungariei, teritoriu care după încheierea celui de-al doilea război mondial a revenit Ucrainei).

Jozsef Antall (în imagine), premierul Ungariei, participant la lucrările Parlamentului, a subliniat că Tratatul ungaro- ucrainean nu constituie un precedent, întrucât orice ţară vecină poate cere includerea unui astfel de articol în tratatul interstatal, şi nici nu angajează Ungaria să procedeze întocmai şi cu alte ţări.

"Acest tratat s-a născut din interesul pentru securitatea şi apărarea patriei, pentru ungurii care trăiesc în afara graniţelor ei. Budapesta doreşte ca ungurii şi minoritatea maghiară să rămână pe pământul natal şi să reziste, bineînţeles, cu ajutorul Ungariei".

După cum arată agenţia Reuter, oficialităţi ungare au susţinut că unele clauze privind minorităţile naţionale din tratat ar putea constitui "un exemplu" pentru alte ţări vecine cu Ungaria, "în special pentru România, care doreşte să obţină garanţii similare în problema frontierelor din partea Budapestei şi să elimine suspiciunile iredentismului ungar".

După mai multe zile de discuţii furtunoase, Parlamentul ungar a ratificat, în cele din urmă, cu 223 voturi pentru, 29 împotrivă şi 17 abţineri, Tratatul de prietenie, urmând ca Parlamentul ucrainean să-l supună aprobării în luna iulie.

Danemarca. "Da" sau "Nu" pentru Tratatul de la Maastricht

Subiectul Maastricht, prezent pe scena vieţii politice daneze de aproape un an de zile, nu mai prezintă acelaşi interes pentru alegători ca în 2 iunie 1992, ei privind cu plictiseală agitaţia organizatorilor.

Şi poate chiar această plictiseală a determinat schimbarea opţiunii electoratului, tocmai ca să "scape" de acest subiect permanent în ultimul an.

În prezent, toate sondajele de opinie prognozează un răspuns pozitiv la referendumul din 18 mai, ce urmează să permită ratificarea Tratatului de la Maastricht (respinsă prima oară la 2 iunie 1992 cu 50,7%din voturi). Tabăra adepţilor este acreditată cu 48-60% din intenţiile de vot, în timp ce adversarii ireductibili ai tratatului ar totaliza 31-39%, restul electoratului declarând că încă nu sunt hotărâţi sau chiar nu intenţionează să participe.

Adversarii Tratatului de la Maastricht, reuniţi în opt organizaţii, în frunte cu "mişcarea din iunie" prezic deja că "partida este pierdută sau aproape pierdută".

Recentele afirmaţii ale lui Martin Bangemann, vicepreşedinte al Comisiei europene, despre o Europă federală au trezit îngrijorarea şi suspiciunea danezilor, care, prin tradiţie, fiind puternic ataşaţi ideii de suveranitate sunt ostili sfaturilor şi recomandărilor din exterior. Bangemann declarase că Tratatul va duce la o uniune europeană strânsă, respinsă de majoritatea danezilor.

Ministrul de externe danez, Niels Helveg Petersen, a reuşit să mai dezamorseze atmosfera, amintind acordurile şi derogările cerute şi obţinute de Danemarca la reuniunea la nivel înalt de la Edinbourgh (în luna decembrie), care îi acordă dispensă în ceea ce priveşte cetăţenia europeană, monedă unică şi o politică comună în domeniile apărării, a dreptului la azil sau la securitate. "Aceste acorduri constituie o garanţie că nu vom fi antrenaţi în vreo formă de cooperare pe care noi n-o dorim" - a subliniat el. Numai cu aceste amendamente, danezii au fost de acord să se mai prezinte o dată la un referendum privind Tratatul de la Maastricht.

Marea Britanie. Eşec al conservatorilor britanici

În cadrul primului test major de popularitate de după alegerile generale din 1992, conservatorii britanici (la putere) au suferit un eşec la unele alegeri legislative parţiale şi unele consultări locale în special în favoarea centriştilor din Partidul Liberal-Democrat, potrivit rezultatelor oficiale date publicităţii.

Astfel, candidatul conservator, Julian Davidson, a fost învins clar în fieful conservator Newbury, la vest de Londra, fiind întrecut cu 22 000 voturi de liberal-democratul David Rendel, care a obţinut 65% din sufragii. Cu ocazia alegerilor generale din aprilie 1992 conservatorii câştigaseră aici cu un plus de 12 000 voturi.

"Ţara a trimis un mesaj limpede - avem nevoie de o schimbare de sens şi una de direcţie", a declarat D. Rendel în faţa suporterilor săi entuziasmaţi. "Au fost înregistrate victorii uluitoare ale Partidului Liberal-Democrat în întreaga ţară, dar aceasta este cea mai senzaţională dintre toate", a apreciat el.

Alegerile parţiale au fost necesare din cauza decesului în februarie al deputatei Judith Chaplin, în vârstă de 53 de ani, fost asistent al primului ministru John Major la Downing Street. Din pricina acestei înfrângeri, conservatorii nu se mai bucură decât de o majoritate de 19 voturi în Camera Comunelor, dintr-un total de 651 locuri. "Este o lovitură devastatoare pentru conservatori şi un progres semnificativ pentru partidul nostru. Este absolut evident că guvernul a pierdut încrederea poporului britanic", a afirmat liderul liberal-democrat Paddy Ashdown. În prezent, liberal-democraţii deţin 21 de locuri în parlament.

Pe de altă parte, candidatul conservator Julian Davidson a afirmat: "Oamenii nu au sesizat relansarea economică: aceasta a ajuns la nivelul companiilor, dar nu şi la cunoştinţa omului de pe stradă. Sunt abolut convins că vom câştiga următoarele alegeri".

Conservatorii au suferit pierderi grele şi în alegerile pentru reînnoirea consiliilor regionale din 47 comitate din Anglia şi din Ţara Galilor, la care au participat circa 25 milioane de alegători.

Conservatorii, care controlau 17 consilii din cele 39 din Marea britanie, au pierdut majoritatea absolută în cel puţin 15 comitate, şi, în special, în fiefuri ale lor considerate redutabile, cum sunt Kent (în sud). Liberal-democraţii şi într-o mai mică măsură Partidul Laburist îşi împart victoria, dar majoritatea comitatelor sunt lipsite acum de o majoritate absolută în urma acestei confruntări.

Rubrică realizată de Ileana IORDACHE

LUMEA Nr. 15-16 (1534-1535) • 20-26 mai 1993 • I.S.S.N. 1220-4366

LUMEA ÎN TOP. Ileana Iordache
2

EDITORIAL
5 Corupţie avem, făptaşi încă nu. **Mircea Bărbulescu**

TELEFAX. Mirela Iamandi
6

BURSA POLITICĂ
8

CONSEMNĂRI
10 O Europă interdependentă şi... neprimitoare. **I. Madoşa**

FĂRĂ PREJUDECĂŢI
11 Coşul primului ministru, coşniţa românului şi î(â)-ul Academiei. **Ana Maria Tatovici**

ÎN PARLAMENT
12 Grevă contra calomniei!

DOCUMENTE
14 Cruciada papală împotriva corupţiei. **Dinu Bucşan**
15 Politica şi Mafia. Dosarul Andreotti.

LUMEA ÎN EVENIMENTE
13 Chişinău. Preţul pacificării. **Andrei Stătescu**
19 Saraievo. Referendum fără speranţe. **Ioana Bărbulescu**
20 Roma. Alt început de drum. **Dinu Bucşan**
22 Paris. Uvertura marilor sacrificii. **Dinu Bucşan**
27 Bonn. "Nu-l uitaţi pe omul din Mainz". **Vasile Crişu**
28 Praga-Bratislava. Partajul de catifea. **Alexandru Antonescu**
29 Singapore. Dialog istoric chinezo-chinez. **Cristian Moanţă**
30 Hanoi. Cui îi e frică de... Vietnam? **C. Valeriu**
32 Asuncion. Schimbare, schimbare, dar cu acceptul generalilor. **Ileana Iordache**

OPINII
23 Ultimul mercenar. **Henri Zalis**

LA EST DE VEST
33 Dansul cuţitelor. **Radu Budeanu**

Primim de la Ambasada Greciei la Bucureşti
34

DOSAR
35 Orientul Mijlociu. Apa - o bombă incendiară. **Ana Maria Tatovici**

SPECTACOLUL CULTURII
38 La C.A.L. un "vino de honor". **Cornelia Maria Savu**
39 Trepanaţi din toate ţările, uniţi-vă! **Elena Gugu**

SPECIAL
40 Fostul şef al KGB crede în renaşterea Uniunii Sovietice

SERIAL
42 Rădăcinile răului iugoslav (2)

LUMEA ÎN DIALOG. Maria Vaschi
45

Coperta I: **Victor Ciobanu**. Foto: **Cristian Tănase**

editorial

Corupţie avem, făptaşi încă nu

Acuzaţiile privind corupţia unor demnitari încep să prindă contur. Sunt invocate nume, cifre, numere de dosar. Pe măsură ce se lărgeşte cercul învinuiţilor (pentru că de inculpaţi nu se poate vorbi deocamdată) apar - din nou - profitorii de ocazie. Nu faptul că înalţi demnitari ai statului trec alternativ din postura de acuzaţi în cea de acuzatori interesează. Nici măcar punerea în mişcare a mecanismului legal, unicul îndreptăţit să facă lumină ci doar ce se poate câştiga din această afacere, care sunt foloasele pentru sine, pentru partidul personal, pentru instituţia personală, cine poate fi demolat şi cine, dimpotrivă, aşezat în locul rămas liber.

Prezentul scandal nu reprezintă ceva ieşit din comun. Revista noastră a prezentat pe larg cazuri similare cunoscute în Japonia, SUA, Franţa, Germania etc. Au fost manipulate, în acele ocazii, sume de zeci sau sute de milioane de dolari. Bani negri utilizaţi ca mită, care au alimentat buzunarele politicienilor sau înalţilor funcţionari.

Ceea ce ne deosebeşte însă pe noi, românii, de "ceilalţi" nu rezidă în capacitatea de a ne opune sau ceda tentaţiei banului. La noi, ca la "ceilalţi", nu suntem, cu alte cuvinte, nici mai răi, nici mai buni. În timp însă ce pe alte meleaguri, mult mai experte în problemele capitalismului de toate nuanţele, corupţia constituie o ameninţare de gradul zero pentru stat şi societate, la noi este socotită doar hoţie la nivel înalt. Banii necuveniţi eventual se fac venit la bugetul statului, făptaşii (figuri notorii) sunt destituiţi sau rotiţi (după spovedania de rigoare), anchetatorii deveniţi incomozi sunt exilaţi în slujbe care sună frumos şi gata. Golurile rămase în administraţie sunt umplute imediat, eventual cu cei care au ţipat mai tare, ciclul reluându-se imediat, cu alţi actori pe aceeaşi scenă.

Până în prezent în România nu s-a făcut public nici un caz de corupţie la nivel înalt, deşi toate guvernele şi-au declarat în repetate rânduri intenţia. Ocazie doar pentru reglări de conturi (politice şi nu numai), corupţia s-a transformat într-o armă pe care nici una din părţi nu se îndură să o abandoneze.

Există acum lista pusă în circulaţie de fostul comisar şef al Gărzii financiare. Parcurgerea ei te stupefiază, dar respectiva listă nu are decât meritul de a forţa o reacţie clară şi a obţine un răspuns tranşant. Dacă chestiunea în cauză va fi înmormântată în alte şi alte comisii parlamentare sau se va obţine doar o contra-listă, pe principiul meciului nul, va rezulta că destituitul comisar a avut dreptate. Cel chemat la bară este acum primul ministru. Nu acuzaţiile care se aduc guvernului contează, ci răspunsurile clare care să inculpe sau să disculpe. Până atunci, "lupta împotriva corupţiei" continuă.

Mircea BĂRBULESCU

TELEFAX

• **Preşedintele PUSD cere interzicerea accesului în ţară a regelui Mihai**. La conferinţa de presă a Partidului Unităţii Social-Democrate din România, liderul acestui partid, dl Radu Theodoru, a cerut Parlamentului să adopte o lege cu articol unic care să interzică accesul în ţară al ex-regelui Mihai şi al familiei sale pe o perioadă de 50 de ani. • **Dezbateri în Camera Deputaţilor** • Legea privind modificarea şi completarea Legii 40/1991 cu privire la salarizarea Preşedintelui şi Guvernului României, precum şi a personalului Preşedinţiei şi Guvernului, a celorlalte organe ale puterii executive a fost dezbătută în Camera Deputaţilor la începutul săptămânii trecute. • **Fundaţie pentru minorităţile naţionale**. A fost aprobat regulamentul de funcţionare al Consiliului pentru Minorităţile Naţionale şi constituirea comisiilor de lucru ale acestuia. Întrunirea Consiliului a fost prezidată de dl Viorel Hrebenciuc, secretarul general al guvernului, preşedintele coordonator al acestui organism. S-a hotărât şi înfiinţarea unei "Fundaţii pentru minorităţile naţionale, organism apolitic, non- lucrativ şi non-profit. • **Legi adoptate de Senat.** A fost adoptată Legea privind stabilirea drepturilor aferente anului 1992, în favoarea unei categorii de persoane fizice ale căror terenuri agricole au trecut în proprietatea statului. Aceste persoane ale căror terenuri au fost incluse în fondul funciar al regiilor autonome cu activitate agricolă, institutelor şi staţiunilor de cercetare şi producţie agricolă, vor primi 10% din profitul obţinut pe hectar în 1992, însă nu mai puţin decât contravaloarea a 300 de kg de grâu stas la hectar, calculată la preţul de achiziţie al grâului la data efectuării plăţii. A fost finalizată dezbaterea proiectului de Lege privind modificarea Codului de procedură civilă, a Codului familiei şi a Legii contenciosului administrativ. Aceasta este a treia lege adoptată în regim de urgenţă din setul celor cinci legi care stau la baza reformei justiţiei. • **Protest al Bisericii Romano-Catolice**. Eminenţa sa Ioan Robu, arhiepiscopul Bisericii Romano-Catolice din România, a solicitat o întrevedere cu preşedintele Ion Iliescu pentru a explica nemulţumirea faţă de cuvântarea în Parlament a deputatului FDSN, Petre Ţurlea, când acesta a acuzat Biserica Catolică de ofensivă împotriva ortodoxiei şi de faptul că toate relele din România se leagă de aici. Arhiepiscopul Ioan Robu a amintit şi faptul că acelaşi deputat l-a acuzat pe Papa Ioan Paul al II-lea că instigă la război împotriva Serbiei, referindu-se la ultima vizită în Ungaria a Suveranului Pontif. • **Preşedintele României vizitează republicile din fosta Iugoslavie.** Turneul pe care dl Ion Iliescu îl va efectua în Republica Slovenia, Republica Croaţia, precum şi escala la Belgrad este o expresie a dialogului pe care România îl întreţine cu toate entităţile statale din fosta Iugoslavie, s-a arătat la conferinţa de presă a MAE. Preşedintele României va avea un larg schimb de păreri cu preşedinţii Milan Kucian, Franjo Tudjman, Alia Izetbegovici, Dobriţa Ciosici, Slobodan Miloşevici şi Momir Bulatovici. • **Conferinţa de presă a dlui Tökas László**. La Oradea dl Tökas László, preşedinte de onoare al UDMR, a declarat că deşi împotriva sa, a Bisericii reformate şi a UDMR se desfăşoară în România o acţiune diversionistă de discreditare, cu ocazia recentei vizite făcute în Olanda şi Franţa domnia sa a susţinut primirea ţării noastre în Consiliul Europei. • **Reuniunea Comitetului Economic România - AELS**. Delegaţia Asociaţiei Europei a Liberului Schimb condusă de dl Walter Bradman, preşedintele Comitetului Economic al AELS, a fost primită de dl Nicolae Văcăroiu cu prilejul desfăşurării la Bucureşti a reuniunii dintre acest comitet şi România. În ultima zi a acestei reuniuni s-a concluzionat că o creştere a schimburilor comerciale depinde de funcţionarea corespunzătoare a acordului de liber schimb, recent intrat în vigoare, iar pe de altă parte o creştere a interdependenţei din punct de vedere economic dintre cei doi parteneri se bazează pe discutarea şi aprofundarea problemelor legate de schimburile comerciale libere. • **"Nedumerire" privind amânarea intrării în Consiliul Europei.** Dna Simona Miculescu, purtător de cuvânt al MAE, a arătat referindu-se la motivele cuprine în raportul preliminar asupra chestiuniii intrării României în Consiliul Europei că "ne surprinde persistenţa raportorilor de a readuce în discuţie aceleaşi şi aceleaşi probleme cărora li s-au dat răspunsuri exhaustive de către autorităţile române. Aceasta cu atât mai mult cu cât asemenea aspecte sunt prezentate astfel încât ar putea fi interpretate ca un pretext pentru tergiversarea admiterii României în Consiliul Europei.

În altă ordine de idei Tratatul de bază dintre Ungaria şi Ucraina, ratificat recent de Parlamentul ungar care include clauza privind inexistenţa pretenţiilor teritoriale între cele două ţări a stârnit o altă "nedumerire". De ce? Întrucât premierul Jozsef Antall a făcut o declaraţie potrivit căreia această prevedere ar fi inclusă pentru ultima oară într-un tratat bilateral al Ungariei. "După cum se ştie, a spus dna Simona Miculescu, România şi Ungaria sunt angajate în negocierea tratatului bilateral de bază în care tocmai problema recunoaşterii reciproce a inexistenţei pretenţiilor teritoriale va fi cheia de boltă a întregului document. O asemenea afirmaţie, dacă este adevărată, constituie o manieră cel puţin neobişnuită de negociere. • **Comisie comună a celor două camere ale Parlamentului pentru exercitarea controlului asupra SRI**. Parlamentul României a dezbătut în şedinţa comună de joia trecută proiectul de hotărâre pentru constituirea noii comisii, care urmează să fie formată din 9 membri, reprezentând spectrul politic al Legislativului; cei 9 membri deputaţi şi senatori sunt propuşi de birourile permanente ale camerelor Parlamentului în urma consultării liderilor grupurilor parlamentare, după care nu vor fi aprobaţi prin vot majoritar în plen.

Membrii acestei noi comisii vor fi recrutaţi, în exclusivitate, din rândul membrilor comisiilor permanente pentru apărare, ordine publică şi siguranţă naţională. Dezbaterea proiectului de hotărâre pentru constituirea noii comisii a fost întreruptă, urmând să fie reluată într-o viitoare şedinţă comună a celor două camere ale Parlamentului. La cele 19 articole ale proiectului de hotărâre au fost înaintate numai de comisiile de apărare 32 de amendamente la care se adaugă cele ale parlamentarilor ce s-au înscris la cuvânt. De altfel, după discuţiile generale, dezbaterea pe articole s-a oprit încă de la articolul 1, amendamentele propuse la alineatele acestuia comportând aproape două ore de discuţii. • **Comitetul Naţional al PAC va decide fuziunea cu PL?** Scrisoarea liderilor Partidului Liberal care propun realizarea unei fuziuni cu Partidul Alianţei Civice este un document politic important, dar numai Comitetul Naţional este îndreptăţit a decide. Însă "unificarea trebuie făcută de jos în sus..." La recentul congres al PAC delegaţii au optat pentru orientarea neoliberală - şi nu liberală - a acestui partid şi au dorit "să rămânem PAC" pentru că altfel ne-am fi înscris în PNL, în 1990".

Mirela IAMANDI

TELEFAX

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI ÎN SLOVENIA

UN TURNEU CARE POATE ADUCE PACEA

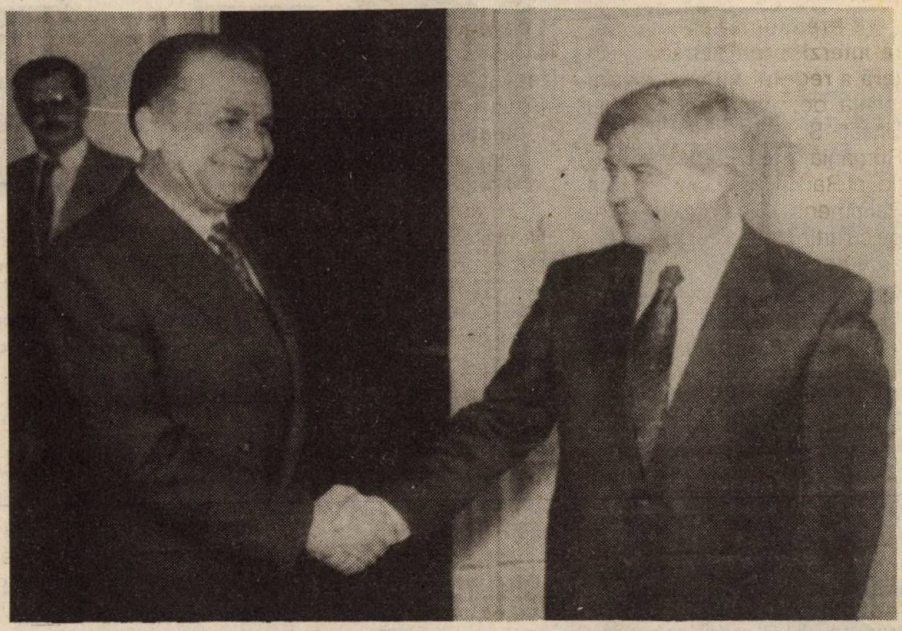

Dialog, la nivel înalt, româno - sloven

Așteptată cu deosebit interes de multe cercuri politice și diplomatice, vizita oficială a președintelui României în țări din fosta Iugoslavie a început vineri 14 aprilie, cea dintâi etapă a turneului fiind Liubliana, capitala Sloveniei. Întâmplarea face ca primele convorbiri la nivel înalt româno-slovene, după declararea independenței acestei țări, în iunie 1991, să coincidă cu primirea Soveniei, alături de Estonia și Lituania, în Consiliul Europei și cu desfășurarea referendumului din Bosnia-Herțegovina. Însoțit de Teodor Meleșcanu, ministrul afacerilor externe, Traian Chebeleu, purtătorul de cuvânt al președinției, precum și de alte persoane oficiale, șeful statului român are în program, de asemenea, o vizită în Croația și o escală la Belgrad.

Scopul acestor întâlniri este, așa cum a declarat însuși președintele Iliescu la plecarea din București, extinderea "relațiilor de prietenie și vecinătate pe care le-am avut cu Iugoslavia către toate noile republici care s-au constituit în cadrul acestui teritoriu al fostei RSFI", precum și discuții directe asupra situației actuale din zonă. Deși șeful statului român a precizat, în mai multe rânduri, că nu dorește să substituie România factorilor implicați în procesul de pace în curs sau să întreprindă vreo inițiativă proprie care să înlocuiască actualul cadru de negocieri, ci dimpotrivă să încurajeze părțile aflate în conflict să utilizeze din plin acest cadru, singurul în măsură să ofere perspectivă unei reglementări politice, nu putem să nu remarcăm că discuțiile deja avute cu președintele sloven, precum și cele programate cu președinții Croației, Bosniei-Herțegovinei, Serbiei, Iugoslaviei și Muntenegru ar putea influența pozitiv evoluția situației îngrijorătoare din zona balcanică.

În cursul întrevederii avute cu președintele Milan Kucean s-a luat în discuție elaborarea unui tratat privind ansamblul raporturilor româno-slovene, precum și evoluția conflictului din Bosnia-Herțegovina în lumina probabilului "nu" spus planului Vance-Owen în cadrul referendumului care s-a încheiat duminică 16 mai. Cei doi șefi de stat au ținut să sublinieze, în mod repetat, că niciodată între România și Slovenia nu au existat conflicte sau asperități, ci doar amicalitate și bună-credință.

În cele trei zile petrecute la Liubliana, președintele Ion Iliescu a purtat convorbiri cu membri ai conducerii Camerei de Comerț a Sloveniei, cu reprezentanți ai unor întreprinderi din țara gazdă și a vizitat renumita peșteră de la Postoina. Întâlnirea programată cu președintele bosniac Alia Izetbegovici, așteptată cu deosebită nerăbdare de mass-media, a fost amânată pentru etapa Zagreb care începe la închiderea ediției noastre, adică luni 17 mai.

Ioana BĂRBULESCU

Repere diplomatice

septembrie 1990 - vizita președintelui Ion Iliescu la Belgrad, prilej cu care a conferit cu președintele Prezidiului RSF Iugoslavia, B. Iovici, președintele Prezidiului RS Serbia, S. Miloșevici, și cu premierul iugoslav A. Markovici. Cu aceeași ocazie șeful statului român poartă convorbiri, la Zagreb, și cu Franio Tudjman, președintele RS Croația.

martie 1991 - la invitația secretarului federal pentru afacerile externe al Iugoslaviei, Budimir Loncear, ministrul de externe român, Adrian Năstase, întreprinde o vizită la Belgrad.

ianuarie 1992 - România recunoaște Slovenia și Croația.

- o delegație guvernamentală din Bosnia- Herțegovina, condusă de Sava Ceklici, subsecretar în ministerul pentru colaborare internațională, vizitează România, prilej cu care este primită de ministrul afacerilor externe, Adrian Năstase.

august 1992 - scurtă vizită a premierului iugoslav Milan Panici la București.

februarie 1993 - președintele iugoslav Dobrița Ciosici vizitează Bucureștiul la invitația președintelui României Ion Iliescu

martie 1993 - vizita șefului diplomației croate, Zdenko Škrabalo, în România, ocazie cu care oaspetele este primit de președintele Iliescu, primul ministru Nicolae Văcăroiu și de șeful diplomației române Teodor Meleșcanu.

BURSA POLITICĂ

B?

Care credeţi că sunt motivele reale ale amânării intrării României în Consiliul Europei

Reporter: Mirela IAMANDI
Foto: Cristi TĂNASE

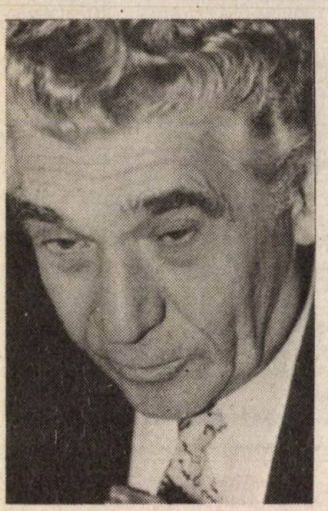

Emil Tocaci
(PAC)

Îmi este greu să fac o apreciere... Evident, eu doresc ca România să intre cât mai repede în Consiliul Europei - eveniment care trebuia să se întâmple de mult. Motivele sunt multiple. Este adevărat că şi conducerii României i se pot reproşa multe în această ordine de idei, dar trebuie să observ ceva dureros: etaloanele de apreciere sunt diferite. Românilor li se cer mult mai multe condiţii decât altor naţiuni şi consider că noi suntem nedreptăţiţi în ciuda defecţiunilor care există într-adevăr, în conducerea ţării. Dar nu se poate spune că noi ne situăm, din punctul de vedere al acestei firave democraţii, sub nivelul Ţărilor Baltice, al comunistei Chine (şi aici mă refer la clauză) sau sub nivelul altora. Pentru a rămâne în Europa, nu cred că suntem pe ultimul loc. Defecţiunile **există**, dar ele nu reuşesc să estompeze maniera nedreaptă în care este tratată România.

Cine stă în spatele acestei probleme? Nu am dovezi dar trebuie spus că cei puternici au interese care nu întotdeauna le fac cinste şi care nu le dau dreptul să vorbească despre democraţie când, la scară macro, nu o respectă. E suficient să mă gândesc la modul în care a fost împărţită lumea după cel de-al doilea război mondial, la cei 100 milioane de sclavi vânduţi la Yalta... Mi-e teamă că se repetă ceva similar.

Dacă nu suscită România destul interes? S-ar putea să existe interesul ca ea să **nu** fie acceptată în Consiliul Europei. Şi când spun asta nu vreau să scuz cu nimic conducerea României care are defecţiuni ce trebuie drastic sancţionate şi corectate de noi, şi numai de noi. Cei de care depinde primirea noastră nu înţeleg că asta ar ajuta tocmai forţele democratice? Ştiu sigur că înţeleg.

Tudor Mohora
(PSM)

Răspunsul e mai complicat. Eu cred că acum culegem roadele unor acţiuni politice atât ale puterii cât şi ale unor reprezentanţi ai opoziţiei, care au creat o anumită imagine a României. Exploatarea pe plan extern a ezitărilor noastre interne ne aduce prejudicii.

Unele motive cuprinse în Raportul preliminar pot fi justificate, considerând că aşa o văd ei lucrurile. Faptul că în conducerea Procuraturii au fost procurori militari, că SRI nu este subordonat Parlamentului, că Poliţia este militarizată... Sigur poţi să ai o poziţie de această natură. Dar este de condamnat să absolutizezi aceste lucruri pe la porţile europene, spunând că România nu este pe drumul democraţiei.

La fel se spune şi despre Televiziunea Română, că este aservită puterii. E adevărat, la noi se poartă un tip de cenzură întoarsă cu 180 grade. Aseară, am participat la o emisiune privind partidele politice... Am spus la conferinţa de presă nişte lucruri legate de ridicarea subvenţiilor, arătând că suntem pentru aceasta la produsele alimentare şi împotriva ridicării lor la energie electrică şi agenţi termici. Ei bine, s-a tăiat la jumătate. Acestea nu sunt întâmplătoare. Este limpede că se practică acolo un tip de cenzură, care mie îmi dă de gândit chiar dacă dl Everac vorbeşte frumos.

Pe urmă noi mai avem şi această problemă maghiară. Ştiţi că a fost o adevărată jubilaţiune la Budapesta când s-a aflat că nu vom fi primiţi în Consiliul Europei. Oricum ungurii ridică făţiş problema minorităţilor ca o condiţie de acceptare în Consiliul Europei. Deci, imaginea noastră în lume este cea care a făcut să ajungem aici.

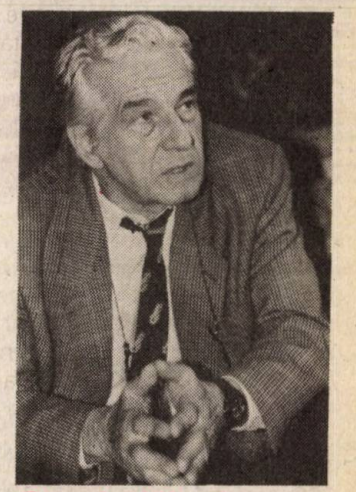

Sergiu Nicolaescu
(FDSN)

Cred că nu vom intra cu-una-cu-două în Consiliul Europei. Mai ales că noi nu avem un mare aliat aşa cum, de pildă, ungurii au în Germania sau Austria. Totdeauna se vor găsi nişte motive ca să ne amâne. Raportul preliminar este atât de negativ încât este sută la sută o amânare. Ceea ce înseamnă o înmormântare.

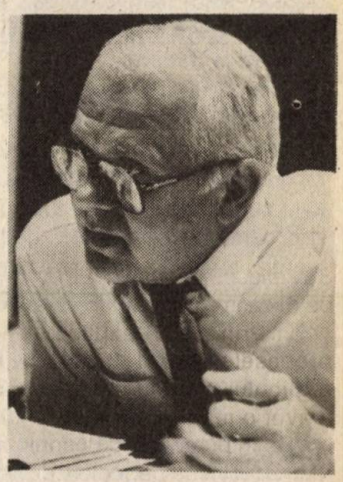

Victor Babiuc
(FSN)

Cred că trebuie să dăm crezare lucrurilor care se spun cu voce tare. Chiar am avut o

BURSA POLITICĂ

discuţie la New Delhi cu dl Martinez şi am înţeles că ideea acceptării de principiu este agreată dar există nişte rezerve. Nu ostilitate, ci rezerve care pot fi corectate.

Unele dintre acestea sunt justificate (cele legate de Procuratură, de Ministerul de Interne, de Televiziune) iar altele nu (cum ar fi cea legată de problema minorităţilor).

O altă problemă este că faţă de România s-au adoptat criterii mai severe privind admiterea în Consiliul Europei. Mi-e greu să explic... Dar astea sunt datele reale în care ne mişcăm noi şi trebuie să răspundem la **aceste** elemente.

Ioan Gavra
(PUNR)

Practic nu există motive întemeiate pentru ca România să nu fie primită în Consiliul Europei. Totul se calează pe opinia raportorilor care au venit la Bucureşti, pe raportul întocmit de ei şi care practic nu reflectă nici contextul discuţiilor şefilor de partide, cu reprezentanţii din justiţie, din Procuratură şi alţii.

Se merge pe ideea, că la noi există discriminări, că nu ar exista drepturi pentru minoritatea maghiară (la nivel european) şi că, la Cluj, primarul ar face exces de naţionalism. Nimic adevărat.

Lobby-ul maghiar este extrem de puternic şi a reuşit să capteze şi pe ceilalţi în această privinţă. Vreau să vă spun că dl König nici nu a fost la Cluj. El a dat crezare celor afirmate numai de UDMR în acest sens. De fapt, această amânare a devenit o plictiseală pentru noi. Toate sunt nişte artificii pentru a ne amâna intrarea în Consiliul Europei. Din fericire, se constată în Occident o oarecare saturaţie în ceea ce priveşte lobby-ul maghiar. În toamnă, cred că va avea loc, în sfârşit intrarea noastră în Consiliu. Dar de ce atâta tapaj? Sigur, este important dar nu înseamnă că trebuie să acceptăm călcarea în picioare a demnităţii noastre naţionale. În Consiliul europei sunt ţări, inclusiv Ungaria, în care minorităţile nu au drepturi, în mod real. În alte ţări, ca Germania şi Franţa, xenofobia este la modă. Deci motivele sunt simple pretexte, inventate.

Şi noi am greşit că ne-am dus cu capul plecat, acceptând orice imputaţie. De aceea circul legat de acceptarea noastră în Consiliul Europei încă mai durează. Important este să intrăm în Comunităţile Europene. Economicul contează. Politica şi demagogia le putem amâna.

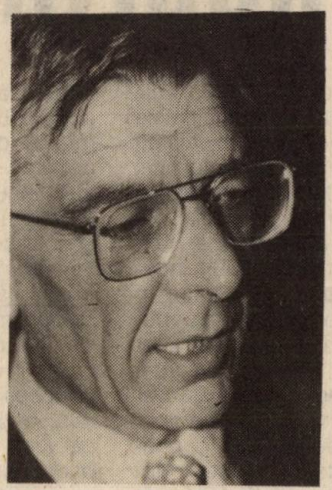

Gheorghe Tokay
(UDMR)

Noi nu am depăşit încă faza declarativă. Există o serie de acte normative, de instituţii, de declaraţii referitoare la drepturile omului, dar distanţa dintre ele şi practica socială este deocamdată prea mare. De exemplu, am afirmat că asigurăm drepturile minorităţilor conform standardelor europene, iar comisiile, când vin, constată că am avut o poliţie militarizată, că am avut probleme cu Procuratura.

Motivele din Raportul preliminar sunt absolut justificate. Şi întreaga societate românească le consideră astfel. România s-a mărginit să facă numai declaraţii nu şi paşi concreţi. Când vom lua aceste măsuri, sunt sigur că vom fi acceptaţi.

Ori de câte ori se întâmplă ceva, legat de problemele europene, sunt de vină lobby-ul maghiar, minoritatea maghiară. Nu mai ţine - scuzaţi-mi expresia bulevardieră.

Sincer să vă spun, eu am avut presimţirea că această chestiune se va pune serios la toamnă şi cred că până atunci se poate face un pic de ordine şi la Cluj, se poate elabora şi un statut al minorităţilor. Dacă există voinţă politică.

Ioan Lup
(PNŢCD)

Cauzele pentru care noi nu intrăm în Consiliul Europei, atât de discutate, sunt acelea că noi nu am îndeplinit pretenţiile formulate de raportori. Din punctul lor de vedere noi nu am îndeplinit condiţiile pretinse. Am făcut foarte mult, dar ne-a mai rămas ceva. Şi aceasta este reforma justiţiei la care lucrăm noi, Senatul. Alte critici sunt acelea referitoare la neacordarea deplinei siguranţe minorităţilor naţionale -din punct de vedere al respectării drepturilor omului. Remarcile sunt neîntemeiate. Libertăţile acordate unei minorităţi implică şi îndatoriri - cum ar fi, de exemplu, învăţarea limbii ţării în care trăiesc. Problema universităţilor în limba unei minorităţi nu este nouă; a fost discutată cel puţin un secol în Imperiul habsburgic... S-a ajuns la concluzia că aceste universităţi sunt cuiburi care determină şovinism şi dezechilibru politic.

Amânarea intrării României în Consiliul Europei este justificată din punctul lor de vedere. Lacuna noastră este că facem insuficiente informări în exterior privind situaţia noastră. Inclusiv presa face critici extremiste. Şovinismul este creat şi întreţinut de anumite ziare, antisemitismul - la fel.

Florin Velicu
(PDAR)

România nu va fi primită în Consiliul Europei nu pentru că n-am fi la nivelul standardelor Comunităţii Europene, ci datorită intereselor geopolitice care se manifestă din plin, în ultimii trei ani. Până la urmă tot politica este de bază şi, din câte vedeţi, această blocare a noastră în faţa uşii se coroborează şi cu neacordarea clauzei din motive absolut politice. Părerea mea este că occidentalii (şi aici includ şi America) fac o gravă greşeală politică. Pentru că poporul nostru este cunoscut prin apartenenţă la valorile civilizaţiei, prin sentimente profund filo-americane şi filo-europene. Această amânare perpetuă conduce (de aceea spun că este o gafă a Consiliului Europei) la ideea că acest popor trebuie să se descurce singur, fără nici un ajutor din afară. Practic e vorba de o neînţelegere a intereselor politice, inclusiv a ideii de Europă unită. Raportul dlui König care vine în contradicţie cu cea ce el a afirmat aici, la Bucureşti (şi anume că va sprijini intrarea României în Consiliul Europei), va face ca ţara noastră să fie în continuare marginalizată vizavi de această problemă. Oricum, în spatele amânării stau interese economice, politice, nu ideologice.

LUMEA

O EUROPĂ

interdependentă și... neprimitoare

Încă din a doua jumătate a secolului trecut, gânditorii noştri credeau că Europa este un "organism simţitor" şi că între părţile ei există un accentuat grad de interdependenţă. Formulând această idee, cu îndelungată carieră în cultura română, Gherea şi alţi sociologi cădeau, fără să ştie, peste o logică a noţiunilor colective, în care raportul parte/întreg, deosebit de relaţia clasă/element, devine predominant. De regulă, o clasă sau alta împrumută atributele sau proprietăţile ei diferiţilor indivizi care o compun. Întregul, în schimb, poate avea unele însuşiri sau atribute colective, care-l caracterizează doar pe el, ca întreg, nu şi elementele componente. "Omul", în sens colectiv, descoperă cosmosul sau multe alte lucruri, dar nu se poate spune că: filosofii", care sunt şi ei oameni, sau cutare fiinţă umană independentă se bucură de aceeaşi proprietate. Luată ca **unu**, ca **totalitate**, deci în sens colectiv, o clasă poate fi privită şi ca **sistem**, ale cărui elemente se află în **interdependenţă**, spunem atunci că între părţile acelei totalităţi există un grad mai mic sau mai mare de "integralitate", de adaptare funcţională sau de altă natură. Când descoperea, spontan, această idee, în ultimele decenii ale veacului trecut, Gherea, de pildă, o formula sugestiv, deşi cu exagerările inevitabile ale oricărui început. "În faţa relaţiilor internaţionale de azi, spunea el, care leagă toate naţiile culte ale Europei (şi chiar ale Americii); în faţa solidarităţii economice, mai ales, prin care sunt legate, aşa că o criză în Londra poate să producă criză şi în România, în faţa relaţiilor comerciale internaţionale, în faţa drumurilor de fier etc., o naţie, <o societate> din Europa poate fi privită ca o provincie, iar o ţară mică, de pildă România, trebuie considerată drept un district al Europei".

De la o vreme, mărturisit sau nu, mai mult sau mai puţin abstract, această problemă a interdependenţei sau a unităţii europene este din nou actuală. În ultimele decenii, ea părea să-şi fi găsit rezolvarea şi concretizarea adecvată prin Actul final de la Helsinki, semnat la 1 august 1975 şi care statua câteva principii imuabile (un veritabil "decalog", s-a spus) ale conlucrării între naţiunile continentului - independenţa, suveranitatea, egalitatea în drepturi şi obligaţii, neamestecul în treburile interne, dreptul la propriile opţiuni economice, politice etc. Ulterior, însă, s-a produs marea răsturnare din cursul anilor 1989-1990, iar problema "unităţii europene", a conlucrării şi integrării statelor continentului a căpătat, firesc, noi domensiuni (inclusiv cantitative, spre a spune altfel, întrucât numărul ţărilor implicate în această aventură a sporit simţitor). Ce s-a modificat? Şi ce a rămas neschimbat? Mai întâi, s-au schimbat rolul şi statutul unor organisme occidentale, reactivate, unele, şi ca atribuţii mult sporite, altele. Apoi, ceea ce am putea numi ponderea CSCE, într-o diminuare sensibilă faţă de proiectul iniţial, faţă de ambiţiile şi speranţele nutrite atunci. În sfârşit, dar nu în ultimul rând, însăşi ideea "unităţii", a conlucrării europene, cu un accent mult sporit pe funcţiile ei economice şi - probabil sub influenţa unor state ce proclamă o atare filosofie - pe diversitatea regională.

La începutul noii faze de evoluţie, mulţi au crezut că proiectul de conlucrare al Actului final - centrat, în esenţă, pe eliminarea divizărilor postbelice, pe regăsirea unităţii şi a unui spirit comun - constituie un bun câştigat, că el are şanse mai mari de împlinire în condiţiile schimbate de după 1990 şi în jurul valorilor democratice acceptate de toată lumea. Sprijinirea acestui proces, a opţiunilor inaugurate prin evenimentele din ultimiii ani constituie şi astăzi ţelul declarat al statelor europene, inclusiv al celor puternice sau "privilegiate" în clipa de faţă. În fapt, însă, se constată o serie de distorsionări, de abateri şi de îndepărtări alarmante de la spiritul unei conlucrări general- europene echitabile, de la proiectul unui continent pe care ne place să-l gândim unitar, ca un organism "simţitor" şi interdependent. Nu doar unele dezamăgiri, unele aşteptări înşelate şi frustrări ale statelor din estul Europei vin să confirme şi să sprijine această concluzie. Nu doar discrepanţele economice, din ce în ce mai mari, sau unele practici şi concepţii prohibitive cu privire la economia, la industriile naţionale, la orientarea de viitor a dezvoltării ţărilor din această parte a lumii. Dar însăşi ideea unei Europe cu două sau mai multe viteze, pretenţia că ea ar trebui să aibă la pupitru unul sau mai mulţi "dirijori", încep să dea de gândit. În mod sigur, în acest proiect al "unităţii", al evoluţiei solidare şi-a făcut apariţia o viziune sensibil îndepărtată de principiile iniţiale ale egalităţii, o viziune mai curând ierarhică şi dictatorială. Practic, e greu să lupţi împotriva unor asemenea înclinaţii - simptome, mai curând, ale politicii de mare putere -, din moment ce ele sunt acceptate tacit de către unele forţe politice, găsindu-şi expresia în diferite acorduri, în reglementări interne de o natură sau alta, în decizii mai mult sau mai puţin surprinzătoare. Dar ele există, neîndoios, şi nu promit o evoluţie lină spre conlucrarea echitabilă, profitabilă, promisă de Actul final, de Carta de la Paris şi de alte documente.

În ce o priveşte, România începe să devină un caz special al acestor evoluţii neaşteptate, al dilemelor şi problemelor actualei etape de concertare general-europeană. Este la ordinea zilei noua amânare a cererii ei de aderare la Consiliul Europei, la unul dintre organismele-etalon ale viitoarei arhitecturi politice continentale. Nu voi relua argumentele pro sau contra acestei amânări. Se pare, însă, că ea constituie doar ultima mani-

festare a unei atitudini nu tocmai cordiale a forurilor europene, care - motivat sau nu, sub un pretext sau altul - ne-a fost rezervată cu consecvenţă în ultimii ani. Această atitudine ne preocupă, desigur, nu are cum să nu ne preocupe. Standardele speciale discriminatorii aplicate României, repetatele exigenţe şi condiţionări sunt parte integrantă a unei strategii, a unui "scenariu", ale cărui resorturi ascunse le putem bănui, dar nu elucida pe deplin. Şi asta în timp ce "unitatea europeană" şi "integrarea în Europa" constituie teme predilecte ale vieţii noastre politice, ale unor discuţii mai mult sau mai puţin abstracte şi ineficiente.

Teoretic vorbind, sigur că "organismul simţitor" al Europei îşi poate permite şi asemenea discriminări. El poate să ţină seama sau nu de gradul de "integralitate" sau de interdependenţă funcţională a naţiunilor sale. Dar atunci, conform unor învăţăminte din istoria lui agitată, el nu va trebui să fie surprins de eventualitatea - pur speculativă, deocamdată - unor reacţii mai apăsate, a tentaţiei unor evoluţii paralele şi nu neapărat democratice, într-una sau alta dintre părţile lui componente. Un tratament prea arogant şi discriminatoriu, ignorarea deliberată a demnităţii fireşti şi a atributelor suverane ale unor state pot duce, clar, la stări de spirit şi procese exact contrare valorilor democratice în jurul cărora - ne place să credem - se organizează noua arhitectură europeană. Iar atunci, cu toată părerea de rău, Europa nu va putea declina o anumită răspundere, cel puţin morală. Aici e problema - impusă, vrem, nu vrem, de logica unei acţiuni colective. Şi ea ar trebui să preocupe mai mult decât se întâmplă, din păcate, în clipa de faţă.

Ion MADOŞA

Fără prejudecăţi

Coşul primului ministru, coşniţa românului şi î(â)-ul Academiei

Toată naţiunea a urmărit cu sufletul la gură schemele dlui Văcăroiu, care demonstrau metematic - deci fără putinţă de tăgadă - cum va fi indexată şi compensată cu 100 la sută toată suflarea românească. Obişnuiţi să bată politicaua, unii parlamentari ne-au dat asigurări, folosind exemplul personal, că nu vor fi afectaţi de lichidarea subvenţiilor deoarece "este vorba de o compensaţie sută la sută". Precum dl Alexandru Albu - bineînţeles, ales al FDSN -, hârşâit în problemele economice generale şi individuale, dezbătute îndelung pe Dealul Mitropoliei. Ameţită de scheme, adunări, scăderi şi calcule comparative, semnalul de alarmă mi-a mai funcţionat, doar slab, la baremul implacabil de 100 kilowaţi consum pe lună. Ruşinată că nu mă încadrez în consumul mediu al oricărui bun român, cu ochii la mult prea zglobiul contor, am început să trec în revistă aparatele sofisticate incriminate de primul meu ministru. Aspiratorul, aşa obosit şi gâfâind de anii de folosinţă, e mândria mea de gospodină care a înaintat spre Europa cu un pas renunţând la tulpanul şi mătura tradiţionale; congelatorul în care îndes ştevia din primăvară şi vinetele din toamnă ca să-mi vitaminizez familia peste iarnă; maşina de spălat automată care-mi creează complexul de superioritate că mă aşază alături de orice franţuzoaică, englezoaică sau fostă iugoslavă; frigiderul în care stau cuminţi oalele şi crătiţile gătitului în week-end; fierul de călcat pe care-l folosesc din ce în ce mai rar că, dacă se strică, unul nou costă cât o "Automatică" pe vremuri; o fi, poate, vorba despre televizor, dar nu, nu cred, acolo-l văd pe dl prim-ministru explicându-mi că toate sunt ca mai înainte, n-am de ce să-mi fac griji. Şi, uite-aşa, gândindu-mă şi frământându-mă cum să fac să fiu şi eu ca toţi concetăţenii mei, mi-am dat seama cum se scurg kilowaţii: citesc şi scriu prea mult, indecent de mult, de vreme ce nu mă pot încadra în nici un chip în media naţională! Renunţând la aceste îndeletniciri costisitoare, convingându-i şi pe ceilalţi din familie, economisim cele trei becuri (de 40 de waţi) de veioză. Şi cu banii rămaşi nu numai că voi folosi aparatele ce-mi menţin standingul european - că doar de trei ani tot spre Europa ne îndreptăm -, ba chiar voi veni de la piaţă cu o coşniţă în care se vor rotunji cumpărăturile mele ca un â (din a), rotund, dolofan şi vesel.

Că, până acum, când am găsit soluţia, plasa mea de nechibzuită gospodină care mânca vioii kilowaţi pe pâine - luaţi şi dv alt exemplu, mai ieftin, dacă găsiţi - arăta ca î (din i) slab, pricăjit şi trist. Şi astfel, uitându- mă la plasa durdulie, voi trece fără probleme la grafia cea nouă şi nu-mi va mai fi teamă că cineva va voi să mă dea în judecată pentru că nu respect normele Academiei.

Ofer soluţia opoziţiei cârtitoare care consumă carne de 20.000 lei pe lună. Contra cost, ca â-ul meu personal să fie din ce în ce mai rotunjor...

Ana Maria Tatovici

GREVĂ CONTRA CALOMNIEI!

Se spune că România e ţara în care orice este posibil. În sensul rău al cuvântului. Ne-am obişnuit însă cu această realitate şi o mistuim acum sătui de revolte în zadar şi energii cheltuite în cotidian. Există însă unii care nu au abandonat. Ei trebuie însă, pentru un crez, o idee, un drept să recurgă la soluţii extreme.

Astfel, deputatul PAC, Vasile Popovici, a intrat, la începutul săptămânii trecute, în grevă parlamentară. Motivul? Încălcarea chiar de către Parlament a mecanismului propriu de funcţionare. Ce s-a întâmplat? Senatorul PRM, Corneliu Vadim Tudor, l-a calomniat pe dl Vasile Popovici, spunând la şedinţa Senatului din 14 decembrie 1992: "Trebuie să-i amintim pe Popovici Vasile şi Dugulescu Petru (ambii consideraţi agenţi americani) care au ajuns în Parlamentul României..." Mai mult, în ultima zi a sesiunii parlamentare din 1992, dl Corneliu Vadim Tudor a adăugat şi alte acuzaţii: "Cât despre colaborarea suspectă a deputatului PAC, Vasile Popovici, cu unele servicii secrete, ce să mai vorbim! Judecaţi şi dvs dacă e normal (...) ca un obscur profesor de română-franceză din judeţul Timiş - pe deasupra şi fost secretar PCR pe facultate - să se vadă periodic cu cei trei ambasadori americani în România ultimilor ani, să participe la instalarea directorului CIA în Statele Unite - după cum el însuşi a mărturisit-o - să primească de la un for american 12 000 de dolari pentru editarea unei broşuri, din care edituri respective a vărsat numai 7 000, 5 000 i-a băgat în buzunar - dar, mă rog nu este primul agitator politic care îi fură pe americani la coşniţă - să se vadă extrem de des cu funcţionari ai ambasadei SUA la Bucureşti, să figureze ca mambru al Partidului Radical Transnaţional şi, pe deasupra, să aibă o distinsă soţie, firește, care este directoare de program la Fundaţia americano-maghiară Sörös".

"Nimic nu este adevărat", ne spune dl Popovici, cu excepţia faptului că soţia lucrează la Sörös. Reacţionând însă la toate aceste acuzaţii, el a făcut demersuri legale pentru ca senatorul PRM să fie adus în faţa Comisiei juridice, pentru disciplină şi imunităţi a Senatului ca să-şi argumenteze gravele afirmaţii. Nu a venit însă nici un răspuns. S-au scurs şase luni, timp în care deputatul PAC a înaintat trei sesizări scrise acestei comisii, două întrebări şi o adresă oficială pentru deschiderea unei anchete către Procurorul General al României, Popa Ulpiu-Traian Cherecheanu, o intervenţie la Preşedintele Senatului, Oliviu Gherman, o cerere adresată ministrului justiţiei, dl Petre Ninosu. De la ministru a venit răspunsul că plângerea penală pentru infracţiunea de calomnie a fost trimisă Procurorului General, iar de la procuratură că "nu se pot lua măsuri ce ţin de competenţa Procuraturii".

L-am întrebat pe dl Popovici de ce a renunţat să mai primească indemnizaţii pe această perioadă, de ce a recurs la greva parlamentară. "Nu am altă armă decât a face eu însumi presiuni, punându-mă în situaţia penibilă de a intra în grevă parlamentară, ca să determin punerea în mişcare a mecanismelor justiţiei (...) Cazul meu nu este interesant în sine. El poate să reprezinte puţin lucru, fiind vorba de o singură persoană, chiar dacă este un parlamentar. E însă extrem de semnificativ şi simptomatic pentru ceea ce se întâmplă în justiţia română. Noi nu am construit nici măcar un milimetru din aşa-zisul stat de drept, cum ne place să ne lăudăm peste tot. Construim în continuare un stat banditesc, bazat pe corupţie şi complicitate.

Şi dl Vadim Tudor beneficiază de acest sistem de complicităţi care există în statul nostru, între poliţia secretă din care el face parte (după cum presa a demonstrat cu documente) şi instituţiile fundamentale ale statului, printre care justiţia.

Cauza este numai a mea, nu a partidului. **Eu** am fost acuzat că sunt spion. Oricum, n-am obţinut nici o reacţie. Au acţionat pe toate căile. Şi dacă unui deputat (mă iertaţi că fac această discriminare) nu i se poate face dreptate, ce i se poate întâmpla unui amărât de om, fără nici un fel de posibilităţi de a pune în mişcare lucrurile?

După cinci zile de absenţă nemotivată Biroul Camerei Deputaţilor trebuie să mă cheme pentru a da socoteală; apoi se va lua o hotărâre cu privire la mandatul meu. Şi această hotărâre va fi politică. Mă îndoiesc că biroul C.D. îşi va lua o astfel de responsabilitate când motivul este nefuncţionarea mecanismelor parlamentare. Cauza este numai a mea, nu a partidului. **Eu** am fost acuzat că sunt spion".

E ora Înţărcatului

Consiliul Europei, pentru a ne primi, pune nişte condiţii care frizează aberaţia. Dacă pentru Consiliu semnul democraţiei autentice în România este prima nuntă între un EL şi un El la biserica Boteanu, nu ne rămâne decât să învăţam a ne cere drepturile exprimându-le sub formă de condiţii, de pretenţii - altfel spus, trebuie să învăţăm a face nazuri. Căci, la o socoteală simplă, avem de ales: suntem refuzaţi sub pretexte atât de puerile ori fiindcă nu facem nici cât o ceapă degerată, ori pentru că am devenit atât de importanţi încât acest Consiliu vrea să ne ţină pe la uşi tocmai pentru că îi arde buza după un partener docil, care să se mulţumească a-şi privi obligaţiile ca pe nişte privilegii acordate cu mărinimie. Refuzul Consiliului pune la grea încercare Partidele de opoziţie democratică. E ora înţărcatului. Adio acelei Europe pe care o socoteam REFUGIU şi ARBITRU IDEAL, adio şansei de a înscrie în platformele electorale promisiunea că, odată ajunse ele la putere, toate porţile, barierele şi cârjele occidentului ne vor ferici! Partidele de opoziţie se vor vindeca de boala copilărelilor şi nu vor mai striga, în caz de eşec, "Te spun la O.N.U.!" "Te spun la U.N.E.S.C.O.!" "Te spun la Consiliul Europei!"; azi Europa nu e decât un ghem de interese pe care cei interesaţi nu mai ştiu pe pielea cui să şi le rezolve. Maastricht-ul nu se arată a fi decât umbrela din hârtie creponată a unei concepţii social-democrate căreia Jean François Revel i-a şi cântat prohodul. Iar o Europă largă cât continentul este o glumă care face deliciul oricărei reuniuni la vârf a politicienilor de dreapta. De ce nu am fost primiţi în Consiliul Europei? Pentru că nu suntem o ţară catolică? Pentru că e mai bine să figurăm nu ca parteneri ci doar ca piaţă de desfacere? Scenarii şi deducţii pot fi făcute cu duiumul. Nu mai au nici o importanţă acum. Altceva contează: dacă nu mai au cui se plânge, dacă existenţa lor nu mai figurează pe nici o listă de pretenţii- condiţii pentru intrarea în Consiliul Europei, ce altceva le rămâne partidelor de opoziţie decât să... să ce? Proverbul spune - interesul poartă fesul. S-ar putea să asistăm la spectacolul unui formidabil transfer şi anume: omul de afaceri român, pe căi numai de el ştiute, să realizeze ceea ce, altfel, nici un partid nu e în stare, adică să poarte fesul interesului, intereselor noastre - altminteri ignorate, sfidate şi neluate în seamă la nivel de state. La nivel de Consiliu. La nivel de Piaţă comună... Şi-atunci politica rămâne un joc deocamdată gratuit. Sperăm să nu fie prea multă vreme şi inutil.

Paul Cornel CHITIC

CHIŞINĂU

Preţul pacificării

Parlamentul de la Chişinău a început dezbaterea proiectului de statut juridic special a ceea ce este denumit "teritoriul populat compact de găgăuzi". Fără a atinge proporţiile conflictului de la Nistru, problema aşa-numitei "republici găgăuze" a constituit în ultimii ani un periculos focar de instabilitate în zona de sud-vest a Republicii Moldova. Semnificaţia documentului supus forului legislativ este, însă, mai amplă, fapt relevat şi de preşedintele Snegur: "Soluţionarea acestei chestiuni ar deschide calea spre rezolvarea problemelor din raioanele de est ale republicii". Nu este vorba numai de binecunoscutele legături dintre separatiştii găgăuzi şi cei nistreni, în care, de altfel, cei din urmă au dat întotdeauna tonul. Mai multe elemente îndreptăţesc presupunerea că se conturează o înţelegere care ar putea pune capăt confruntării de pe malurile Nistrului. Preconizatul statut special oferit găgăuzilor ar urma, în această ipoteză, să constituie un precedent, ca şi un mijloc de a testa reacţia deputaţilor - şi a opiniei publice în general - în vederea unor posibile dispoziţii similare privind regiunea transnistreană.

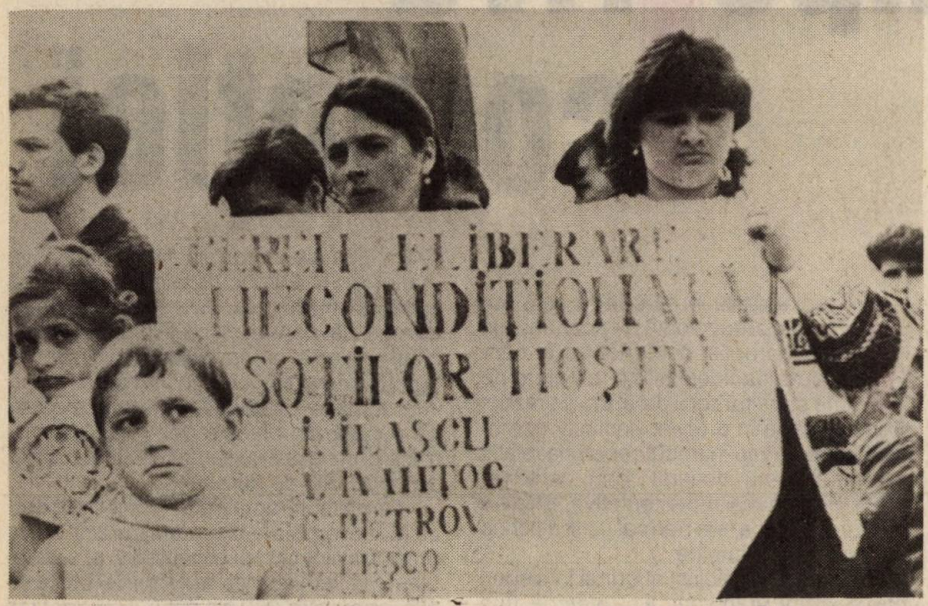

Manifestaţie la Chişinău pentru eliberarea arestaţilor de la Tiraspol

Cu toată retorica virulentă a liderilor de la Tiraspol, poziţia lor s-a deteriorat sensibil în ultimul timp. Evident că protectorii lor cei mai puternici de la Moscova se găseau tocmai în tabăra care a fost declarată înfrântă după referendumul de la 25 aprilie. Este suficient a ne aminti doar turneul triumfal al vicepreşedintelui Ruţkoi la Tiraspol, în plină perioadă de escaladare a ostilităţii. Dar vicepreşedintele, după cum se ştie, a ieşit umilit şi, practic, scos în afara jocului în urma ultimelor bătălii politice. Alegerile parlamentare din Rusia, care par aproape sigure, vor elimina, fără îndoială, alţi susţinători ai tiraspolenilor. În ce-l priveşte, preşedintele Elţin a dovedit deja că îşi simte poziţia suficient de sigură pentru a nu mai fi nevoit a face concesii adversarilor, dintre care aşa-zişii "naţional-patrioţi" sunt cei mai înverşunaţi; el va prefera oricând o înţelegere cu autorităţile legitime de la Chişinău, în dauna separatiştilor, demonstrându-şi astfel respectul pentru normele dreptului internaţional.

Nici armata a 14-a nu mai poate fi de mult considerată reazemul sigur al căpeteniilor de la Tiraspol. Comandantul său, generalul Lebed, îşi continuă netulburat campania verbală împotriva lor. El i-a definit recent drept "neghiobi (care) au dus prin politica lor criminală oamenii până la o stare critică", drept pentru care "propriul lor popor va începe a-i călca în picioare..." Dar în această eventualitate, a lăsat să se înţeleagă generalul, nici el, nici armata sa nu vor ridica un deget. Printr-o scrisoare adresată sovietului suprem, procuraturii şi ministerului apărării din Federaţia Rusă, liderii nistreni au cerut aplanarea conflictului lor cu generalul, de fapt, voalat, înlocuirea sa. După o scurtă convocare la Moscova, generalul Lebed a revenit, însă, surâzător, la post, risipind speranţele tiraspolenilor, ceea ce poate fi, de asemenea, un indiciu al atitudinii Rusiei faţă de ei.

În acest context a avut loc, la 10 mai, prima întâlnire la nivel înalt între conducătorii de la Chişinău şi cei autodeclaraţi, din aşa-numita republică nistreană. Deşi dezacordul de principiu a rămas aproape complet, declaraţia comună adoptată lasă să se întrevadă, transpusă în codurile limbajului oficial moştenit din perioada sovietică, voinţa politică pentru o soluţionare negociată. S-a subliniat că necesităţile economice impun normalizarea situaţiei - o recunoaştere a faptului că, în ciuda pretenţiilor conducerii sale, Transnistria de sine stătătoare cu greu poate fi viabilă economic. Mai ales dacă, aşa cum se speră, reformatorii de la Moscova vor face ordine la Banca Centrală a Rusiei, oprind expedierea avioanelor cu ruble spre Tiraspol. De aici decurge şi aparenta convertire a şefilor nistreni la sentimente paşnice. Pe care nu este exclus să dorească a şi le demonstra ostentativ, printr-un gest spectaculos cum ar fi eliberarea grupului Ilaşcu, judecat fără vină la Tiraspol. Ar fi o posibilă explicaţie pentru tărăgănarea acestei înscenări judiciare.

Nu trebuie neglijat un alt aspect care i-a putut face mai maleabili pe liderii nistreni. Perspectiva reunificării, căreia îi erau profund ostili, pare, din păcate, să se fi îndepărtat. Adepţii teoriei "poporului moldovenesc" dau tonul în parlament şi-şi intensifică propaganda în rândul populaţiei. De partea cealaltă, Frontul Popular şi-a pierdut în mare măsură audienţa. Conducătorul său, dl Iurie Roşca, este judecat pentru "ofense" aduse, în presă, preşedintelui Snegur, fără ca aceasta să suscite prea multă emoţie. Cealaltă mişcare naţională, Congresul Intelectualităţii, este abia la început şi deja se înregistrează tentative de a submina, prin apariţia subită a unor grupări aparent similare, dar de orientare contrară. Amânarea pe termen nedefinit, întărită într-un fel sau altul, şi prin Constituţie, a oricărui proces tinzând spre unirea cu Ţara ar putea fi preţul împăcării cu secesioniştii şi refacerii unităţii republicii. Un preţ ridicat pentru un rezultat nesigur, s-ar părea la prima vedere.

Deocamdată, pe ordinea de zi s-a aflat chestiunea găgăuzilor. Proiectul de lege aprobat de reprezentanţii lor, deşi a renunţat la ideea unei "republici" proprii, nu s-a bucurat de aprecierea parlamentului. Deputaţii au considerat, aproape la unison, că el prevede un grad exagerat de autonomie, putând duce la federalizarea statului... Un avertisment şi pentru Tiraspol şi un semn că, în ce priveşte integritatea republicii, poziţia autorităţilor este fermă şi clară. Ceea ce nu exclude, totuşi, posibile şi nefericite compromisuri în alte privinţe.

Andrei STĂTESCU

CRUCIADA PAPALĂ

împotriva corupției

În condițiile în care Italia este puternic zdruncinată de scandalurile de corupție, în condițiile în care toate partidele aflate la putere de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial până în prezent (inclusiv comuniștii, care aveau în trecut reputația relativ nepătată) s-au dovedit, prin personalitățile lor cele mai reprezentative, a fi avut legături cu Mafia, era normal ca și biserica catolică să ia atitudine.

Campion al păcii și al bunei înțelegeri între oameni, vrând parcă să șteargă, prin acțiunile sale, rolul uneori nefast al bisericii în perioada evului mediu sau pasivitatea din epoci mai apropiate, Papa Ioan Paul al II-lea s-a hotărât să viziteze, pentru a treia oară, Sicilia, mai exact orașele Trapani, Agrigento și Caltanisetta. S-a deplasat, cu alte cuvinte, chiar în fieful unei Mafii dure, ai cărei ucigași sunt recrutați de la 18 ani și unde aproape zilnic se aude zgomotul armelor. La Trapani, de exemplu, numai din ianuarie și până acum au fost ucise în stradă 16 persoane de către comandouri ale organizației criminale "Cosa Nostra". Aceste victime se adaugă celor 78 înregistrate anul trecut.

În ajunul vizitei, văduva judecătorului Paolo Borsellino, ucis la Palermo în iulie 1992 într-un atentat mafiot, i-a adresat Suveranului Pontif un apel fierbinte, în care se spunea: "Așteptăm să arătați bisericii siciliene drumul de urmat, pentru ca ea să devină un semn de speranță și de dreptate pentru toți".

Conștient și el de faptul că ierarhia episcopală siciliană este acuzată de slăbiciune (încă nu de corupție, dar surprizele nu sunt excluse) în fața crimei organizate, Papa Ioan Paul al II-lea a declanșat bătălia bisericii catolice împotriva Mafiei. El le-a cerut episcopilor și preoților sicilieni să acționeze cu mai multă energie decât în trecut împotriva mafioților. Suveranul Pontif a apreciat că această bătălie "este de o importanță fundamentală pentru viitorul întregii comunități siciliene" și, la nivel global, pentru curățenia morală a întregii omeniri.

La missa celebrată de Sanctitatea sa pe o plajă din Mazara del Vallo (cel mai mare port de pescuit al Italiei) au participat peste 30 000 de persoane.

Demersul Papei însă nu s-a oprit aici. La numai o zi de la discursul dur împotriva organizațiilor crimei organizate, el s-a deplasat la închisoarea Malaspina, unde se află încarcerați 280 de deținuți suspectați sau condamnați pentru crime de tip mafiot. El i-a avertizat pe aceștia că, dacă nu vor regreta faptele comise, vor suporta pedeapsa divină. La întâlnire a participat și noul ministru al justiției, Giovanni Conso, care s-a deplasat special de la Roma în acest scop. El a apreciat cuvintele Papei ca pe un "șoc" pentru conștiința deținuților, unul din aceștia, în vârstă de 21 de ani și condamnat la 17 ani închisoare pentru asasinarea a doi adolescenți, mergând până la a afirma cu sinceritate: "Prezența voastră printre noi ne trezește simțăminte de speranță într-un viitor diferit".

La sfârșitul celor câteva ore de întrevedere cu deținuții, timp în care a fost înconjurat cu multă simpatie, Suveranul Pontif a primit cadou o față de masă lucrată de femeile din penitenciar și câteva picturi.

Este foarte posibil și chiar de dorit ca Papa Ioan Paul al II-lea să fi reușit să răscolească conștiințele deținuților. Din păcate însă, aceștia nu sunt decât niște mici unelte în raport cu adevărații promotori ai răului. Este interesant de văzut ce ecou va avea demersul său în conștiințele celor vinovați de amploarea pe care a luat-o corupția în Peninsulă. Faptul că o parte din "oamenii de onoare" au acceptat

să vorbească nu reprezintă decât un prim pas, e adevărat, important. Orice acţiune în direcţia curăţeniei morale este binevenită şi are rolul ei. Din acest punct de vedere, intervenţia bisericii catolice şi personal a Papei Ioan Paul al II-lea reprezintă un eveniment deosebit.

Şi, pentru că spuneam că orice acţiune este binevenită, să amintim, ca fapt divers, de hotărârea vrăjitorilor şi profesioniştilor magiei din Italia, care au sărit cu mic cu mare şi cu instrumente specifice, începând de la globul de cristal şi terminând cu andrelele, în ajutorul lui Livio di Pietro, cel mai cunoscut magistrat al Peninsulei, cel care a declanşat acţiunea "mâini curate". Preşedintele Ordinului ocultiştilor, contele Marco Elleli, cunoscut sub numele profesional de "Divinul Otelma", a anunţat un asemenea ajutor pentru ca di Pietro să ducă la bun sfârşit ancheta împotriva corupţiei. Mai mult, s-au stabilit şi normele unui ritual special (detalii nu au fost dezvăluite). Totodată, mai mulţi ocultişti, aşezaţi pe scaune în faţa camerelor de luat vederi, au strivit cu piciorul o lămâie, concentrându-se, dar agitându-şi capetele. Apoi au luat lămâia în mână şi au strâpuns-o cu o andrea. S-a explicat că, prin acest ritual, i se poate transmite lui di Pietro un fluid binefăcător, care să-i permită să-i identifice cu precizie pe cei vinovaţi de corupţie şi care, până acum, au scăpat de urmărirea penală.

Revenind la un ton serios, vom spune că, evident, nu cu astfel de mijloace se va eradica uriaşul fenomen de corupţie din Italia. După cum nici implicarea hotărâtă a bisericii catolice nu rezolvă problema. Ea nu se poate erija decât în justiţiar de ordin moral, dar şi în acest caz efectele se vor vedea în timp. O conştiinţă nu se educă şi, mai ales, nu se schimbă de pe o zi pe alta.

Din 1978, de când se află în scaunul papal, Suveranul Pontif a întreprins numeroase acţiuni în favoarea umanităţii. Unele cu profundă nuanţă politică. S-a vorbit foarte mult despre înţelegerea sa cu Mihail Gorbaciov pentru democratizarea Estului. Nu este important acum dacă această înţelegere a existat sau nu, ci faptul că personalitatea Papei Ioan Paul al II-lea impune, prezenţa sa şi punctele sale de vedere fiind luate în considerare. Din acest unghi de vedere trebuie văzută şi lupta pe care a pornit-o împotriva Mafiei.

Dinu BUCŞAN

Andreotti în vizită la Papa Ioan Paul al II-lea, pe vremea când păcatele sale nu deveniseră publice

POLITICA ŞI MAFIA: Dosarul Andreotti

La sfârşitul lunii aprilie, presa italiană a publicat textul prin care procuratura din Palermo a motivat cererea de ridicare a imunităţii parlamentare pentru Giulio Andreotti, senator pe viaţă, personalitate ilustră a democraţiei creştine, zeci de ani la rând ministru şi de mai multe ori prim-ministru. Este vorba, în esenţă , de mărturisirile făcute de doi mafioţi "pocăiţi", Francesco Marino Mannoia şi Tommaso Buscetta, aflaţi acum într-o relativă siguranţă în SUA. Reproducem în continuare ample pasaje din acest document, (sublinierile şi notele ne aparţin) precedându-l de câteva precizări. În primul rând trebuie subliniat că răspunderea declaraţiilor în cauză revine în exclusivitate autorilor lor. În legătură cu implicarea directă a domnului Andreotti, nu numai avocaţii şi prietenii săi politici, dar şi mai mulţi comentatori independenţi şi-au exprimat serioase îndoieli, relevând, printre altele, că, de multă vreme, toate deplasările sale sunt strict supravegheate de escorta care-i asigură protecţia şi notificate organelor în drept, astfel că întâlnirile secrete cu capii Mafiei, despre care vorbesc cei doi, par cel puţin improbabile. În ce-l priveşte, veteranul om politic a respins cu hotărâre toate acuzaţiile, cerând totuşi ridicarea imunităţii sale pentru ca justiţia să poată face lumină. Senatul urmează să se pronunţe până la sfârşitul lunii. Dincolo de cazul personal al domnului Andreotti, valoarea documentului rezidă în dezvăluirea multiplelor interconexiuni - necontestate de nimeni - între lumea politică şi crima organizată, între onorabili - **termen care-i desemnează în Italia, pe parlamentari - şi** oameni de onoare, **cum îşi spun, între ei, membrii Cosei Nostra. Pentru democraţiile în formare din Est, dosarul Andreotti este semnificativ din cel puţin două puncte de vedere: mai întâi ca avertisment asupra unui fenomen care trebuie prevenit sau controlat înainte de a fi prea târziu; apoi pentru a aminti că, într-un sistem democratic, este necesar ca acuzaţiile aduse unei personalităţi politice - sau a oricărui cetăţean ,să fie susţinute de probe cât de cât consistente.**

CERERE DE AUTORIZARE A PROCEDURII ÎMPOTRIVA SENATORULUI GIULIO ANDREOTTI...

...pentru delictele prevăzute în articolele 110, 416 şi 416 bis din Codul Penal (asociaţie de răufăcători, asociaţie de tip mafiot)

(...) la data de 27 martie 1993, Procuratura Republicii din Palermo a adresat Excelenţei Voastre, pe calea ierarhică stabilită de lege, cererea de autorizare a procedurii împotriva senatorului Giulio Andreotti pentru delictele specificate.

Ulterior, executând comisiunile rogatorii internaţionale către SUA, avansate între 14-17 martie 1992 (şi completate la 15.3.1993) pentru audierea informatorilor **Buscetta Tommaso** şi **Marino Mannoia Francesco** în cadrul procesului penal privind asasinarea deputatului Salvo Lima[1] (survenită la Palermo la 12 martie 1992) acest Oficiu s-a deplasat în SUA în perioada stabilită de autorităţile externe competente (1-7 aprilie 1993).

În termenii citatelor comisiunii rogatorii internaţionale, Marino Mannoia şi Buscetta, în declaraţii făcute respectiv la 3 şi 6 aprilie 1993, au expus cuprinzător, după cunoştinţa lor, despre asasinarea on. Lima şi cu referire la încadrarea şi cauzele

acestui delict, au comunicat fapte şi circumstanţe privind contextul istoric al raporturilor între Cosa Nostra şi exponenţi ai lumii politice siciliene şi naţionale, şi în acest cadru, elemente privindu-l pe sen. Giulio Andreotti (...) Procesele verbale au fost transmise, firește omiţând părţile - nerelevante pentru scopul prezentei anchete - relative la cercetări care trebuie să rămână secrete pentru a fi duse cu bine la capăt. (...)

DECLARAŢIILE LUI FRANCESCO MARINO MANNOIA

La 3 aprilie 1993, la New York (Statele Unite ale Americii), în Oficiul Procurorului Districtului de Sud din New York, s-a procedat la execuţia amintitei comisiuni internaţionale privindu-l pe Francesco Marino Mannoia (...) In acest punct, Marino Mannoia, de bună voie a declarat:

"Înainte de a răspunde la toate întrebările pe care veţi dori a mi le adresa legate de obiectul anchetei, doresc să mărturisesc toate răspunderile mele legate de grave delicte, la care am participat personal. (...) Căci, din păcate, în calitatea mea de **om de onoare**, integrat timp de foarte mulţi ani în structura şi cultura Cosei Nostra, am comis foarte multe crime, iar asemenea crime constituiau pentru mine expresia datoriei mele normale şi deci a unei activităţi deosebit de semnificative sau relevante pentru mine." (...)

După ce Marino Mannoia a dezvăluit spontan fapte nelegate de obiectul comisiunii rogatorii internaţionale, Oficiul a formulat întrebările asupra asasinării on. Lima (...) Oficiul l-a întrebat pe Mannoia dacă avea elemente pentru a afirma că omuciderea în chestiune era a Cosei Nostra. Mannoia a răspuns afirmativ şi Oficiul l-a întrebat pe ce se baza această afirmaţie. Mannoia, fără alte întrebări, a dat declaraţiile reproduse în continuare.

"Uciderea onorabilului Lima este în mod cert hotărâtă de actualul organism conducător al Cosei Nostra, a cărui exactă compoziţie nu o cunosc. (...) Pentru a explica raţiunile afirmaţiei mele trebuie să comunic lucruri dificile, înspăimântătoare, printre care unele de nimeni declarate până acum. Ştiu bine că din cauza celor ce voi spune se va căuta în toate felurile să mi se pună în dubiu credibilitatea, şi voi putea avea mari riscuri pentru integritatea mea personală şi nu numai din partea Cosei Nostra.

Onorabilul Salvatore Lima era un om de onoare din vechea familie a lui Mateo Citarda din Bulevardul Lazio.

El, prin urmare şi în această calitate şi nu numai pentru rolul important deţinut în Democraţia Creştină palermitană şi naţională, întreţinea strânse relaţii cu cei mai importanţi exponenţi ai Cosei Nostra. Calitatea sa de **om de onoare** a fost mereu păstrată "în rezervă" deci cunoscută numai pentru foarte puţini membri ai organizaţiei.

Pentru a înţelege mai bine motivele acestui asasinat, trebuie cunoscută natura relaţiilor între Cosa Nostra şi lumea politică încă din perioada în care reprezentantul familiei Santa Maria del Gesu era Bontade Paolo, zis "don Paolino" (...) Bontade, la început favorabil regimului monarhic, şi-a dat seama de cerinţele determinate din evoluţia vremurilor, şi deci de utilitatea stabilirii unei legături organice cu Democraţia Creştină, care era pe atunci partidul politic cel mai important în Italia şi Sicilia. (...)

Relaţiile cu lumea politică au fost intensificate de Bontade Stefano[2], după ce a devenit reprezentant luând locul tatălui său. Bontade Stefano, ca şi Riina Salvatore[3] şi Caló Giuseppe[4], era unul din cei mai inteligenţi oameni din Cosa Nostra. El ştia bine că puterea Cosei Nostra ar fi rămas limitată dacă măcar unii exponenţi ai organizaţiei nu ar fi stabilit raporturi de "prietenie" cu puteri externe.

Chiar din acest motiv Bontade, împotriva opiniei predominante în Cosa Nostra, a decis să se afilieze unei loji masonice, înţelegând că astfel avea să se bucure de relaţii importante care i-ar fi sporit puterea şi prestigiul personal (...) Revenind la relaţiile întreţinute cu lumea politică de Bontade Stefano, am aflat chiar de la el că avea legături destul de strânse cu onorabilul Rosario Nicoletti[5] (care avea o vilă alăturată căii Magliocco) şi - prin intermediul bătrânului Citarda Matteo şi al lui Albanese Giuseppe - cu onorabilul Salvatore Lima, care, cum am spus, aparţinea tocmai familiei lui Citarda.

Mai târziu, exploatând canalul reprezentat de verii Salvo Antonino şi Salvo Ignazio (**oamenii de onoare** în familia lui Salemi, dar şi ei "în rezervă"), Bontade a stabilit relaţii intime şi cu Mattarella Pier-

"Pocăitul" Francesco Marino Mannoia, escortat de poliţişti

Andreotti la o întâlnire politică în Sicilia; ultimul din dreapta - fostul premier Vito Ciancimino

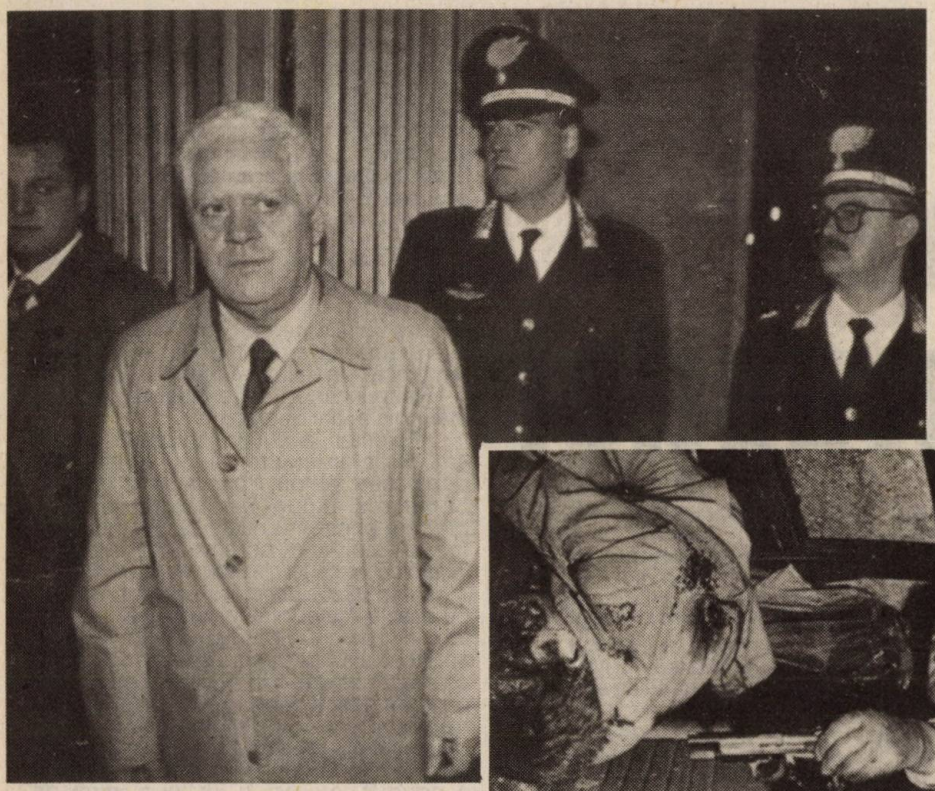

Salvo Lima, un om care ştie multe

Asasinarea lui Stefano Bontade

santi[6]. Este exclus, totuşi, ca acesta să fi fost **om de onoare**, căci altfel aş fi aflat-o de la Bontade Stefano, care, cum am spus, nu mi-a ascuns niciodată relaţiile sale cu Mattarella.

Asemenea relaţii cu amintiţii oameni politici erau întreţinute nu numai de Bontade, ci şi de alţi membri ai Cosei Nostra, ca, de pildă, Riina Salvatore şi Caló Giuseppe. Indeosebi, Riina, Caló şi alţi apropiaţi ai lui Riina aveau relaţii de "intimitate" cu onorabilul Lima şi ca Ciancimino Vito[7]. Despre acesta din urmă nu ştiu cu certitudine dacă era **om de onoare**. În mâinile Cosei Nostra era, de altfel, aproape întregul mediu politic din Palermo, ţinând seama de "felia" cunoştinţelor mele. Îmi pot aminti acum numele senatorului Cerami, intim cu Sanfratello Pietro şi Capitummino Filippo (văr cu Bontade), amândoi **oameni de onoare** din familia de pe corso dei Mille.

Spre sfârşitul anilor '70, a luat naştere în cadrul Cosei Nostra un fel de concurenţă şi antagonism între diferite componente, fiecare dintre ele aspirând să stabilească un raport privilegiat cu lumea politică. În această privinţă, este semnificativ un episod la care am asistat personal.

Într-o seară, eu, Bontade Stefano, Teresi Girolamo şi (dacă nu mă înşel) Albanesi Giuseppe ne-am dus la o întâlnire a lui Bontade cu on. Nicoletti (...) Bontade a avut o discuţie animată cu Nicoletti şi, vizibil, l-a insultat. Eu rămăsesem în maşină şi Bontade, abia revenit de la discuţie, a exclamat: "**boul ăsta, dacă nu-şi ţine capul la locul lui, trebuie să-l omorâm**". Am cerut motivul, iar Bontade mi-a răspuns că Nicoletti se "întorcea" tot mai mult spre Riina şi Caló, neglijându-l astfel pe Bontade, care voia să aibă relaţii privilegiate.

Stadiul relaţiilor între Cosa Nostra şi lumea politică a început să se modifice în perioada dinaintea asasinării lui Michele Reina şi Piersanti Mattarella(...) Motivul uciderii acestuia din urmă rezidă în faptul că Mattarella- după ce întreţinuse legături amicale cu verii Salvo şi cu Bontade Stefano, faţă de care nu se zgârcea cu favorurile - mai târziu şi-a schimbat linia de conduită. Intrând în contradicţie violentă, de pildă, cu on. Rosario Nicoletti, el voia s-o rupă cu Mafia, să dea "o palmă" tuturor prieteniilor mafiote şi înţelegea să întreprindă o acţiune de reînnoire a partidului Democraţiei Creştine din Sicilia, mergând împotriva intereselor Cosei Nostra şi a oamenilor ei - verii Salvo, ing. Lo Presti, Maniglia şi aşa mai departe.

Rosario Nicoletti i-a raportat lui Bontade. Prin on Lima, a fost informat de noua atitudine a lui Mattarella şi onorabilul Giulio Andreotti.

Andreotti a descins la Palermo şi s-a întâlnit cu Bontade Stefano, verii Salvo, on. Lima, on.Nicoletti, Fiore Gaetano şi alţii. Intâlnirea a avut loc într-o rezervaţie de vânătoare situată într-o localitate din Sicilia pe care nu mi-o amintesc (...) Bontade nu mi-a spus care fusese, în detaliu, conţinutul discuţiilor dintre cei prezenţi, nici ce atitudine avusese on.Andreotti. El mi-a spus doar că toţi se plânseseră lui Andreotti de comportarea lui Mattarella şi a adăugat apoi: 'Vom vedea".

După câteva luni a fost decisă uciderea lui Mattarella. Hotărârea a fost luată de toţi componenţii comisiei provinciale (a Mafiei, n.tr.) din Palermo şi cu aceasta erau perfect de acord Riina, Caló, Inzerillo[8] şi Bontade. (...)

La un moment dat judecătorul Falcone[9] m-a întrebat ce credeam despre sinuciderea lui Nicoletti. Am răspuns că s-ar fi putut sinucide din cauza unor probleme personale sau pentru că avea remuşcări. Nu mi s-au pus alte întrebări. Acum, în schimb, precizez că Bontade îmi spusese că Nicoletti (cum am spus deja) comunicase decizia lui Mattarella de a se împotrivi Cosei Nostra, de unde hotărârea de a-l ucide, care provocase remuşcările lui Nicoletti.

Câteva luni după uciderea lui Mattarella, m-am dus cu Bontade Stefano şi Federico Salvatore într-o vilişoară, proprietatea (după cât îmi amintesc) unui Inzerillo, unchi al lui Salvatore (...) Circa o oră după sosirea noastră, a apărut o Alfa Romeo blindată ,de culoare închisă şi cu geamurile întunecate. La bord erau amândoi verii Salvo şi onorabilul Giulio Andreotti.

Maşina era a verilor Salvo, sau oricum la dispoziţia lor, deoarece de mai multe ori văzusem unul sau altul dintre ei folosind-o. Din câte am aflat, on. Andreotti venea de la Trapani, unde fusese adus cu un avion privat închiriat de verii Salvo sau oricum pe socoteala lor.

Eu n-am asistat la discuţia desfăşurată între cei de mai sus, deoarece am rămas afară în grădină (...) Am auzit totuşi, clar, strigăte din interior. Când întâlnirea a luat sfârşit, Andreotti a plecat cu verii Salvo la bordul maşinii menţionate, iar ceilalţi au rămas în vilă (...)

După ce am plecat, pe drum, Bontade ne-a povestit (eram toţi trei în Alfetta lui Bontade, pe care o conducea chiar el) că Andreotti venise pentru clarificări asupra uciderii lui Mattarella.

Bontade îi răspunsese: "**In Sicilia poruncim noi, şi dacă nu vreţi să des-**

împotriva corupției

fiinţaţi cu totul D.C. trebuie să faceţi cum vă spunem noi. Altfel vă luăm nu numai voturile din Sicilia, ci şi cele din Reggio Calabria şi toată Italia de sud. Puteţi conta numai pe voturile din nord, unde toţi votează cu comuniştii, gândiţi-vă la asta".

Bontade adăugase că îl sfătuise pe onorabilul Andreotti să renunţe la ideea de a adopta intervenţii sau legi speciale (contra Mafiei, n.tr.) pentru că altfel s-ar fi produs alte fapte foarte grave. La reuniunea de care am vorbit acum a luat parte şi Salvo Lima (...)

In aprilie 1981, a fost ucis Stefano Bontade. Mi s-a spus (în acea perioadă eram deţinut) că Bontade pregătea un complot pentru a-i elimina pe Riina şi Caló atrăgându-i la o întâlnire. S-a întâmplat că la întâlnire s-a prezentat numai unul din cei doi, mi se pare Caló. Intre timp, unul care cunoştea complotul (dacă e adevărat, căci sunt lucruri pe care le-am aflat după moartea lui Bontade) i-a informat pe Caló şi Riina (...) Odată ucis Bontade, Riina a preluat şi prieteniile sale politice, care au devenit mai strânse căci şi înainte Lima şi Ciancimino erau deja apropiaţi de Riina.

In acest context de după moartea lui Bontade, Riina şi ai săi au căutat şi încrederea lui Andreotti. Am auzit că nu s-au înţeles bine cu el, în sensul că Andreotti nu a părut la fel de disponibil ca înainte. Ce ştiu este că s-a decis să i se facă o demonstraţie lui Andreotti, făcând să ajungă (chiar la închisoarea Ucciardone) ordinul - către toţi **oamenii de onoare** - de a face să se voteze, în toată Sicilia de care ne puteam apropia, Partidul Socialist şi îndeosebi pe Martelli[10] şi un candidat din Partinico, numit, mi se pare, Filippo Fiorino (mă refer la alegerile din 1987).

Aceasta este în linii mari situaţia politică de care am cunoştinţă. Inaintea morţii lui Stefano Bontade sursa mea principală era el. Pe urmă, sursa mea a fost Pietro Lo Iacono, persoana cea mai serioasă din Santa Maria del Gesu. Lo Iacono este cumătru cu Pippo Caló (...)

Voi, judecătorii, m-aţi întrebat de Lima şi eu v-am dus pe altă baricadă. Lucrurile pe care vi le spun nu regret că le-am spus, pentru că voi reprezentaţi civilitatea sănătoasă. Vor spune că sunt nebun, vor încerca să mă dezmintă, îmi vor impune umilinţe şi dezonoare după tot ce am pătimit deja, mai ales prin eliminarea rudelor mele, victime ale vendettei transversale a Cosei Nostra. **Andreotti e şiret şi viclean şi are prietenii dincolo de orice închipuire.** Eu mă opresc aici. Acum nu mai am putere să merg mai departe. Remarc totuşi că după 1987 Andreotti nu a mai favorizat pe nimeni, a încercat chiar să combată criminalitatea. Trebuie, de asemenea, să spun că ideea de a deplasa voturi de la DC la PSI s-a dovedit o lovitură în apă, căci socialiştii nu au devenit complici. De altfel această deplasare a fost, practic, un bluff deoarece mulţi **oameni de onoare** au spus da, dar nu au acţionat pentru a se vota PSI. Aceasta începând cu mine.

Tot cu scopul de a face o demonstraţie lui Andreotti, după ce acesta încetase legătura cu Cosa Nostra, vreau, în sfârşit, să amintesc ajutorul economic organizat de Pippo Caló pentru radicalii lui Pannella (eu însumi am ieşit cu un milion de lire) cum am mai declarat şi altă dată.

(Intrebat, răspunde) Preşedintele Carnevale[11] a fost mereu abordabil. Fiind originari din zone vecine, Carnevale era vechi prieten cu Francesco Madonia zis "Ciccino", vechi reprezentant din Vallelunga (...) Eu nu cred că la Carnevale s-a ajuns prin Andreotti (...) Riina făcuse cunoscut câtorva (printre care Lo Iacono, sursa mea) că până la urmă procesul lui avea să fie anulat cu ajutorul preşedintelui Carnevale. Acesta ar fi găsit vicii în actul de acuzare, în proces. Eu nu cunosc bine lucrurile acestea: fapt e că el ar fi revenit, ar fi făcut lucruri permise de cod al căror rezultat ar fi fost anularea procesului. Dar Carnevale nu e singurul magistrat abandonat şi deci periculos...

... După ceea ce am spus azi, viaţa mea nu mai este sigură nici chiar în Statele Unite. Şi nu mă tem numai de Cosa Nostra. Un proverb sicilian spune: cine are prieteni ajunge oriunde. Iar prietenia mondială poate fi deosebit de puternică....

Intrebare: Care consideraţi că a fost cauza uciderii lui Lima?

Răspuns: "Am ajuns la ideea că Lima a fost ucis pentru că nu mai era o persoană de încredere. Un om politic, chiar dacă este **om de onoare**, nu este în toate privinţele ca şi ceilalţi **oameni de onoare**. Omul politic trăieşte în medii destul de diferite de cele ale Cosei Nostra. In timp ce acela care trăieşte zi de zi în Cosa Nostra ştie să înşele, deci să nu dea la iveală nimic, cine trăieşte în medii diferite poate uşor să dezvăluie chiar secrete foarte grave. Poate crea îngrijorare în Cosa Nostra pentru această structură slabă a sa. Ideea mea este că s-a putut întâmpla aşa ceva cu Lima. **Prin ceea ce ştia şi ar fi putut dezvălui era ca un fel de mină plutitoare**. Nu avea cum să scape o veşnicie, chiar dacă mai căuta să facă unele servicii.

Nu trebuie uitat că din noiembrie 1989 eu am început să colaborez (cu justiţia, n.tr.), astfel că îmi lipsesc date directe despre faptele pe care am încercat să le interpretez mai sus. Mai mult, în iunie 1990 am plecat din Italia în Statele Unite..."

Răspunzând la alte întrebări, Marino Mannoia a mai declarat:

"Referitor la Giulio Andreotti mi-am amintit de un anumit tablou. Innebunise după acest tablou. Până la urmă Stefano Bontade şi Pippo Caló au reuşit să i-l procure printr-un anticar din Roma, prieten cu Caló. Nu-mi pot aminti natura tabloului, adică de ce fel de tablou era vorba (...)

L-am văzut personal pe on. Andreotti cu ocazia acelei întâlniri de la vilă. Il aşteptam la vilă pentru că Stefano Bontade ne spusese explicit despre sosirea lui. Când am auzit claxonul unei maşini ne-am repezit să deschidem poarta. Maşina a intrat şi poarta a fost imediat închisă. Maşina s-a îndreptat spre vilă şi s-a oprit cam în mijlocul proprietăţii. El, Andreotti, a coborât, privind în jur, şi a intrat de îndată în vilă, cum de altfel îi invitau Stefano Bontade şi ceilalţi. Apoi l-am revăzut pe Andreotti când, la sfârşitul întâlnirii, a ieşit din vilă şi a urcat în maşină. Dacă nu mă înşel purta haine de culoare închisă. Nu avea palton sau impermeabil aceasta şi pentru că vremea era caldă...

(va urma)

Traducere şi adaptare
Alexandru ANTONESCU

NOTE

1 Deputat democrat-creştin în Parlamentul European, liderul fracţiunii andreottiene din Sicilia. Asasinat în martie 1992.

2. Unul din principalii şefi ai Mafiei în anii '70, membru al "triumviratului" de conducere până la asasinarea sa în 1981.

3. Şef al "ramurii din Corleone" a Mafiei, membru alternativ al "triumviratului" până la începutul anilor '80, când preia controlul. In prezent arestat.

4. Alt şef al Mafiei, aliat cu Riina.

5. Secretar al Democraţiei Creştine în regiunea Sicilia, deputat, sinucis în toamna lui 1984.

6. Preşedinte al Regiunii Sicilia, deputat de Trapani, asasinat la Palermo în ianuarie 1980.

7. Primar al oraşului Palermo, condamnat la 8 ani închisoare pentru delict de asociaţie mafiotă şi corupţie, în prezent deţinut, a făcut şi el revelaţii.

8. Membru în "triumviratul" Mafiei în 1980.

9. Autorul unor anchete îndrăzneţe asupra Mafiei. Asasinat în luna mai 1992.

10. Deputat socialist, fost ministru al justiţiei, în prezent anchetat pentru diferite fraude.

11. Fost preşedinte al primei secţiuni penale la Curtea de Casaţie, mutat la secţiunea civilă şi anchetat de Consiliul Superior al Magistraturii.

SARAIEVO

Referendum fără speranțe

Teritoriul Bosniei-Herţegovina, teatrul de război civil în ultimele douăsprezece luni, a fost martorul unei noi confruntări deosebit de sângeroase, de această dată în sudul ţării, la Mostar. În aceste nisipuri mişcătoare nici măcar adversarii şi aliaţii nu sunt mereu aceiaşi, actualele înfruntări violente opunând acum musulmanii şi croaţii, socotiţi mult timp ca fiind de aceeaşi parte a baricadei. Lupte între foştii parteneri s-au mai înregistrat în câteva rânduri în jurul unor enclave croate şi s-au soldat, în ultimă instanţă, cu acorduri de încetare a focului mai mult sau mai puţin respectate. De această dată, însă, acutizarea conflictului armat în zona oraşului Mostar, capitala autoproclamatei Republici croate Herţeg-Bosna, intervine într-un moment mult prea sensibil datorat refuzului părţii sârbe de a semna planul de pace Vance-Owen. Deşi croaţii şi musulmanii au acceptat termenii acestui acord, evoluţiile de pe câmpul de luptă infirmă în mod categoric dorinţa lor de a se ajunge la mult-dorita şi des-invocata pace. Cele două părţi se acuză reciproc de izbucnirea luptelor în Mostar, însă cert este că Mate Boban, liderul croaţilor bosniaci, a adresat un ultimatum musulmanilor din Bosnia centrală amenintându-i cu "recurgerea la măsuri extreme" de represalii dacă până la 11 mai nu încetează "agresiunea lor brutală". De asemenea, el a cerut în termeni foarte clari punerea în libertate a celor câteva mii de croaţi deţinuţi în taberele musulmane, printre care se află şi "responsabili politici, preoţi şi clerici".

La rândul său, guvernul bosniac i-a chemat pe toţi musulmanii valizi să se alăture forţelor sale care se înfruntă la Mostar, adăugând că soldaţi din armata regulată croată au fost luaţi prizonieri pentru a dovedi implicarea statului vecin în ultimele confruntări ce au însângerat din nou Bosnia-Herţegovina. Zagrebul s-a grăbit să dezmintă aceste ştiri prin intermediul ministrului croat al Apărării, subliniind că scopul urmărit este de "a pune Croaţia pe acelaşi plan cu sârbii şi a o prezenta ca un agresor".

Ţinând seama de informaţiile obţinute de la faţa locului de observatorii ONU care au afirmat că atacul, care a pârjolit oraşul Mostar, a fost declanşat de croaţii bosniaci, Consiliul de Securitate a condamnat ferm "ofensiva militară de anvergură" purtată de "unităţi paramilitare croate" şi a cerut retragerea imediată din această regiune din sudul Bosniei.

Şi, totuşi, luptele nu au încetat...

Preşedintele în exerciţiu, Iuli Voronţov (Rusia) a declarat că Naţiunile Unite "sunt gata să preconizeze noi măsuri" pentru a asigura respectarea plenară a angajamentelor tuturor părţilor, precum şi a rezoluţiilor adoptate în cadrul Organizaţiei Mondiale.

Totuşi, forţele musulmane şi croate au continuat să se înfrunte şi după semnarea, la 10 mai, de către liderii lor Alia Izetbegovici şi Mate Boban a unui acord de încetare a focului, mii de musulmani fiind obligaţi să părăsească oraşul sub gardă croată. Continuarea presiunilor diplomatice şi a eforturilor generalului francez Philippe Morillon a dus în final la negocierea şi acceptarea unui nou acord aplicabil începând din 13 mai ora 10 GMT. Noua înţelegere convenită între comandanţii-şefi ai forţelor armate croate şi musulmane, generalii Sefer Halilovici şi Milivoi Petkovici, prevede oprirea tuturor ostilităţilor, retragerea combatanţilor în cazărmi, precum şi schimburi de prizonieri sub supravegherea Crucii Roşii.

Tot sub egida FORPRONU, pe 9 mai, comandanţii forţelor armate sârbe şi musulmane au semnat un acord de încetare a focului prin care s-a convenit, de asemenea, şi dislocarea de observatori militari şi forţe ONU în zona localităţilor Jepa şi Gorajde, precum şi demilitarizarea oraşelor Srebrenita şi Jepa. Copreşedintele Conferinţei de Pace pentru fosta Iugoslavie, lordul David Owen, a apreciat această înţelegere convenită după 30 de ore de tratative ca un pas semnificativ spre pace. Totodată, mediatorul Comunităţii Europene a avertizat că atacurile aeriene asupra sârbilor bosniaci, preconizate de partea americană, nu ar putea opri confruntările din Bosnia. "Acesta este cu precădere un război civil şi este o iluzie să se creadă că poate fi oprit prin raiduri aeriene", a declarat Owen adăugând că s-ar putea găsi o soluţie prin tratative, dar "problema nu va putea fi reglementată de la 3000 metri înălţime".

Îngrijoraţi de soarta militarilor prezenţi în cadrul trupelor ONU desfăşurate în fosta Iugoslavie, din care majoritatea sunt francezi şi britanici, diplomaţii europeni se opun şi ei propunerii preşedintelui Clinton, neîmpărtăşind nici ideea ridicării embargoului privind importul de arme, cerut insistent de musulmanii bosniaci şi de ţările islamice care îi sprijină.

Luând în considerare temerea europenilor, ministrul bosniac Haris Siladjici a cerut, în două rânduri, retragerea întregului personal al ONU din Bosnia sau reconfigurarea dispozitivului din raţiuni de securitate. Într-o declaraţie scrisă transmisă preşedintelui în exerciţiu al Consiliului de Securitate se arată că guvernul din Saraievo prezintă această cerere "pentru că neliniştea cu privire la securitatea personalului ONU constituie acum un obstacol semnificativ pentru apărarea acestei naţiuni suverane."

Cu toate acestea, cel mai fierbinte subiect la ordinea zilei rămâne desfăşurarea referendumului din 15-16 mai privind acceptarea planului de pace Vance-Owen de către sârbii bosniaci. Celor chemaţi la urne li se vor pune două întrebări. Prima priveşte oportunitatea aplicării planului de pace, iar cea de-a doua se referă la independenţa republicii proclamate unilateral şi la dreptul său de a se asocia cu alte popoare şi state (cele avute în vedere fiind bineînţeles Republica Federală Iugoslavia şi Republica sârbă a Krainei aflată în prezent în graniţele Croaţiei). Oricum, se ridică serioase semne de întrebare în legătură cu validitatea rezultatelor referendumului, nefiind clar cum vor reuşi organizatorii să asigure centre de votare pentru toţi alegătorii sârbi bosniaci, împrăştiaţi prin diverse zone, într-o ţară răvăşită de război sau refugiaţi în toate colţurile lumii.

Cu toate că multe speranţe de pace se leagă de rezultatul acestei consultări populare, sondajele de opinie efectuate în Serbia în rândul refugiaţilor bosniaci confirmă "nu-ul" opus de deputaţii parlamentului sârb la Pale, cu câteva zile în urmă. Pe de altă parte, conducerea politică din estul Herţegovinei a dat publicităţii o proclamaţie în care cheamă sârbii din regiune să se pronunţe împotriva planului Vance-Owen, care ar duce la "pierderea bazei economice, a resurselor naturale, a potenţialelor energetice, a comunicaţiilor rutiere şi fluviale, predarea a 18 oraşe şi a sutelor de sate sârbeşti în mâinile duşmanului nostru şi lăsarea a 52 la sută din populaţia sârbă la bunul plac al acelora care acum trag în noi".

Deci, probabil, referendumul nu va aduce nimic nou pe frontul din Bosnia.

Ioana BĂRBULESCU

ROMA

Alt început de drum

După mai multe luni de criză politică, Italia are, în sfârşit, un guvern, se speră, stabil. Spunem "se speră", deoarece într-un climat atât de bulversat de afacerea "mâini curate" orice pronostic este hazardat, oricând fiind posibilă o nouă lovitură de teatru. De fapt, acest gen de lovituri a devenit atât de obişnuit în Peninsulă, încât putem afirma că, în mod paradoxal, lipsa lor ar pune pe gânduri sau chiar ar îngrijora opinia publică şi aşa derutată de întreaga situaţie.

Demisia premierului socialist Giuliano Amato, aşteptată şi perfect normală după ce italienii şi-au exprimat în mod covârşitor dorinţa de schimbare la referendumul din luna aprilie, a lăsat ţara într-o gravă criză generală, politică, economică şi morală. Se aştepta din nou o lungă perioadă de provizorat. Dar, contrar celor ce s-au întâmplat în precedentele crize politice, care se prelungeau uneori timp de mai multe săptămâni, preşedintele Oscar Luigi Scalfaro şi-a încheiat consultările cu partidele în timp record. După numai patru zile, s-a anunţat "convocarea" lui Carlo Azeglio Ciampi (73 de ani), formulă clasică în procedura italiană prin care se arăta că şeful statului are intenţia de a-l însărcina cu formarea unui nou guvern. Numirea lui Ciampi dovedea că preşedintele reţinuse o soluţie "instituţională", alegând o personalitate independentă, celebră în cercurile economice şi financiare internaţionale, dar mai puţin cunoscută în Italia. Ciampi şi-a desfăşurat întreaga carieră la Banca Centrală italiană. Intrat la Institutul de Emisie Monetară în 1946, el a devenit director general adjunct în 1976, director general în 1978 şi guvernator al Băncii Italiei în 1979.

Premierul italian solicitând votul de încredere al Camerei Deputaţilor

Noul premier a acceptat mandatul, precizând totodată că nu va trece la consultări oficiale cu partidele, ci va propune direct lista miniştrilor. Ceea ce a şi făcut. Tot într-un timp record (48 de ore), Ciampi a alcătuit o echipă de 24 de membri profund înnoită, care cuprindea opt parlamentari şi 16 "tehnicieni" independenţi sau apropiaţi de unele partide. Guvernul era sprijinit de şapte partide: cele patru formaţiuni ale vechii coaliţii - democraţia-creştină, partidele socialist, social-democrat şi liberal - cărora li s-au adăugat alte trei: Partidul Democratic al Stângii (fost comunist), cu trei reprezentanţi (Vincenzo Visco, Augusto Barbera şi Luigi Berlinguer); Partidul Republican, ieşit din coaliţie în 1991; şi, în sfârşit, Verzii, la prima lor apariţie în guvern.

Revenirea comuniştilor la putere, pentru prima dată de la trecerea lor în opoziţie în 1947, a fost salutată în Italia ca un eveniment istoric. Dar ea n-a durat decât 12 ore.

Votul din Camera Deputaţilor, care a refuzat ridicarea imunităţii parlamentare a lui Bettino Craxi, a provocat o nouă criză politică. Cele trei partide pe care Ciampi le convinsese să intre în guvern au denunţat "scandalul", iar cei trei miniştri, membri ai fostului partid comunist, ca şi reprezentantul verzilor, şi-au anunţat demisia. Secretarul PDS, Achille Occhetto, a declarat imediat că formaţiunea sa nu mai este dispusă să sprijine noul guvern, pentru că "nu poate face parte dintr-o majoritate care, pe de o parte, sprijină guvernul, iar pe de alta respinge ridicarea imunităţii parlamentare". La rândul său, Partidul Republican a apreciat că situaţia "s-a schimbat radical şi că este nevoită să îşi revizuiască rapid poziţia". Drept care şi-a retras şi el sprijinul.

Carlo Azeglio Ciampi a fost, fără îndoială, luat prin surprindere de evoluţia situaţiei, inedită pentru o ţară marcată de o mare instabilitate şi care exact de acest lucru nu avea nevoie. Într-un comunicat difuzat de urgenţă, el şi-a reafirmat cu hotărâre "angajarea sa în problema morală", dând asigurări că intenţionează "să ia iniţiativele adecvate în acest sens, îndeosebi la nivelul revizuirii Constituţiei".

Colapsul rapid al noului guvern a suscitat numeroase discuţii şi comentarii,

punându-se chiar problema - neargumentată până acum în nici un fel - unei manevre politice pentru eliminarea comuniştilor din guvern. Posibil, dar foarte puţin probabil. Atitudinea intransigentă a acestora - care, într- adevăr, era de aşteptat - i-a pus într-o lumină favorabilă, iar partidul şi-a mărit popularitatea cu câteva procente. Ceea ce înseamnă o poziţie foarte bună în perspectiva viitoarelor alegeri legislative, din toamnă sau când vor avea ele loc.

Totodată, PDS a dat dovadă şi de moderaţie, sprijinind guvernul reînnoit. Numirea a patru independenţi în locul celor patru demisionaţi a fost apreciată de Achille Occhetto ca fiind "demnă, de bună calitate", noii miniştri descinzând dintr-o "burghezie luminată", ale cărei idei sunt apropiate de cele ale PDS.

Aşadar, guvernul a fost validat (309 voturi pentru, 60 împotrivă şi 185 de abţineri), iar premierul şi-a prezentat programul. Sau, mai corect spus, a atacat frontal, cerând încă de la început nu numai o "încredere numerică, ci şi una morală". "Calea parlamentară", a adăugat el, "este singura cale pentru renaşterea instituţională a Italiei". Ciampi a subliniat că, pe viitor, nu va mai fi vorba de o "administrare normală" a problemelor ţării, ci de "confruntarea cu probleme grave, dificile, urgente, de care depind locurile de muncă, moneda şi poziţia internaţională a Italiei".

Prioritatea priorităţilor o va reprezenta, bineînţeles, reforma electorală aprobată pentru Senat şi care va fi extinsă la Camera Deputaţilor pentru a se evita un "dezechilibru instituţional". Guvernul s-a angajat să realizeze această reformă până la vacanţa de vară.

Al doilea capitol al programului guvernamental se referă la atât de mult-discutata în ultima vreme "problemă morală", în special în administraţie. Ciampi a anunţat "un cod de comportament", pentru toţi funcţionarii, care, "să fie în măsură să prevină corupţia şi jaful", şi, totodată, o reformă a imunităţii parlamentare, poate punctul cel mai sensibil al sistemului politic italian în actuala conjunctură a anchetelor referitoare la corupţie.

În ceea ce priveşte domeniul delicat şi dureros al economiei, Ciampi s-a pronunţat pentru privatizarea rapidă "nu atât pentru a micşora deficitul bugetar, cât pentru a schimba cultura economică a Italiei. "Trebuie să se treacă de la "proprietatea publică la participarea publicului" şi la un acţionariat difuz. În acelaşi timp, statul italian nu-şi va consolida datoria, ci o va garanta. În schimb, împrumutul de la CE - o a doua tranşă a acestuia fiind prevăzută pentru luna iulie - va obliga guvernul să asaneze conturi, care vor cunoaşte în 1993 o agravare de 25 000 miliarde de lire, în raport cu deficitul prevăzut iniţial. Pentru a fi acoperit, se va proceda la unele reduceri de cheltuieli (sănătate, pensii), la creşterea impozitelor pe baze echitabile şi se va intensifica lupta împotriva fraudei fiscale.

Ciampi nu s-a putut însă pronunţa asupra unui singur lucru: durata guvernării sale. Şi a fost pe deplin îndreptăţit să n-o facă, având în vedere că în Italia a început campania electorală pentru alegerile locale, iar un eşec - posibil, din cauza circumstanţelor cunoscute - la nivel naţional al democrat-creştinilor şi socialiştilor va genera apeluri ale opoziţiei pentru demisia guvernului.

Oricum, într-o fază iniţială, cabinetul Ciampi a păşit cu stângul. Acum se află la un alt început de drum, care nu se anunţă deloc drept. De felul în care va şti să evite hopurile va depinde şi lungimea parcursului.

Dinu BUCŞAN

Noul guvern

Prim-ministru	CARLO AZEGLIO CIAMPI (independent)
Sub-secretar al primului ministru	ANTONIO MACCANICO (Partidul Republican)
Ministrul Afacerilor Externe	BENIAMINO ANDREATTA (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul de Interne	NICOLA MANCINO (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Justiţiei	GIOVANNI CONSO (independent)
Ministrul Trezoreriei	PIERO BARUCCI (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Bugetului	LUIGI SPAVENTA (Stânga independentă)
Ministrul Finanţelor	FRANCO GALLO (independent)
Ministrul Apărării	FABIO FABBRI (Partidul Socialist)
Ministrul Educaţiei	ROSA RUSSO JERVOLINO (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Transporturilor	RAFFAELE COSTA (Partidul Liberal)
Ministrul Poştelor şi Telecomunicaţiilor	MAURIZIO PAGANI (Partidul Social-Democrat)
Ministrul Industriilor şi Privatizării	PAOLO SAVONA (independent)
Ministrul Muncii şi Prevederilor Sociale	GINO GIUGNI (Partidul socialist)
Ministrul Comerţului Exterior	PAOLO BARATTA (independent)
Ministrul Lucrărilor Publice	FRANCESCO MERLONI (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Sănătăţii	MARIA PIA GARAVAGLIA (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Agriculturii	ALFREDO DIANA (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Mediului	VALDO SPINI (Partidul Socialist)
Ministrul Reformei Instituţionale	LEOPOLDO ELIA (Partidul Democrat-Creştin)
Ministrul Cercetării Ştiinţifice	UMBERTO COLOMBO (independent)
Ministrul Relaţiilor cu Parlamentul	PAOLO BARILE (independent)
Ministrul pentru Problemele Europene	LIVIO PALADIN (independent)
MInistrul pentru Problemele Sociale	FERNANDA CONTRI (Partidul Socialist)
Ministrul Serviciilor Publice	SABINO CASSESE (independent)

PARIS

Uvertura marilor sacrificii

Iată că, după o amânare forţată, cauzată de decesul fostului prim-ministru, Pierre Bérégovoy, guvernul şi legislativul au intrat cu adevărat în activitate. Două au fost problemele care au stat în atenţia parlamentului săptămâna trecută. Amândouă controversate şi care, fără îndoială, vor stârni reacţii diverse.

Primele dezbateri au avut ca temă Reforma Codului naţionalităţii, care mai făcuse obiectul unui proiect de lege, prezentat în noiembrie 1986 de guvernul de dreapta aflat atunci la putere. Date fiind reacţiile foarte vehemente, guvernul a fost nevoit să-l retragă şi a numit, pentru a se ocupa de această problemă, o comisie prezidată de vicepreşedintele Consiliului de Stat, Marceau Long. Aceasta a considerat că, cu cât conştiinţa identităţii franceze este mai puternică, cu atât integrarea este mai uşoară. In consecinţă, un tânăr născut în Franţa din părinţi străini nu va mai deveni automat francez la majorat, ci va trebui să angajeze un demers prin care să-şi exprime această dorinţă. In afara opţiunii "pozitive" obligatorii din partea tânărului respectiv, acesta va trebui să prezinte şi un cazier judiciar fără fisuri majore. El nu are deci voie să fi fost condamnat pentru crime sau delicte împotriva statului, proxenetism, trafic de droguri sau omucidere. De asemenea, proiectul legii stipulează că, pe viitor, un străin va trebui să fie căsătorit cel puţin doi ani, în loc de şase luni, înainte de a dobândi cetăţenia franceză. "Faptul de a deveni francez este o onoare care justifică un demers solemn în acest scop", a apreciat Jean-Pierre Bloch, deputat UDF, rezumând astfel spiritul proiectului de lege.

Cei care s-au opus au considerat însă că noua lege pune în cauză un principiu secular, şi anume cel al "dreptului pământului" ("jus solis"). Acest drept datează din 1515, când Parlamentul din Paris a decretat că "orice copil născut în Franţa din părinţi străini şi care rămâne în Franţa are drept de succesiune". El a fost inclus în Codul civil al lui Napoleon din 1804 şi a stat la baza tuturor legislaţiilor Republicii Franceze.

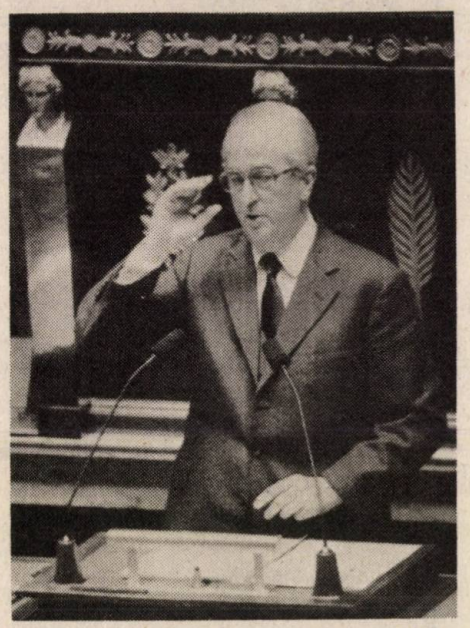

Edouard Balladur încearcă să-i convingă pe francezi să accepte sacrificiile impuse de programul său de austeritate

Până la urmă, după dezbateri furtunoase - ca să ne exprimăm cu blândeţe - proiectul a fost adoptat, existând de acum posibilitatea de a se limita pe cale legală numărul "noilor francezi" (din care unul din trei este originar din Maghreb) atât de nedoriţi la ora actuală.

Dacă această lege este pe placul majorităţii francezilor, nu acelaşi lucru se poate spune despre planul de redresare economică şi socială a Franţei, prezentat de premierul Edouard Balladur. Profitând de popularitatea de care se bucură încă la scurt timp după alegeri şi sperând să asigure o revigorare rapidă a economiei pentru a asigura victoria dreptei la alegerile prezidenţiale din 1995, el a alcătuit un plan ce cuprinde o serie de măsuri drastice de austeritate. Conform proiectului de buget revizuit, acest plan prevede o creştere globală de aproape 60 miliarde de franci într-un an, impozite şi taxe obligatorii pentru redresarea bugetului şi a conturilor, în mare parte deficitare, ale securităţii sociale.

Deficitul bugetar al Franţei ar urma să atingă 317 miliarde franci în 1993, faţă de 226,3 miliarde franci în 1992. Iniţial deficitul fusese prevăzut la 333 miliarde franci, dar el a fost redus graţie celor 7,7 miliarde franci pe care îi vor aduce încasările din taxele la produsele petroliere şi impozitele pe băuturile alcoolice, precum şi economiilor nete în valoare de 8,6 miliarde franci ce figurează în proiectul bugetar. In acest fel "începe un ambiţios program de redresare. Doresc să pregătesc viitorul. Nu am dreptul să las să se instaleze un sentiment de plictis şi de resemnare sau chiar de descurajare", a declarat Edouard Balladur.

Principala creştere vizează Contribuţia Socială Generalizată (CSG), adică impozitul suplimentar pe venituri, menit să reducă deficitele sociale. Acesta va spori de la 1,1 la 2,4 la sută, o parte scăzându-se din venitul impozabil, majorare care ar urma să aducă încasări de 50 miliarde franci. Este, fără îndoială, un efort special, care vizează echilibrarea conturilor Securităţii sociale pentru anul 1994 prin crearea unui fond de solidaritate care va prelua, în primul rând, deficitele cumulate ale Securităţii sociale.

În ceea ce priveşte economiile prevăzute, ele urmează să totalizeze 21,5 miliarde franci, din care 8,6 miliarde vor reprezenta economii nete, iar 12,9 miliarde vor fi folosite pentru finanţarea planului de sprijinire a activităţii. Mai multe sectoare, cum ar fi bugetele sociale, justiţia, învăţământul şi cercetarea, au fost scutite însă de obligaţia de a face economii. De asemenea, au fost restabilite integral creditele pentru amenajarea teritoriului.

O problemă deosebit de gravă o reprezintă situaţia locurilor de muncă, pentru care va fi alocată suma de 7 miliarde de franci (4,5 miliarde pentru cotizaţiile familiale şi 2,5 miliarde pentru contractele locuri de muncă - solidaritate). Sectorul locuinţelor va beneficia şi el de 3 miliarde franci.

Programul de construcţii va costa statul 1,3 milioane franci în viitorul imediat, iar 1,6 miliarde franci sunt prevăzuţi pentru întreprinderile mici şi mijlocii, care vor beneficia, de asemenea, de suprimarea decalajului de o lună în rambursarea TVA de către stat.

Acest program, pentru care premierul Balladur a făcut apel "la eforturile tuturor, la voinţa tuturor", nu a fost deloc pe placul sindicatelor. Confederaţia Generală a Muncitorilor (CGT) a şi chemat la o zi de

protest împotriva noilor măsuri de austeritate. "Salariaţii vor fi cei care vor avea cel mai mult de suferit. Scăderea puterii de cumpărare va duce la creşterea şomajului şi la noi sacrificii", a declarat secretarul general al CGT, Louis Viannet. In ceea ce îl priveşte, sindicatul CFTC a calificat planul drept "prima eroare majoră a lui Balladur".

La rândul lor, partidele de opoziţie au acuzat guvernul că, prin măsurile de austeritate, pedepseşte pe cei ce muncesc şi riscă o recesiune profundă. Socialiştii şi comuniştii au afirmat că muncitorii cu salarii mici vor trebui să suporte o povară inechitabilă, în timp ce afacerile sunt scutite de dificultăţi. Jean Glavany, purtătorul de cuvânt al Partidului Socialist, a arătat că planul economic al lui Balladur ar putea "să sufoce pacientul şi să determine ca creşterea zero să se transforme într-un declin economic de unu sau doi la sută, ca în Germania".

O afirmaţie care s-ar putea confirma în viitor. Dar să nu uităm că aceste măsuri, care nu reprezintă decât uvertura unor mari sacrificii pentru populaţie, au fost impuse de guvernarea socialistă.

Dinu BUCŞAN

---

opinii

Henri ZALIS

ULTIMUL MERCENAR

Un proces ciudat s-a desfăşurat în iarna aceasta la un tribunal francez. Bob Denard s-a întors acasă, după ce, câteva sângeroase decenii, a participat la felurite comploturi, cu arma în mână în Indochina, Yemen, Katanga şi, mai recent, în insulele Comore. Din toate aceste "aventuri" soldate cu morţi, sechestrări de persoane şi răsturnări ale ordinii de stat s-a ales doar cu acuza că s-a comportat "abuziv" în Benin. Sentinţa, îngăduitoare, complezentă, cu suspendare, l-a condamnat la o pedeapsă simbolică, minimă, ducând la punerea lui imediată în libertate.

Bizareria apare din clipa în care au şi apărut primele iniţiative de integrare civilă a domnului supranumit "vânătorul cu lunetă". La cei 63 de ani ai săi Bob Denard a fost uns, acum câteva săptămâni... patron de gazetă. Câţiva prieteni supuşi au dat, mână de la mână, fondurile necesare pentru a grăbi apariţia la Bruxelles a revistei **Foc**. Titlul ei în engleză, **Fire**, este ordinul clasic de tragere, periodicul bogat ilustrat, cu colaborări distinse şi copios remunerate dorindu-şi să devină "un magazin atractiv în serviciul Aventurii şi al omului de acţiune". Reclame pentru desfacerea tehnicii militare şi mici anunţuri relative la reuniuni ale nostalgicilor profesiei au parte de largi spaţii.

Primul număr rezervă lui Bob Denard nu mai puţin de 18 pagini dintr-un amplu ciclu memorialistic, mentorul publicaţiei asigurându-şi cititorii că vor afla "nenumărate secrete" despre o lume care a consacrat "folosirea forţei şi ... la nevoie, brutalitatea".

Mi-au atras atenţia asemenea reflecţii nu doar pentru că acte sordide de cruzime se petrec chiar în prezent din Bosnia până în Irak şi din Statele Unite până în Cambodgia. Am reţinut şi o altă afirmaţie a deghizatului publicist, anume una care se referă la faptul că în lumea de azi "nu este interzis să cauţi ieşiri din stări de criză prin dezordine", risc sângeros, diminuarea competenţelor democraţiei..."

Bilanţul cu care Bob Denard intenţionează să motiveze mercenariatul sau să explice, în felul său, ceea ce el numeşte "realităţi secundare" precum foamea, dezastrul ecologic, interdependenţe susceptibile să fie greşit înţelese de populaţie (ca de pildă dreptul la vot, la muncă, la instrucţie etc.) vorbesc suficient despre un impas al trecutului. Dar şi al prezentului, asumat prin crimă ori prin confuzie politică între preferinţă etnică mergând până la intoleranţă, izolare socio-culturală ş.a. şi obtuzitate faţă de cei ce resping ingerinţele neavenite.

Soldatul cauzelor murdare îşi propune să se aplece şi peste "marile probleme ale lumii" chiar dacă ştie că îşi va şoca prietenii. El, care a fost oaspetele guvernului sud-african, drept e - un oaspete invitat de nevoie - afirmă negru pe alb că a apus definitiv "era afacerilor pe seama statelor subreprezentate". Crede că e timpul să valorifice vise de vechi ţăran, în Gironda natală (cel puţin aşa declară în interviurile pe care Pierre Lunel le-a strâns între coperţile cărţii intitulate "Bob Denard - regele întâmplărilor norocoase", Paris, 1992).

Poate că cei dornici să scrie istoria decolonizării Africii şi Asiei de Sud vor găsi unele izvoare utile în depoziţiile personajului întors acasă după lungi rătăciri.

Memoria evocatorului lor s-ar putea să instituie pauze între cauze şi efecte. După cum, cine ştie, să recunoască, fie şi cu întreruperi, cât rău a făcut, ce vinovăţii descoperă în examenul faptelor sale. Nu va fi greu de observat, în legătură cu delimitările lui Bob Denard de foştii lui comanditari, că nostalgia după vremi apuse sugerează chiar disoluţia vechilor valori. Ar fi interesant de ştiut dacă înlocuindu-se cu altele, prezentul a devenit mai bun, mai conştient de necesitatea, cred stringentă, a moralizării istoriei... După părerea mea nu a devenit mai bun. Răul proliferează în proporţii de netăgăduit, iar răspunsurile purtătorilor de civilizaţie, plutesc, vai, în tolerată ambiguitate.

Iată-mă ajuns la extremitatea dilemei mele: să fie mercenarii - torţionarii de ieri verii de sânge ai teroriştilor de azi? Dacă da, sprijinitorii lor, oriunde se află, nu au dreptul să scape de obligaţia adevărului cât şi de oprobriul înşelăciunii...

Nu va exista, deci, în rotirea celor doi poli, un armistiţiu cât timp practici violente, de violenţă pură sau de violenţă lucrativă ne întorc înapoi, spre realităţi otrăvite. Decât sacrificând liniştea colectivităţii, persecutând modernitatea. Unica ei moştenire fiind, am văzut, violenţa în replică.

Oscilaţia violenţă/altă violenţă este, repet, indezirabilă. Aşa se explică de ce omenirea găseşte mereu prilejul să se îndepărteze de ea, de imprevizibilul arogant, regretabil, pe undeva imposibil de recuperat. Cel ce poartă cu sine ticăloşia o consumă, o transmite mai departe...

1000+1

Mini-automobilul a revenit în actualitate la a 63-a ediţie a Salonului Internaţional de la Geneva (Elveţia). Cunoscutul constructor bavarez BMW a prezentat modelul "Z13" conceput pentru un şofer (!) şi doi pasageri. Caracteristici tehnice: caroserie de aluminiu, motor în patru cilindri cu o capacitate de 1100 cmc, aer condiţionat, telefon mobil, sistem electronic de navigaţie. O concepţie ideală pentru aglomerările urbane

Statistici

În concordanţă cu obişnuitele statistici ale sfârşitului de an oferite de guvernul capitalei sud-coreene, la Seul se nasc zilnic în medie 464 de copii şi mor 104 persoane. Dinamica populaţiei este fantastică, locuitorii "Celei Mai Mari Cetăţi" (Seul în traducere), împreună cu cei din sateliţii industriali, urmând să ajungă curând la 19 milioane. Tot zilnic, 220 de cupluri se căsătoresc şi 27 divorţează. Numărul autovehiculelor înregistrate în marea metropolă creşte cu 554 în fiecare zi, în timp ce 868 de cetăţeni obţin permisul de conducere.

Controversă

În cea mai populată ţară musulmană din lume, Indonezia, s-a iscat o controversă în jurul participării la concursul Miss Univers, desfăşurat în Mexic la 27 aprilie. Mien Sugandhi, ministru pentru rolul femeii, se opune concursurilor de acest gen, considerând că expunerea unei tinere fete indoneziene îmbrăcate în costum de baie sau rochie decoltată dăunează "identităţii naţionale". Participarea ar fi permisă numai dacă ar promova cultura indoneziană şi dezvoltarea naţională. În anii '70, protestele liderilor religioşi şi ale studenţilor au împiedicat prezenţa indoneziei la concursurile internaţionale de miss.

Familiale

Patru milioane de femei americane sunt bătute de soţii sau de prietenii lor în fiecare an - este concluzia unui sondaj la scară naţională iniţiat de Fundaţia pentru Prevenirea Violenţei Familiale din San Francisco. 14% din femeile investigate au recunoscut că au fost victimele unei forme de "violenţă domestică" iar 57% din cei anchetaţi - de ambele sexe - au asistat la cel puţin un asemenea act. Esta Soler, directoarea fundaţiei, regretă că "multă lume priveşte încă violenţa familială ca o afacere privată" adăugând că, totuşi, mentalităţile se schimbă, încet dar sigur, şi în acest domeniu.

Poliţia din Boston a fost nevoită să intervină în forţă la Şcoala Superioară din sudul metropolei americane. O grevă studenţească a degenerat într-o bătaie cu pietre şi o încăierare cu caracter rasial între studenţii albi şi cei de culoare, soldată cu numeroşi răniţi

"Vizite"

Un individ încă neidentificat a forţat, cu maşina, intrarea în curtea palatului St. James din Londra - reşedinţa prinţului Charles - claxonând şi strigând că este nepotul reginei Victoria. Invitat de secretarul prinţesei Alexandra, contraamiralul Garnier, să părăsească locurile, el a refuzat, a intrat în palat, s-a servit cu whiskey şi un trabuc din rezerva soţului prinţesei, iar la urmă l-a pocnit pe poliţistul chemat în ajutor de amiral, înainte de a fi, în sfârşit, îndepărtat. Cu o săptămână înainte, un alt vizitator neautorizat fusese prins în palatul Kenington, locuinţa prinţesei Margaret (sora reginei), iar succesiunea celor două incidente a stârnit îngrijorare cu privire la securitatea familiei regale. Scotland Yard a refuzat orice comentariu.

Proces

Familia unui turist german jefuit şi ucis în martie la Miami a dat în judecată firma care îi închiriase o maşină ca şi motelul la care trăsese, cerând daune de 10 milioane dolari. Avocaţii săi susţin că maşina purta însemne clare că este închiriată, ceea ce o transforma în ţintă pentru răufăcătorii atraşi de banii turiştilor străini. Proprietarii motelului sunt învinuiţi că nu au asigurat paza şi iluminarea parcării lor, unde Jorg Schell, din Frankfurt, a fost rănit mortal de doi adolescenţi care doreau să fure poşeta soţiei sale. În sudul Floridei, ţinut vestit pentru frumuseţe dar şi pentru rata criminalităţii, şase călători străini au fost asasinaţi în ultimele cinci luni.

Cheltuieli

Vizitatorii din Comunitatea Statelor Independente au cheltuit anul trecut, în magazinele austriece, circa 23,9 milioane dolari (323 dolari de persoană), clasându-se pe locul doi, după acest criteriu, în urma germanilor (29,2 milioane). Foştii cetăţeni sovietici cumpără mai ales articole pentru sport şi timpul liber, dar şi confecţii la modă. Comercianţii sunt mulţumiţi de acest fenomen - care compensează scăderea încasărilor de la tu-

riştii vest-europeni loviţi de recesiune - astfel că ar accepta desfiinţarea vizelor. Poate şi pentru noi?

Aniversare

Aniversarea naşterii lui Lenin - 22 aprilie, pe vremuri mare sărbătoare sovietică - a fost anul acesta ocazia unor festivităţi mai puţin obişnuite. Doi artişti avangardişti ruşi, stabiliţi la New York, au oferit un spectacol original - recitând versete din Ecleziast sub o tabelă electronică pe care era scris "Deşertăciunea deşertăciunilor" - în faţa mausoleului din Moscova al marelui revoluţionar. Ei au fost însă bruiaţi de o pensionară indignată care a profitat de ocazie pentru a-şi declama propriile versuri împotriva liberalizării preţurilor şi a lui Elţîn, spre amuzamentul asistenţei formate din intelectuali fini. Concluzia aparţine ziarului "Pravda", care, fidel lui însuşi, şi-a ironizat adversarii: "Aţi râs de ideile lui Lenin? Acum istoria râde de voi".

Pan Tao (a doua din stânga) a fost încoronată ca Miss Dong Fang (Miss Oriental) la primul concurs de frumuseţe la scară naţională ce a avut loc în oraşul Shenzhen din zona economică specială din sudul Chinei. În noiembrie ea îşi va reprezenta ţara la concursul Miss World '93 de la Sun City (Africa de Sud). Pan Tao este înconjurată de ocupantele locurilor doi şi trei şi de Miss World '92, Iulia Kurocikina din Rusia

Întâlnire

La Kansas City urmează să aibă loc o întâlnire nu numai în premieră, dar şi foarte inedită. Şefii de bandă din mai mult de 20 de oraşe americane şi-au propus să organizeze o "conferinţă de pace" la nivel naţional, sperând să ajungă la înţelegerea care să pună capăt violenţelor care au devenit o plagă a mediului urban. Vor participa 120 de reprezentanţi ai unor bande notorii din marile metropole ale Statelor

Ruby, un tigru siberian, este primul "pensionar" al noii Fundaţii a Panterelor din oraşul olandez Nijebarkoop. Proprietarul acesteia, Arno van der Volk, un iubitor al animalelor, şi-a propus să asigure o bătrâneţe liniştită felinelor care şi-au încheiat "cariera" în arenele circului

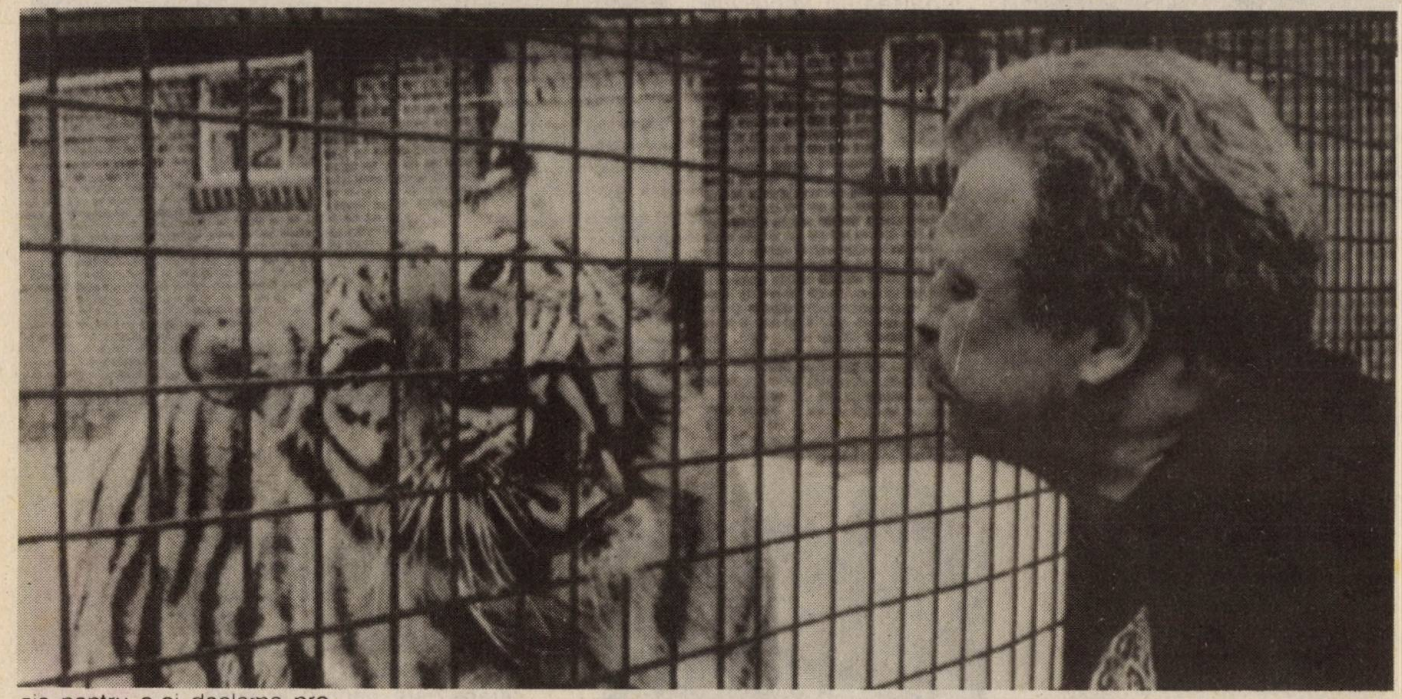

Producătorul japonez de electronică Sony a pus în vânzare cel mai mic aparat de înregistrare audio din lume, micro- recorder-ul digital "Scoopman NT-1", şi casetele aferente, NTC-120, ale căror dimensiuni sunt de numai 30x21,5x5 mm şi o durată de înregistrare de două ore. Performanţa tehnologică a fost consemnată şi în Cartea Recordurilor

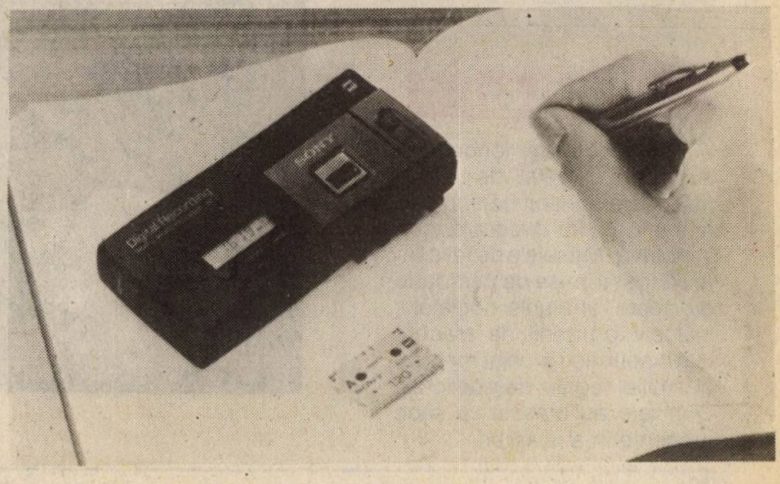

Unite şi 40 de observatori din partea primăriilor, lideri civici şi religioşi. Convorbirile vor avea loc cu uşile închise, dar se crede că unul din subiectele majore pe agendă va fi brutalitatea organelor de poliţie.

Mariaj

În timpul festivalului de primăvară "Akha Teej", dedicat zeităţii hindu Parvati, zeci de copii între doi şi doisprezece ani se căsătoresc între ei.

Copiii şi educaţia lor pe două meridiane diferite. Hans Schlegel, primul astronaut german care a participat la misiunile navetelor spaţiale americane, îl "antrenează" pe micuţul Kai (4 ani), probabil, pentru viitoarele zboruri în spaţiu, împărtăşind împreună bucuria revenirii cu succes la baza aeriană Ellington de lângă Houston (foto stânga). Mihail Şlughin (72 de ani), veteran al celui de-al doilea război mondial din Armata Roşie, a ieşit la promenadă în Piaţa Roşie din Moscova de 9 mai - Ziua Victoriei, etalându-şi decoraţiile şi ducând-o la braţ pe nepoata sa, Maşa (foto dreapta)

Părinţii lor consideră că această tradiţie este cea mai nimerită ocazie pentru un astfel de eveniment. Aproximativ 10 000 de copii iau parte la un adevărat mariaj în masă în statul indian Rajasthan, deşi legea nu permite acest lucru. Autorităţile tolerează însă acest obicei al castelor, mireasa urmând să meargă în casa mirelui după vârsta pubertăţii.

Scrisori

Ofiţerii poliţiei londoneze au primit, în 1992, de trei ori mai multe scrisori de apreciere a muncii lor decât plângeri împotrivă. Mesajele de felicitare au fost trimise de persoane din toate straturile societăţii, inclusiv oamenii de afaceri, feţe bisericeşti şi chiar membri ai familiei regale, deşi delictele criminale au crescut cu şase procente în acelaşi an.

Alertă

Franţa este, indubitabil, "campionul mondial" în domeniul exportului de vinuri, dominând piaţa mondială cu 45 de procente. În ultimul timp însă, viticultorii şi producătorii au intrat în alertă datorită creşterii semnificative a exporturilor de vin ale altor ţări, în detrimentul vânzărilor de proveniență franceză, care au scăzut cu aproape trei procente în 1992. Ignorând acest fenomen, francezii sunt puşi în faţa unei politici agresive de expansiune a colegilor lor din ţări fără tradiţie, cum ar fi Chile, Noua Zeelandă sau Australia, care practică preţuri foarte atrăgătoare pentru "licoarea lui Bacchus".

Statuia Libertăţii de pe cupola Capitoliului (sediul Congresului Statelor Unite), simbolul naţional al americanilor, a fost demontată pentru operaţiuni de curăţare şi restaurare. Alpinistul Rick Mountjoy o sărută pe obraz înainte de a fi coborâtă de pe soclul ei cu ajutorul unui elicopter

Renunţând la constrângerile ideologice, chinezii revin la tradiţiile ancestrale. Ţăranii din provincia Sichuan, îmbrăcaţi în costume populare şi urcaţi pe picioroange, şi-au reamintit de vechile sărbători, spre deliciul turiştilor

Rubrică realizată de Cristian MOANŢĂ

BONN

"Nu-l uitați pe omul din Mainz"

În vreme ce coaliția guvernamentală a cancelarului Helmut Kohl este preocupată de erodarea credibilității sale ca urmare a unor scandaluri politice (soldate, după dezvăluirile din presă, cu demisii ministeriale) și de amplificarea considerabilă a presiunilor de ordin social prin extinderea mișcării greviste a metalurgiștilor și siderurgiștilor din landurile răsăritene, opoziția social-democrată este antrenată într-o luptă internă pentru putere, lipsită de menajamente.

Demisia lui Björn Engholm din funcția de președinte al P.S.D. și retragerea sa din viața politică au creat în rândurile conducerii social-democrate o oarecare stare de confuzie, mai ales în ceea ce privește cristalizarea opțiunilor referitoare la desemnarea succesorului. Astfel, inițial se părea că ministrului-prezident al landului Saxonia Inferioară, Gerhard Schröder, personalitate bine profilată a partidului, nu-i va fi prea greu accesul în fruntea ierarhiei acestuia. Ambițiile politice dezvăluite, însă, prea de timpuriu, ca și unele declarații vizând tactica social-democraților la viitoarele alegeri legislative din 1994, considerate de colegii de partid "premature" și "inoportune", au făcut ca succesiunea lui Gerhard Schröder în fruntea P.S.D. să întâmpine, din partea unor membri marcanți ai acestuia, o atitudine de opoziție prudentă. Nu a făcut o bună impresie faptul că, printr-o serie de declarații, ministrul-prezident al Saxoniei Inferioare aproape că și-a anunțat intenția de a candida la postul de președinte al P.S.D. înainte ca Björn Engholm să fi demisionat (atitudinea acestuia devenise, însă, iminentă, după ce a admis că a depus mărturie falsă) și că a insistat, apoi, să se ia o decizie rapidă privind noul lider. A contrariat, apoi, prin afirmarea intenției de alianță guvernamentală cu "verzii" (partidul ecologist) în cazul câștigării alegerilor federale.

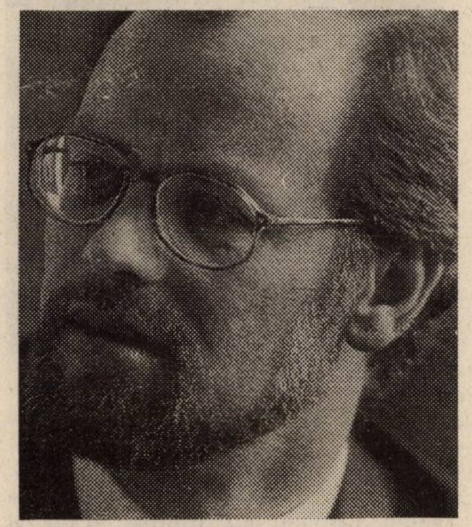

Rudolf Scharping (45 ani), ministru-prezident al landului Rhenania-Palatinat: PSD trebuie mai întâi să cadă de acord asupra chestiunilor majore și apoi să numească un candidat...

Reproșurile au venit cu duritate. Conducerea P.S.D. a subliniat cu claritate că nici desemnarea noului președinte al partidului, nici cea a candidatului social-democrat la funcția de cancelar nu pot fi rodul unei "activități pripite". De asemenea, într-un interviu acordat revistei "Focus", vicepreședintele P.S.D. Wolfgang Thierse, s-a referit la coaliția propusă de Schröder, opinând că pur și simplu este "ridicol" să susții, cu un an și jumătate înaintea alegerilor, care îți va fi aliatul după consumarea acestora. O atitudine similară a adoptat și liderul fracțiunii parlamentare social-democrate din Bundestag, Hans-Ulrich Klose, comentând cu multă acciditate ("păsările care ciripesc prea devreme sunt mâncate de pisică") graba lui Schröder spre posturile de vârf rămase vacante.

Să fi pierdut ministrul-prezident din Saxonia Inferioară definitiv partida în lupta pentru putere? N-ar fi exclus, dacă se are în vedere faptul că are de înfruntat o redutabilă tripletă, care - după cum reiese din ceea ce scrie "Frankfurter Allgemeine Zeitung" - reprezintă o alianță bazată pe convorbiri avute încă înainte de a se întruni Prezidiul P.S.D. în problema desemnării succesorului la postul de președinte al partidului. Este vorba de Johannes Rau, Oskar Lafontaine și Rudolf Scharping, miniștri-prezidenți ai landurilor Rhenania de Nord-Westfalia, Saar și Rhenania- Palatinat. Surse de obicei informate cred că Rau cu Lafontaine ar putea obține asentimentul pentru o "gestionare" a treburilor partidului, primul ca "președinte", cel de-al doilea ca "președinte operativ", Scharping mulțumindu-se cu numirea sa drept candidat al P.S.D. la funcția de cancelar în viitoarele alegeri.

Fireste, nimic nu este încă decis, Prezidiul P.S.D. pronunțându-se, în reuniunea consacrată desemnării succesorului lui Engholm, pentru o consultare largă a bazei, noul președinte al partidului trebuind, așa cum o cere statutul, să fie ales în cursul unui congres. Acesta sub titlul de "extraordinar", ar putea avea loc înaintea vacanței de vară. Cum vor evolua șansele celor pe care acum observatorii îi consideră cel mai bine situați rămâne de văzut. Mulți apreciază că Schröder n-ar fi nici pe departe un înfrânt, așa după cum alți numeroși sunt de părere că Scharping n-ar fi nici pe departe un învingător. Dar acesta din urmă readuce, cu discreție, în memorie, și nu fără a avea un anumit temei, legăturile sale cu Willy Brandt, fostul cancelar social- democrat, despre care se spune că înaintea morții sale, din toamna trecută, le-ar fi spus liderilor P.S.D: "Nu-l uitați pe omul din Mainz" (Mainz este capitala landului Rhenania-Palatinat, unde Rudolf Scharping a câștigat alegerile în 1991, devenind primul ministru-prezident social-democrat al landului de după 1949). Va fi, oare, sau nu va fi?

Vasile CRIȘU

Gerhard Schröder (stânga) alături de Björn Engholm: Coaliția cu "verzii"- o intenție prematur exprimată

PRAGA – BRATISLAVA

Partajul de catifea

Procesul paşnic prin care vechea Cehoslovacie s-a separat, la 1 ianuarie, în două state independente, comparat cu războaiele fratricide post-iugoslave sau cu destrămarea cam bruscă a URSS a

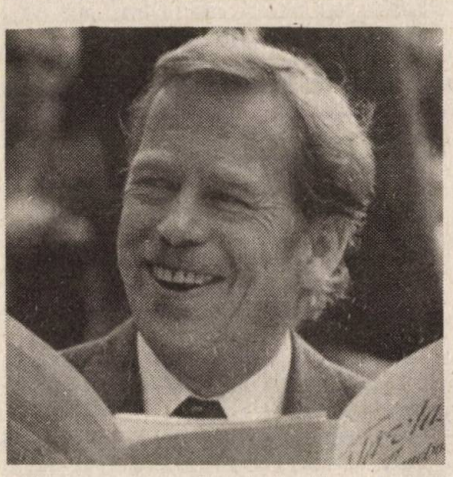

Vaclav Havel şi Michal Kovac - doi preşedinţi şi câteva dispute încă nerezolvate

cules certe aprecieri din partea străinătăţii. Cetăţenii defunctei federaţii au fost mai puţin entuziasmaţi. Mai ales că, de fapt, nici nu li s-a cerut părerea; referendumul de care se vorbise la un moment dat a fost repede uitat. În noaptea Revelionului, la Praga nu s-au organizat festivităţi oficiale, autorităţile considerând că nu era nimic de sărbătorit (iar cetăţenii erau, în general, de aceeaşi părere, lăsându-i să petreacă doar pe turiştii germani şi italieni, veniţi în număr tot mai mare să descopere această capitală pe cât de frumoasă, pe atât de ieftină). La Bratislava, în schimb, aceeaşi noapte a independenţei a fost salutată cu focuri de artificii; şi totuşi, cu nici trei luni mai târziu, un sondaj arăta că jumătate din alegătorii slovaci s-ar fi pronunţat împotriva secesiunii dacă ar fi fost consultaţi. Proporţia celor ce apreciau că despărţirea fusese insuficient pregătită sau că avusese mai curând efecte neplăcute era considerabil mai mare, iar popularitatea premierului Vladimir Meciar şi a partidului său - consideraţi iniţiatorii scindării -scăzuse drastic.

În aceste condiţii este greu de spus dacă separarea a fost într-adevăr rezultatul voinţei poporului, chiar dacă la alegerile din iunie 1992 cehii şi slovacii au optat (nu foarte decis) pentru variante diferite ale tranziţiei: terapie de şoc, respectiv reforme graduale. Este cert că pentru multă lume a fost vorba de un moment dificil, chiar traumatizant. O recunoştea chiar Vaclav Havel devenit preşedinte al Republicii Cehe, într-un discurs rostit în luna februarie: **"Noi am considerat Cehoslovacia căminul nostru firesc şi însuşi gândul divizării sale a fost o lovitură grea dată identităţii noastre".** În aceeaşi cuvântare, denunţând o serie de fenomene nefaste manifestate în actuala perioadă de schimbări, el interpreta unele din acestea - **"extinderea iritabilităţii, atmosfera de neîncredere, suspiciune, permanentele acuzaţii şi scandaluri, adâncirea cinismului, a demagogiei, vulgaritatea şi o anumită stagnare în viaţa publică"** - ca o eventuală **"perdea rusă pentru divizarea statului".** O analiză care poate fi considerată prea severă, deoarece fenomenele semnalate se întâlnesc din plin şi în state aflate în acelaşi preoces de tranziţie, dar care nu au suportat nici o divizare...

Eleganta sintagmă "divorţ de catifea" a lăsat în umbră faptul că rămâseseră nerezolvate destule probleme şi în primul rând cel mai important aspect al oricărei despărţiri - împărţirea bunurilor comune. Politicienii cehi şi slovaci au sperat, fără îndoială, că răbdarea şi bunele maniere specifice Europei Centrale vor sfârşi prin a-i conduce la o soluţie reciproc acceptabilă. Nu s-a întâmplat aşa; planurile pentru o uniune vamală şi o politică monetară comună s-au spulberat, iar la mijlocul lunii martie primul ministru ceh Vaclav Klaus a recurs la o măsură prea puţin delicată, care a ridicat semne de întrebare chiar în rândul susţinătorilor săi. Potrivit unui program de privatizare în masă, lansat pe vremea federaţiei cehoslovace, cetăţenii -, fără deosebire de naţionalitate - au primit dreptul de a cumpăra acţiuni la întreprinderile de stat. Numeroşi slovaci au optat pentru companii din Republica Cehă, ceea ce nu era deloc de mirare, fiind cunoscute avansul tehnologic şi perspectivele mai bune ale acestora. Dar, într-un moment când tratativele pentru împărţirea proprietăţii federale erau (ca de obicei) în impas, guvernul dlui Klaus a suspendat emiterea de acţiuni ale firmelor cehe către cetăţenii şi fondurile de investiţii din Slovacia, care le cumpăraseră deja. Acţiunile, a explicat dl Klaus, aveau să fie păstrate ca "garanţie" până la plata unei sume de 24 miliarde coroane, pe care, după calculele experţilor cehi, slovacii o datorează în urma împărţirii fostei Bănci Centrale a federaţiei. Evident, guvernul de la Bratislava a contestat nu numai mărimea sumei în cauză, ci şi procedeul, premierul Meciar vorbind de **"şantaj"** şi **"formă inacceptabilă de presiune"**. Cetăţenii acţionari slovaci au fost, şi ei, indignaţi, simţindu-se trataţi, din nou, cu aroganţă, ceea ce n-a putut decât să adâncească divizarea dintre cele două foste republici federale. Acel "zid chinezesc" pe care dl Klaus declarase că nu ar dori să-l vadă ridicându-se pe graniţa comună, începea să prindă contur. Mai ales că de teama unui val de imigranţi din Răsăritul sărac, cehii instalaseră un control strict la frontiera până atunci inexistentă, iar slovacii nu o puteau trece decât cu paşaport.

A fost nevoie de o întâlnire rapidă aranjată între dl Havel şi omologul său slovac, preşedintele Michal Kovac - care, ca fost bancher, era în temă - pentru a mai aplana divergenţele; distribuirea certificatelor a fost reluată, dar înţelegerile finale n-au fost încă stabilite. Mai grav este că, pentru investitorii străini, ambele state au fost puse într-o lumină defavorabilă. **"Implicaţiile despărţirii nu au fost niciodată serios examinate în totalitate,"** aprecia, cu acea ocazie, un analist financiar din Londra. În ansamblu, consecinţele nu se dovedesc prea fericite: comerţul bilateral s-a redus spectaculos, mai ales după desfiinţarea monedei comune (şi, în mod surprinzător, balanţa este favorabilă Slovaciei, considerată mai puţin competitivă), ceea ce va duce la un declin economic al celor două state şi în 1993. Opinia, nedeclarată dar răspândită, că, eliberată de balastul vetustei economii slovace, Republica Cehă ar putea avansa mai rapid spre integrarea europeană, se vede pusă sub semnul întrebării. Va urma, oare, o amplificare a nostalgiei pentru federaţia pierdută?

Alexandru ANTONESCU

SINGAPORE

Dialog istoric chinezo-chinez

Alţi doi adversari şi-au întins mâna, altă pagină a războiului rece a fost închisă. Poate încă nu definitiv, dar evoluţia spre reconciliere între guvernele de la Beijing şi Taipei pare să aibă un caracter ireversibil. La sfârşitul lunii aprilie, în Singapore, au avut loc convorbiri între delegaţiile reprezentând organizaţii semi-oficiale din Republica Populară Chineză şi Republica Chineză (denumirea oficială a Taiwanului), Asociaţia pentru Relaţii peste Strâmtoarea Taiwan, respectiv Fundaţia Schimburilor prin Strâmtoare. China comunistă şi Taiwanul naţionalist - rivale încă de pe vremea războiului civil din 1949, când trupele conduse de Mao Zedong au învins armata lui Chiang Kai-shek, obligându-l să se refugieze în insulă - şi-au disputat mai bine de patru decenii legalitatea reprezentării poporului chinez. Şefii celor două delegaţii, Wang Daohan, fost primar al Shanghaiului, confident al liderului comunist Jiang Zemin, şi Koo Chen-fu, membru marcant al formaţiunii de guvernamânt Kuomintang Partidul Naţionalist), prieten apropiat al preşedintelui taiwanez Lee Teng-hui, au declarat întâlnirea lor "neoficială şi nepolitică", reuşind astfel să evite divergenţele ideologice şi să se concentreze asupra unor probleme mult mai pragmatice vizând schimburile bilaterale, în special, în domeniul economic.

Acest dialog, la cel mai înalt nivel până acum şi fără precedent, a deschis un canal pentru convorbiri între doi vechi adversari, care nu de puţine ori în cei 4o de ani de ostilitate s-au găsit pe picior de război. După numai două zile de discuţii, desfăşurate pe "terenul neutru" din Singapore, au fost semnate patru acorduri care creionează viitorul imediat al relaţiilor chino-taiwaneze: întâlniri regulate între cele două organizaţii, alternativ la Beijing şi Taipei, garantarea verificării reciproce a documentelor oficiale, asigurarea trimiterii corespondenţei cu regim de recomandată ale fiecărei părţi.Cel mai important document convenit este o "Declaraţie comună" a conducătorilor celor două echipe de negociere care prevede subiectele ce vor fi abordate cu prilejul următoarelor contacte bilaterale: repatrierea imigranţilor ilegali (zeci de mii de chinezi s-au refugiat şi muncesc "la negru" în Taiwan), facilitarea vizitelor între membrii familiilor despărţite, punerea în concordanţă a terminologiei tehnice şi standardelor, protecţia drepturilor de proprietate intelectuală, regimul de vize pentru călătoriile oamenilor de afaceri, ziariştilor şi tinerilor, disputele asupra zonelor comune de pescuit, schimburile culturale şi tehnico- ştiinţifice. A fost propusă chiar şi deschiderea unei legături telefonice pe "fir roşu" între Beijing şi Taipei, utilă în diverse cazuri urgente. Majoritatea analiştilor politici consideră această primă rundă de negocieri chino-taiwaneze drept un "moment istoric" şi o "piatră de hotar", nu numai pentru cele două ţări. Ei sunt de părere că cel mai important aspect este faptul că această întâlnire a avut loc, contând mai puţin rezultatele ei actuale. In timpul ceremoniei de semnare a acordurilor, transmisă în direct la televiziune, Wang şi Koo şi-au schimbat locurile într-un semnificativ gest de reconciliere, au ciocnit cupe de şampanie şi au rostit toasturi, vorbind despre "podul" ridicat peste strâmtoarea Taiwan şi de perspectivele care se întrevăd datorită "pasului înainte" făcut pe calea amplificării contactelor între cele două comunităţi care, în definitiv, aparţin aceluiaşi popor. Vehiculată ca propunere, posibilitatea înfiinţării unor reprezentanţe ale celor două organisme semi-oficiale pe teritoriul celeilalte părţi va însemna, practic, stabilirea unei legături cvasi-diplomatice. Toate persoanele implicate în convorbiri s-au ferit să pronunţe cuvântul "reunificare".

O cupă de şampanie pentru viitorul colaborării dintre China şi Taiwan, un semn istoric de reconciliere naţională

Cele mai controversate chestiuni puse în discuţie au avut un caracter economic, dar pe marginea lor nu s-au luat nici un fel de decizii, deşi convorbirile au fost prelungite cu încă o zi. Ambele părţi au venit la negocieri cu speranţa că vor cădea de acord să înlăture multe din aceste probleme. In lipsa unei legături oficiale, cele două organizaţii şi-au declinat parţial competenţa în materie economică, dar au convenit să nu includă în "Declaraţia comună" divergenţele lor.

Taiwanul, care a ridicat interdicţia de călătorie în patria-mamă din 1987, a investit deja, dar indirect, 12 miliarde de dolari în economia în expansiune a Chinei. Oamenii de afaceri taiwanezi au promovat un comerţ în două sensuri care a ajuns la cifra de opt miliarde anual, sperând ca în doi ani de acum încolo să depăşească pragul de zece miliarde dolari. Cum este şi firesc, ei cer un acord de protejare a investiţiilor. China, care are

nevoie de capitalurile, experienţa şi relaţiile internaţionale ale Taiwan-ului, pune condiţia minimă a stabilirii unor legături aeriene şi navale directe, urmată de iniţierea unui comerţ direct. Liderii de la Beijing declară că nu preconizează să întreprindă măsuri legale speciale pentru a întări protecţia "deja adecvată" a investiţiilor taiwaneze. Ca răspuns, omologii lor de la Taipei răspund că nu discută "probleme atât de politice" până când China nu va suprima campania de izolare internaţională a Taiwanului. Oricum, "febra chinezească" care i-a cuprins pe investitorii taiwanezi nu dă semne să scadă, în ciuda unui cadru juridic neadecvat. Din contră, reformele din economia Chinei continentale par să fie stimulentul care îi atrage tot mai mult spre patria-mamă.

Relaţiile tot mai strânse dintre Beijing şi Taipei au dat naştere şi la unele îngrijorări din insulă. Criticând euforia naţionalistă, principala grupare din opoziţie, Partidul Democrat Progresist (DPP), doreşte ca Taiwanul să abandoneze ideea reunificării, să se declare stat independent şi să revină în Organizaţia Naţiunilor Unite(pe care a părăsit-o, în 1972, în semn de protest faţă de recunoaşterea şi admiterea Chinei populare). Membrii săi se opun vehement aşa-numitelor "tranzacţii politice cu Beijingul, ale Kuomintangului. Preşedintele Lee este caracterizat drept "un naiv" şi un "optimist peste măsură". În opinia aceleiaşi persoane, felul în care şeful statului vede şi conduce relaţiile cu China "ameninţă securitatea Taiwanului şi sacrifică interesele celor 20 milioane de locuitori ai săi". Nervozitatea afişată de opoziţie şi termenii duri ai declaraţiilor par să aibă la origine refuzul ca observatori ai DPP să participe la convorbirile din Singapore. Totuşi, o delegaţie formată din 12 persoane s-a deplasat acolo neoficial, pentru a atrage atenţia, prin intermediul mijloacelor de informare, asupra temerilor privind o posibilă înscriere pe agenda de lucru a întâlnirii China-Taiwan, în mod secret, a chestiunii reunificării.

Koo a declarat însă că "nimeni nu trebuie să aibă nici un dubiu în acest sens", spulberând ideea unei concilieri ultrarapide între cele două părţi, caracterizată, pe deasupra, şi de surprize. Vădit marcat de criticile vehiculate, el a afirmat că va demisiona după încheierea convorbirilor şi va părăsi postul de negociator-şef în semn de protest faţă de "lipsa de respect" cu care opoziţia parlamentară, reprezentată de DPP, l-a atacat, calificându-l pe el şi familia lui drept "trădători". Koo-tatăl a fost acuzat că ar fi ajutat invazia din 1895 a japonezilor în insula Formosa, în timp ce Koo în persoană ar fi stârnit îngrijorarea că "ar putea vinde Taiwanul comuniştilor chinezi".

În mod inerent, discuţiile au avut şi un caracter politic. Ele nu au putut aborda decât o mică parte a contenciosului existent. Rămân multe divergenţe de rezolvat pentru preconizatele întâlniri viitoare, când se va intra pe "terenuri mult mai mişcătoare", cum ar fi, de pildă, domeniul militar defensiv şi garanţiile de apărare. Ar fi fost imposibil să poată fi stabilite de comun acord toate problemele încă din prima rundă de negocieri, dar aceasta constituie un câştig, o bază pentru relaţii mai bune, un dialog care va contribui la vindecarea rănilor lăsate de cele peste patru decenii de confruntare.

Pe de altă parte, unii analişti politici lansează ideea - deşi ei înşişi recunosc că este prematură - că Taiwanul se simte slăbit şi izolat în faţa recunoaşterii tot mai largi a regimului de la Beijing. Vechii săi aliaţi preferă acum să recunoască existenţa unei singure Chine. Acţiunile naţionaliştilor din Taiwan nu sunt privite decât ca o încercare de a obţine garanţii minime în perspectiva unui viitor care nu poate fi decât unul singur: reunificarea cu China continentală.

Cristian MOANŢĂ

HANOI

Cui îi e frică de... Vietnam?

În decembrie 1992, una din ultimele măsuri ale Administraţiei Bush a fost ridicarea parţială a embargoului impus Vietnamului în 1975, după invadarea Cambodgiei de către forţele armate aflate sub comanda regimului comunist de la Hanoi. Vestea a fost bine primită atât în Statele Unite, dar mai ales în Vietnam, care speră astfel să-i atragă pe investitorii străini. Sondajele de opinie relevă că majoritatea populaţiei americane nu manifestă resentimente faţă de Vietnam şi doreşte normalizarea relaţiilor cu această ţară. La rândul lor, oamenii de afaceri ar dori să- şi reia activităţile în zonele din sudul Vietnamului. Potrivit noii poziţii a SUA, companiilor americane li se permite să semneze contracte cu parteneri vietnamezi, dar nu le va putea pune în aplicare decât după eliminarea totală a măsurilor restrictive. Deşi acceptată în principiu, măsura este criticată ca având o bătaie prea lungă, ceea ce facilitează penetrarea investitorilor din Taiwan, Hong Kong, Singapore şi Japonia, care în ultimul timp nu mai respectă embargoul, determinând o afluenţă tot mai sporită de capital străin în economia vietnameză.

În prezent, între Washington şi Hanoi nu există relaţii diplomatice, ele fiind rupte la sfârşitul războiului din Vietnam, odată cu căderea regimului pro-american de la Saigon (azi oraşul Ho Chi Minh). Mulţi americani îşi aduc aminte cu nostalgie de partea lor din viaţă petrecută aici. Ei au luptat nu numai împotriva expansiunii comunismului şi a reunificării forţate a Vietnamului (1976), ci şi pentru a apăra un mod de viaţă, trepidant şi exotic. Şi ar dori foarte mult să se reîntoarcă la Saigon, dar vremurile le sunt încă neprielnice. O mare barieră în calea închegării unor legături normale între cele două ţări a fost şi rămâne soarta prizonierilor de război şi a dispăruţilor în misiune de luptă. Numărul total al soldaţilor americani despre a căror soartă nu se ştie nimic precis nici astăzi, la 20 ani de la încheiarea războiului din Indochina (început în Vietnam, extins apoi în Cambodgia şi Laos), este de 2260. 1654 dintre aceştia au dispărut în Vietnam. Un adevărat război informaţional a existat permanent între Washington, Hanoi şi.. Moscova, în fosta ei calitate de aliat. Destinderea din relaţiile celor două mari puteri, care s-a accentuat semnificativ spre sfârşitul anilor'80, a făcut posibilă scoaterea la lumină a fel şi fel de documente militare. În mod normal, acestea ar fi trebuit să aducă multe clarificări privind pierderile forţelor armate ale Statelor Unite în Vietnam. Dar ele nu au făcut decât să declanşeze un joc nebunesc al cifrelor care s-au aşezat mereu în ecuaţii fără rezolvare. Deşi Vietnamul s-a manifestat ca un partener cooperant, permiţând specialiştilor americani să cerceteze arhivele şi chiar să facă inspecţii în teritoriul naţio-

nal, inadvertenţele dintre documente, mai ales dintre cele vietnameze şi cele aflate în posesia sovieticilor, au alimentat necontenit suspiciunile şi au pus sub semnul întrebării buna-credinţă.

În luna aprilie a.c., marele cotidian "New York Times" face o dezvăluire senzaţională, stârnind o adevărată furtună şi sporind numărul problemelor de pe agenda de lucru a proaspăt-instalatului preşedinte Bill Clinton. Potrivit relatărilor din paginile sale, în Vietnam ar fi existat mult mai mulţi prizonieri, în marea lor majoritate aviatori şi personal de deservire de pe avioanele de luptă doborâte, decât cei 368 pe care îi recunoaştea oficial Hanoiul la vremea respectivă - în septembrie 1972, spre sfârşitul războiului. Neîncrederea a apărut încă de atunci, deoarece, după semnarea Acordurilor de Pace de la Paris din primăvara anului 1973, Vietnamul a eliberat 591 de prizonieri de război, declarând că nu mai există nici un american în viaţă, deţinut şi nici rămăşiţe pământeşti. Ziarul conţinea ştirea că un profesor de istorie de la Universitatea Harvard, cercetând arhivele acum deschise de la Moscova, ar fi dat în ianuarie 1993 peste un document cu menţiunea "ultrasecret" în care sunt înşiruite nu mai puţin de 1205 nume de soldaţi americani făcuţi prizonieri de război de Vietnamul de Nord. Părea să fie o traducere în limba rusă a unui raport redactat de către generalul Fran Van Quang, căruia i se atribuia poziţia de adjunct al şefului Marelui Stat Major, şi emis Biroului Politic al Partidului Comunist Vietnamez în septembrie 1972. Autentificarea documentului a fost făcută de către Comisia Comună Americano-Rusă condusă de ambasadorul Malcolm Toon, respectiv de generalul Dimitri Volkogonov, care încearcă să obţină informaţii asupra americanilor dispăruţi. Versiunea în limba rusă a circulat la nivelul Administraţiei de la Washington şi dovedea că Hanoiul a ascuns adevărul asupra soartei multor militari dispăruţi în misiune în Vietnam.

Cu două zile înainte de dezvăluirea acestui document de către "New York Times", Casa Albă anunţase că o echipă de specialişti militari condusă de generalul în rezervă John Vessey, veteran al războiului din Vietnam, asistent al preşedintelui în problema prizonierilor de război şi dispăruţilor, trimis special, va merge în Vietnam în zilele de 18 şi 19 aprilie pentru o nouă anchetă referitoare la foştii săi camarazi căzuţi în luptă. Concomitent cu ştirea apărută în cotidianul newyorkez tot Casa Albă a declarat că a luat cunoştinţă de existenţa documentului în luna februarie, ceea ce a stârnit emoţie în rândul opiniei publice, care a considerat că Administraţia nu este încă suficient pregătită pentru a face faţă acestei provocări.

Senatorul republican Bob Smith, vicepreşedinte al unei comisii speciale a Senatului Statelor Unite, care investighează, la rândul ei, cazurile de dispariţie, a afirmat că a citit documentul sovietic şi că acesta este fără nici un dubiu, original, şi precis din punct de vedere istoric. Singura întrebare care şi-a pus-o a fost aceea dacă este posibil ca vreunul din compatrioţii săi să mai trăiască, liber sau deţinut, "undeva în Asia de Sud-Est". Grupuri şi organizaţii al veteranilor şi prizonierilor de război s-au alăturat senatorului. Acestea au trimis preşedintelui Clinton o scrisoare în care cer ca nici o concesie să nu fie făcută în favoarea Vietnamului şi să fie menţinut embargoul până când problema dispăruţilor va fi în întregime cunoscută şi rezolvată.

Lovitura de teatru a venit însă odată cu vizita generalului Vessey la Hanoi, cea de a şaptea ca emisar special al preşedintelui american, dar prima ca reprezentant al noii Administraţii Clinton. Deşi anunţată cu foarte puţin timp înainte ca documentul din arhivele PCUS să fie făcut public, vizita pare să fi fost pregătită cu mai mult timp înainte de amblele părţi. Conducerea Vietnamului nu a avut nici o reacţie oficială, aşteptând sosirea generalului american şi întâlnirile programate.

Vessey a cerut o întrevedere chiar cu generalul Quang, acum în retragere, care s-a dovedit a fi decisivă în contracararea celor afirmate de documentul sovietic. Înaltul ofiţer vietnamez i-a prezentat registrul original în care sunt înscrişi în ordine cronologică toţi soldaţii americani închişi în Vietnamul de Nord. Lista începe cu primul aviator capturat după raidul asupra Golfului Tonkin şi continuă până în februarie 1972 spre sfârşitul războiului, dar conţinând mult mai puţine nume.

Relevant este faptul că ordinea lor coincide cu cea în care militarii respectivi au fost daţi dispăruţi la vremea respectivă de către Pentagon. Pe de altă parte, generalul Quang a demonstrat că, în acea perioadă, nu deţinea decât o funcţie de comandă şi nu avea, deci, calitatea să facă un astfel de raport. Postul de adjunct al şefului Marelui Stat Major i-a revenit abia în 1974, ceea ce corespunde şi cu ultimele informaţii ale americanilor.

Presupusul autor al documentului sovietic care a tulburat opinia publică din SUA a declarat fără echivoc că Vietnamul nu a avut niciodată atâţia prizonieri şi că toţi cei care erau în viaţă au fost eliberaţi în 1973. Quang consideră că "este posibil ca un astfel de document să fi fost fabricat în mod deliberat", remarcând că situaţia politică internă din Rusia "este în prezent foarte complicată ". Fără să aducă nici un fel de argumente, el a afirmat că "această afacere ar putea fi considerată ca o tentativă de a pune beţe în roate normalizării relaţiilor dintre Hanoi şi Washington".

Aceeaşi retorică a fost înregistrată şi la întâlnirile la nivel înalt, inclusiv cu bătrânul preşedinte Le Duc Auh. O oficialitate vietnameză, care a dorit să rămână în anonimat, declară acum, când relaţiile ţării sale cu Moscova au intrat pe un alt făgaş, că "un document intern vietnamez nu ar fi putut niciodată ajunge în arhivele sovietice. Cred că este vorba de un fals. Nu împărtăşeam secretele noastre sovieticilor, în pofida numărului mare de consilieri sovietici din Vietnamul de Nord". După părerea aceleiaşi persoane, nici măcar KGB-ul nu şi le-ar fi putut procura. "KGB-ul a fost, poate, redutabil în alte locuri, dar nu şi în privinţa treburilor interne ale Vietnamului". Chiar acesta să fie adevărul? În general, Hanoiul a avut grijă să-şi apere secretele să nu ajungă nici la Moscova, nici la Beijing, chiar dacă uneori comunica, la cererea acestora, "anumite informaţii tehnice".

Cert este că, întors la Washington, generalul John Vessey a raportat preşedintelui Bill Clinton că una din concluziile sale este aceea că registrul prezentat de vietnamezi pentru a infirma cele înscrise în documentul sovietic părea autentic şi consistent. El a prezentat presei fotocopii şi o înregistrare video în care acesta se vedea a fi vechi, rupt, prăfuit şi decolorat. În mod logic, în vremea războiului vietnamez n-ar fi avut de ce să întocmească o listă parţială. Singura teorie care rămâne în picioare este că în raportul sovietic ar putea fi înscrise şi numele altor prizonieri, cum ar fi sud- vietnamezii care au luptat alături de americani. Sau poate este vorba de un exces de zel al funcţionarilor sovietici de atunci, care aveau de "realizat" diverse "cifre de plan".

Experţii delegaţiei conduse de Vessey au rămas la Hanoi pentru a-şi continua cercetările. Spinoasa problemă a rezolvării situaţiei soldaţilor americani dispăruţi în Vietnam a fost inclusă şi pe agenda primei întâlniri Elţin-Clinton de la Vancouver. Opinia publică americană aşteaptă această rezolvare pentru a-şi vindeca rănile sufleteşti. Oricum, drama soldaţilor americani rămâne cheia restabilirii legăturilor între cei doi vechi duşmani. Astăzi, când războiul rece s-a stins, există oare cercuri interesate ca cele două state să rămână neîmpăcate?

C. VALERIU

ASUNCION

Schimbare, schimbare, dar cu acceptul generalilor

Paraguayul, care, până la lovitura de stat militară din 3 februarie 1989, a fost simbolul celei mai vechi şi închise dictaturi militare din America Latină, aflată în contrasens cu însuşi mersul istoriei continentale, prin alegerile din 9 mai a.c. pentru desemnarea primului preşedinte civil din istoria ţării, şi-a încheiat tranziţia de la regimul militar autoritar la o conducere democratică civilă.

Cei patru ani care au trecut de la puciul din 1989, când generalul Andres Rodriguez, atunci a doua personalitate în stat, l-a îndepărtat de la conducere pe dictatorul Alfredo Stroessner, instalat la putere în 1954, au fost ani de tranziţie democratică în care Rodriguez, desemnat preşedinte al ţării după alegerile din 1 mai 1989, printr-o serie de măsuri de restructurare şi reorganizare la nivel naţional, a pregătit ţara pentru includerea ei în rândul democraţiilor lumii. El a permis reorganizarea partidelor politice, punerea la punct a unei Constituţii precum şi "promovarea, apărarea şi consolidarea" drepturilor omului. Punctul culminant al eforturilor sale pentru reformă îl constituie organizarea primelor alegeri generale libere din 9 mai în urma cărora, pentru prima oară în cei 182 de ani care au trecut de la obţinerea independenţei faţă de Spania - în 1811 - Paraguayul are un preşedinte civil, ales în mod democratic ."Mi-am dat cuvîntul de onoare că voi face tot ce este omeneşte posibil pentru a consolida democraţia în Paraguay şi am fost ferm convins că acest moment va veni", declara în momentul votului, preşedintele Rodriguez, omul care s-a străduit, în cei patru ani cât a fost la putere să angajeze ţara pe calea democraţiei.

Potrivit estimărilor neoficiale, învingător în cursa pentru preşedinţie este Juan Carlos Wasmosy, candidatul Partidului Colorado (conservator, la putere), partid care, după aceleaşi estimări, a câştigat şi pe plan legislativ 20 de locuri în Senat şi 12 în Camera Deputaţilor.

Deşi sondajele de opinie îi acordau cele mai multe şanse candidatului independent de orientare creştin-democrată, Guillermo Vargas Caballero, susţinut de Alianţa Unităţii Naţionale, cu 32 la sută faţă de Wasmosy (sprijinit de armată şi de preşedintele Rodriguez) căruia nu-i reveneau decât 27 la sută din sufragii, iar celui de-al treilea candidat Domingo Laino, preşedintele

Preşedintele ales al Paraguayului, Juan Carlos Wasmosy, îşi sărbătoreşte victoria după scrutinul din 9 mai

Partidului Liberal Autentic (de centru-stânga), doar 23 la sută, rezultatele scrutinului au contrazis previziunile, candidatul partidului de guvernământ beneficiind de un avans hotărâtor de 41,85 la sută.

Cu toate că opoziţia a acuzat de fraudă organizatorii, sutele de observatori din partea Organizaţiei Statelor Americane şi ai Institutului Naţional pentru Democraţie din Washington, printre care s-a numărat şi fostul preşedinte american, Jimmy Carter, au declarat că alegerile au fost foarte bine organizate, deşi s-au semnalat o serie de iregularităţi sporadice, care, însă, nu au afectat rezultatele scrutinului.

S-ar putea ca opţiunea finală a electoratului să fi fost influenţată de ameninţările şefilor forţelor armate care în preajma alegerilor au anunţat că nu sunt dispuşi să cedeze conducerea şi că refuză o eventuală alternanţă la putere, afirmând că doresc continuarea guvernării împreună cu Partidul Colorado. Ba mai mult, câţiva generali au respins din start rezultatul alegerilor prezidenţiale şi legislative, susţinând că nu vor rămâne cu "braţele încrucişate".

Toate acestea, coroborate cu campania făţişă a preşedintelui Andres Rodriguez în favoarea candidatului partidului de guvernământ, au influenţat probabil alegătorii, care, contrar sondajelor de opinie preelectorale, i-au dat votul lui Juan Carlos Wasmosy.

Cei 1,7 milioane de cetăţeni cu drept de vot din Paraguay au ales, în primele lor alegeri libere, viitorul preşedinte, 45 de senatori, 80 de deputaţi, 17 guvernatori şi câteva sute de oficialităţi municipale. Atât preşedintele, cât şi membrii parlamentului sunt aleşi pe o perioadă de 5 ani, preşedintele în exerciţiu, generalul Andres Rodriguez urmând să predea preşedinţia, la 15 august, preşedintelui ales Juan Carlos Wasmosy, care va fi, după 40 de ani, primul preşedinte civil şi primul comandant suprem civil al armatei.

În vârstă de 54 de ani, Wasmosy, inginer de profesie, a făcut avere de pe urma contractului de construcţie a hidrocentralei de la Itaipu, cea mai mare hidrocentrală din lume. Conservator de formaţie, el este debutant în politică şi, ca membru al Partidului Colorado, este de aşteptat să urmeze linia predecesorului său. De altfel, el a şi declarat că intenţionează să colaboreze cu generalii, nu să-i înfrunte, iar cei care s-au făcut vinovaţi de încălcarea drepturilor omului, în perioada dictaturii, se pare că nu vor fi judecaţi, anunţându-şi în acest sens acceptul pentru întoarcerea din exil a fostului dictator, generalul Alfredo Stroessner.

Se pare că preşedintele ales paraguayan nu vrea deloc să-i supere pe generali, pentru că este mai uşor să conduci "o bătălie" când ai armata în spate şi te urmează, decât să o ai în faţă şi să-ţi vină împotrivă.

Ileana IORDACHE

la EST de VEST

Radu BUDEANU

Dansul cuțitelor

Mi-am început cariera de gazetar la "Lumea" pe la mijlocul anilor '6o. Ca şi acum revista era o "rara avis": privea de la Bucureşti dincolo de graniţe, oricât de departe. Nu se ocupa de porumb, de şuruburi, de întrecerea socialistă şi de alte multe bazaconii interne care soporificau la maximum ziarele şi celelalte reviste. Era un adevărat refugiu, o mică enclavă de profesionişti care aduceau în marozitatea tematică de rutină ceva din nebunia proaspătă a rostului atlasului.

M-am trezit, din prima săptămână, trimis la secţia Asia sau, mai exact, la "problema vietnameză". Aveam un habar relativ despre această problemă, ca proaspăt filolog cu fumuri de critic şi istoric literar. M-am pus pe citit, pe conspectat, pe învăţat istoria, geografia şi economia Vietnamului şi, bineînţeles, a Indochinei. Luni şi luni de zile am produs cîte o coloniţă pe săptămână învârtindu-mă în jurul unui război care pe atunci bătea asiduu la porţile presei mondiale. Nu am fost niciodată la Hanoi sau la Saigon şi nici în Indochina. Am scris, în schimb, până la epuizare despre acel conflict în care erau amestecaţi adânc americanii şi cu mănuşi sovieticii, chinezii şi alţii. Aşa, încet-încet, am devenit comentator de politică externă ieşind cu timpul din perimetrul vietnamez şi înglobându-mă în pământul lumii.

Iată, refac firul colaborării cu "Lumea" abordând un război al zilelor noastre. Un război care nu se mai consumă la marginea omenirii şi care încurcă pe toată lumea. O va încurca şi mai rău. Este vorba, aţi ghicit, de cel desfăşurat la o aruncătură de băţ de noi, în fosta Iugoslavie. In Iugoslavia am tot călătorit. De mai multe ori. Şi în perioada "mareşalului" şi ulterior. Mă întorceam de acolo de parcă veneam din paradis. Magazine supra-abundente, restaurante cochete, oraşe prospere, lume aerisită, umblată şi relaxată, turism în stil occidental, privatizare simpatică, iachturi şi ambarcaţiuni exotice în Adriatica, presă extravagantă, o poftă de viaţă de tip occidental deşi comunismul nu murise iar titoismul în afară de un aer princiar conţinea principiile de fier ale disciplinei sociale. Faţă de România anilor '70-'80 Iugoslavia era o experienţă incredibilă şi paradoxală, o vecinătate sfidătoare într-o geografie care mirosea a puşcărie şi prostie obligatorie.

Când a sosit anul de graţie 1989 şi principiul dominoului a scurt-circuitat răsăritul european, clasicul decalaj româno- iugoslav a părut că se năruie. Ocupaţi de zăpăceala de la noi mulţi au uitat că în Iugoslavia a lipsit revoluţia sau lovitura de stat anticomunistă. Unii au apreciat că nici nu mai era nevoie. Tranziţia la ei începuse odată cu revizionismul şi zeci de ani au avut tot timpul să o ducă la bun sfârşit. Dar, ca şi noi pe anumite planuri, şi iugoslavii au avut de abordat ceva într-o anume premieră: descompunerea în factori primi a federaţiei. Ea s-a realizat în stilul unei birocraţii fulgerătoare fiind mânuită de ONU, CEE, NATO, CSCE, de Dumnezeu şi de Alah. Apoi au început războaiele. Mai în glumă, mai în serios, armele au luat locul lopeţilor sau umbrelelor şi au devenit cele mai purtate obiecte la oraşe şi sate. Militari şi civili, tineri şi bătrâni, profesionişti şi diletanţi poartă acum carabinele cum purtăm noi sacoşele. Ca şi în Vietnam războiul a devenit a doua natură a unei populaţii ocupate până în prezent să producă dolari în dauna dinarilor. Când Dubrovnikul a fost făcut harcea-parcea şi oraşul muzeu a fost remarcat, prin intermediul reţelelor de televiziune, în mai noua sa ipostază de Beirut european, lumea civilizată a început să se înfioare. Mai întâi a reacţionat UNESCO şi, apoi, simplii cetăţeni din cadrul atât de încăpător al societăţii de consum. Emoţia a fost adâncă dar reacţia diplomatică şi militară discretă, lentă şi confuză. Pe vremea aceea Slobodan Miloşevici hotărâse să-l concureze pe Saddam Hussein în topul antipatiei mondiale. Belgradul devenise epicentrul politic al iadului. A urmat Sarajevo, cronicizarea conflictului din Bosnia-Herţegovina, purificările etnice, violurile în masă, foametea, căştile albastre, mariajul diplomatic Vance-Owen şi toate celelalte.

Între timp în zonă s-a murit precum în Vietnam, Cambodgia, Afganistan, Somalia, Nagorno-Karabach etc, etc. Dar se murea în mijlocul Europei, în vitrina cu bibelouri a civilizaţiei occidentale. Lucrurile au continuat să se complice şi să producă găuri în buzunarele României şi Bulgariei şi, într-o oarecare măsură, ale Ungariei şi Austriei. Graţie disciplinei internaţionale pe care România înţelege să o respecte, în locul miliardelor de dolari am primit trei vedete fluviale şi felicitări. Dar lucrurile continuă să se complice. Americanii, amatori de a bombarda războiul civil, nu se înţeleg precum odinioară cu partenerii vest-europeni. Ruşii care vor să se înţeleagă cu americanii nu agreează până la capăt intervenţia aeriană. Turcii, iranienii şi emiratele petroliere nu simpatizează cu embargoul la care sunt supuşi musulmanii. Grecii şi albanezii privesc spre Kosovo şi Macedonia ca spre actele următoare ale unei tragedii ireparabil declanşate.

Fireşte, primul care a trebuit să înţeleagă încotro se îndreaptă balamucul a fost Miloşevici, vechi profesionist al problemei. De curând el l-a reţinut la graniţă pe Radovan Karadjici căruia i-a dat de înţeles că embargoul total îl priveşte şi pe dânsul. Din această clipă cuţitele care nu s-au ascuţit încă vor fi recuperate şi puse în stare de funcţionare. Nu se va tăia un tort politic, ci ce a mai rămas din faldurile blajine ale păcii balcanice...

Primim de la ambasada Greciei la București

Referitor la: Publicarea în numărul 11 al notabilei dumneavoastră reviste, din 29.04.1993, a articolului cu titlul: "Macedonia", problemele recunoașterii" și subtitlul "Cui îi este frică de Macedonia?"

Stimate Domnule Director,

Cu mult regret sunt obligat să vă aduc la cunoştinţă faptul că articolul amintit este plin de inexactităţti şi acuzaţii nefondate împotriva Greciei. Pentru că eu cred că semnatarul său este victima unor informaţii răuvoitoare, vă fac cunoscute următoarele, în scopul restabilirii adevărului şi informării stimaţilor dumneavoastră cititori.

1. Este absolut inexactă afirmaţia că la Salonic "... puţinii supravieţuitori ai holocaustului n-au putut obţine autorizaţia de a construi un memorial al martirilor evrei". Adevărul este că la cimitirul evreiesc din Salonic, în cartierul Stavroupoli, a fost ridicat cu mulţi ani în urmă un monument grandios în memoria compatrioţilor noştri evrei, victime ale atrocităţilor hitleriste. În plus, municipiul Salonic a atribuit, în urmă cu mulţi ani, uneia dintre cele mai mari pieţe ale oraşului numele Piaţa Martirilor Evrei. Dar şi în multe alte oraşe din Grecia au fost ridicate monumente care amintesc omenirii de crimele abominabile săvârşite de Germania hitleristă împotriva evreilor.

Grecii ortodocşi au trăit dintotdeauna înfrăţiţi cu compatrioţii lor evrei. Iar în timpul ocupaţiei hitleriste i- au protejat cât au putut pe fraţii evrei de ghearele Gestapo- ului, reuşind să salveze peste cinsprezece mii dintre ei. Salonicul, cu cei patruzeci de mii de evrei ai săi înainte de cel de-al doilea război mondial, este un exemplu luminos de convieţuire frăţească între grecii ortodocşi şi grecii evrei.

2. Este total inexactă afirmaţia că "... Atena a decis ca apartenenţa religioasă să figureze de acum înainte în actul de identitate". Adevărul este exact invers: guvernul grec insistă să obţină votul parlamentului pentru anularea prevederii de înscriere a apartenenţei religioase în actele de identitate. În prezent, cu ocazia emiterii unor noi acte de identitate, guvernul încearcă să obţină această anulare, aşa încât legislaţia noastră să se alinieze şi în domeniul acesta la cea a Comunităţii Europene. Este regretabil că un efort în sensul schimbării în bine a unei situaţii existente dintotdeauna să fie prezentat cititorilor dumneavoastră ca impunere a unei măsuri în dauna grecilor neortodocşi.

3. Este, de asemenea, nefondată acuzaţia că în multe ziare greceşti sunt publicate articole antievreieşti şi că, din acest motiv, evreii noştri sunt îngrijoraţi. Vă informam că presa din Grecia, cotidiană şi periodică, din Atena, din Salonic şi din celelalte oraşe de provincie n-a găzduit niciodată articole antievreieşti.

4. Nici un fel de elenizare forţată n-a avut loc vreodată în Grecia. În Epir, în Macedonia şi în Tracia au trăit în timpul stăpânirii turceşti populaţii greceşti compacte, alcătuind acolo marea majoritate. După ultimul război greco-turc (1919 - 1922), prin aplicarea Tratatului de la Lausanne şi în cadrul schimbului de populaţie, s-au instalat în Grecia de Nord şi mulţi refugiaţi din Asia Mică, greci din cele mai vechi timpuri.

5. Niciodată n-a existat în Grecia interdicţia de a se vorbi "limba macedoneană", pentru simplul motiv că o asemenea limbă nu există, aşa cum, de asemenea, nu există şi n-a existat niciodată o naţiune macedoneană.

6. În Grecia nu există minorităţi naţionale. Există doar o minoritate religioasă, cea musulmană, recunoscută prin Tratatul de la Lausanne, tratat pe care Grecia îl aplică integral. Până la sfârşitul celui de al doilea război mondial trăiau în regiunile ce se învecinează cu Iugoslavia şi câteva mii de slavofoni sau, mai bine zis, bulgarofoni. Aceştia se simţeau bulgari şi, cei mai mulţi, au colaborat cu mult zel cu fasciştii bulgari ai lui Ferdinand, când aceştia, împreună cu aliaţii lor hitlerişti, au ocupat Grecia şi au anexat cea mai mare parte din Grecia de Nord la Bulgaria fascistă de atunci. O dată cu sfârşitul războiului ei au urmat trupele de ocupaţie care se retrăgeau. Alţii, rămaşi foarte puţini, au părăsit Grecia spre sfârşitul războiului civil din 1946 - 1949.

7. Domnii Sidiropoulos şi Boulis funcţionează ca o agenţie a cercurilor aventuriste de la Skopie. Grecia, ţară în care democraţia funcţionează exemplar, îi tolerează luând în râs plezanteriile pe care aceştia le lansează în legătură cu o pretinsă existenţă a unei minorităţi, chipurile ..."macedonene" în Macedonia de nord-vest. Cât despre numele şi "denumirile multor oraşe" care "au fost schimbate", ne pare rău, dar redactorul dumneavoastră face şi aici confuzii: aventurierii de la Skopie sunt cei care atribuie oraşelor greceşti alte denumiri. Ei sunt cei care denumesc Salonicul "Solun", Florina "Lerin", Edessa "Vodena" etc,etc.

8. Cei care vorbesc, precum redactorul dumneavoastră, despre o Macedonie "independentă", pe de o parte, iar pe de altă parte despre o Macedonie Egeeană şi o Macedonie din Pirin, slujesc, cu sau fără voie, planurile cercurilor aventuriste de la Skopie, care visează la "eliberarea fraţilor captivi" din Grecia şi Bulgaria.

9. Şi, în sfârşit, domnul (sau doamna) care a scris articolul nu are nici un motiv de îngrijorare: În Grecia nu există nici un fel de tratament discriminatoriu în detrimentul catolicilor, protestanţilor sau a altor greci neortodocşi. Toţi, fără excepţie, au aceleaşi drepturi şi aceleaşi îndatoriri. Toţi, fără excepţie, pot alege profesia dorită. Toţi, fără excepţie, pot deveni chiar şi dascăli. Catolicii la elevi catolici, ortodocşii la ortodocşi, musulmanii la musulmani ş.a.m.d.

Cu salutări amicale

ANDREAS PAPADATOS

- Consilier de Presă -

N.R. Facem precizarea că articolul la care se referă distinsul diplomat grec a apărut în revista "L'Express" nr. 2167/1993, fiind preluat de către noi din surse Rompres.

Orientul Mijlociu

APA - O BOMBĂ INCENDIARĂ

Paralel cu reînceperea negocierilor de pace de la Washington, s-a desfăşurat, la Geneva, cea de-a treia sesiune a grupului de lucru multilateral pentru problema apei în Orientul Mijlociu, la care au participat 40 de ţări, dintre care 13 state arabe. Acţiunea a fost coprezidată de Statele Unite, Rusia, CE, Japonia, Banca Mondială şi Elveţia, ca ţară gazdă. Problema în discuţie este de o importanţă indiscutabilă, ţările interesate direct sunt implicate într-un conflict a cărui rezolvare bate pasul pe loc, statele şi organismele ce prezidează au cu pondere în deciziile internaţionale şi, totuşi, evenimentul a trecut pe neobservate. Oare, de ce?

Apa, pe care omul o foloseşte fără să o contabilizeze, a început să lipsească, dar despre acest subiect toată lumea evită să vorbească cu voce tare, deşi este permanent prezent în intenţiile nedeclarate ale tuturor dezbaterilor strategice din Orientul Mijlociu. Se ştie că, peste un deceniu, necesarul Israelului şi al Iordaniei va întrece cu mult resursele existente. De câţiva ani încoace, se observă o alunecare implacabilă pe panta penuriei de apă pentru că în clipa de faţă, deja, Israelul depăşeşte cu 15 la sută posibilităţile de regenerare naturală.

Deasupra discursurilor ideologice, a declaraţiilor cu pretext naţionalist sau religios, în fapt, există un lucru îngrozitor de concret: nu mai este apă pentru toată lumea, Israelul depinde în proporţie de 40 la sută de Cisiordania (Iudeea şi Samaria) la acest articol şi s-ar putea să fie de-acum prea târziu pentru a mai negocia pacea în schimbul teritoriilor.

Motivele de pesimism sunt numeroase, începând cu dependenţa Israelului de apa din teritoriile ocupate şi din Înălţimile Golan. Chiar şi cei mai cuminţi dintre "porumbeii" de la Ierusalim sunt obligaţi să recunoască faptul că Israelul, aşa cum este astăzi, ar fi condamnat fără apa din teritorii, Tel-Avivul ar suferi de sete, plantaţiile s-ar usca sub ochii neputincioşi ai cultivatorilor şi chiar anumite sectoare industriale ar falimenta. O concluzie tristă a acestor consideraţii de netăgăduit ar fi că una dintre părţile interesate în negocieri nu poate accepta independenţa acestor teritorii. Şi acest fapt este cunoscut de toate guvernele care s-au succedat în Israel.

Cum să cultivi pământul fără apă?

De la sfârşitul războiului de şase zile, apa a fost raţionalizată pentru palestinienii locuitori ai teritoriilor ocupate pentru că hidrosistemul lor a fost complet integrat celui al Israelului, stat care depinde în asemenea măsură de aprovizionarea cu apă din spaţiile cucerite, încât problema a devenit una dintre cele mai mari obstacole aflate în calea acordurilor din regiune.

S-a făcut tot ce s-a putut pentru a se limita consumul de apă al palestinienilor din zona disputată: pentru fiecare fântână săpată, ei trebuie să ceară o autorizaţie, însă, din iulie 1967, nici un stat n-a reuşit să obţină aprobarea pentru irigaţii. Ba mai mult, acordul nu este dat nici pentru repararea puţurilor dacă acestea se află în apropierea unora israeliene. Meir Ben Meir, comisar israelian responsabil cu acest sector, declara: "Nu vom opri irigarea livezilor noastre ca palestinienii să-şi planteze pomi".

Ca urmare a acestei politici, palestinienii, care sunt obligaţi să aibă autorizaţie pentru a săpa o plantaţie, sunt obligaţi să renunţe, îşi abandonează pământurile şi ajung să mărească rândurile şomerilor din oraşe.

Prin comparaţie, coloniştii israelieni sunt privilegiaţi. Numărul puţurilor lor este nelimitat şi n-au restricţii în ceea ce priveşte adâncimea săpăturii. (În timp ce un foraj palestinian nu depăşeşte 100 m, cele din implantări pot ajunge până la 300 m sau chiar 500 m). În medie, un colonist din teritoriile ocupate foloseşte de 4-5 ori mai multă apă decât un palestinian. Statisticile Înaltului Comisariat pentru refugiaţi al ONU consemnează că un israelian consumă anual

Aniversarea primei zile mondiale a apei

"Lipsa apei potabile şi întrebuinţarea sa nechibzuită compromit din ce în ce mai grav posibilitatea unei dezvoltări raţionale şi durabile din punct de vedere ecologic. Sănătatea şi starea de bine a omului, securitatea alimentară şi industrializarea sunt domenii ameninţate în aceeaşi măsură cu ecosistemele de care depind, în afara cazului în care se optează în deceniul acesta, ca şi în cele următoare, pentru o gestionare mai eficace a aerului şi solului".

"Cu ocazia acestei prime zile mondiale a apei, Organizaţia Meteorologică Mondială cheamă guvernele, organismele donatoare şi toate instituţiile acţionând în domeniul apei să cauţioneze o concepţie, nouă şi fundamentală, de evaluare a resurselor de apă potabilă ale planetei, de punerea lor în valoare şi de utilizare. Acest nou demers nu se va putea impune decât dacă el va suscita un angajament politic fără rezerve şi participarea fiecăruia, de la cele mai înalte instanţe de stat, până la cele mai mici comunităţi şi la cetăţeanul obişnuit, şi dacă va reuşi să inspire tuturor locuitorilor planetei, bărbaţi, femei, copii, grija de a menaja cea mai preţioasă dintre resursele noastre". (Dl. G.O.P. Obasi, secretar general al Organizaţiei Meteorologice Mondiale - Comunicat de presă)

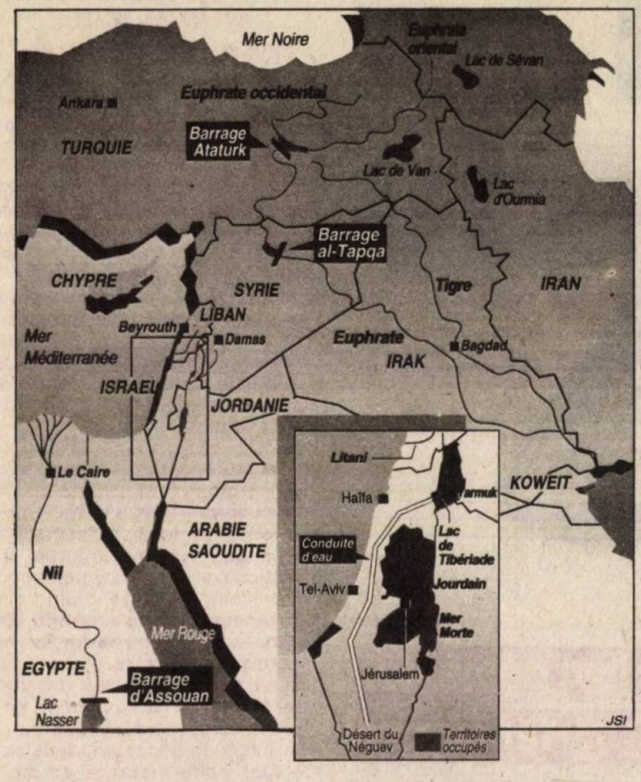

Apa - mai scumpă decât petrolul

Mărul discordiei

"Înainte de sfârşitul mileniului II, Iordania, Israelul şi Cisiordania ocupată îşi vor epuiza sursele de apă care s-ar putea regenera, în afară de cazul că-şi vor schimba radical obişnuinţele de consum", anunţa în 1985 Universitatea din Pennsylvania. Surse ONU indică faptul că 67 la sută din apa Israelului provine din afara frontierelor pe care le avea în 1948. Platoul Golan, luat Siriei, este "castelul de apă" al Israelului, pentru că el închide izvoarele Iordanului. Iar una dintre importantele pânze freatice se află în Cisiordania. Apa statului Israel a fost declarată "resursă strategică sub control militar". Palestinienii nu pot nici să sape puţuri, nici să irige.

375 metri cubi de apă, un palestinian 150 metri cubi iar un colonist - care plăteşte de şase ori mai puţin ca un palestinian pentru că este subvenţionat de stat - , 640 până la 1480 metri cubi.

De fapt, este vorba de o prelungire prin alte mijloace a politicii de colonizare a teritoriilor după războiul din 1967. Implantările, concepute la început ca necesităţi stricte de apărare (fixarea frontierelor, împărţirea zonelor ocupate) au fost elemente de rezistenţă ale Eretz Israelului după victoria în alegeri a dreptei israeliene.

Începând cu 1977, coloniile create ca zonă defensivă au devenit pământuri de populat creând o situaţie aproape ireversibilă. Mai mult de 50 la sută din suprafaţa Cisiordaniei este acum sub control israelian direct, civil sau militar. În 1989 coloniştii erau în număr de aproximativ 60 000, în 1991 - 100 000, iar politica guvernului Shamir prevedea încă 50 000 de colonizări. Amestecul acesta dintre aşezările arabe şi evreieşti este atât de puternic încît ar fi iluzoriu să se imagineze o graniţă clasică între cele două popoare. Cu excepţia câtorva mii de fanatici aparţinând "Blocului credinţei", majoritatea coloniştilor sunt susţinuţi în dorinţa lor de a rămâne aici de motivaţii economice. Voluntarii au primit numeroase ajutoare şi stabilirea lor în teritoriile ocupate costă de 2-3 ori mai ieftin decât în graniţele Israelului propriu-zis.

Venirea a sute de mii de evrei din URSS n-a făcut decât să accentueze aceste tendinţe. Şi, mai ales, să contribuie la accelerarea crizei apei.

Paralel cu creşterea demografică a populaţiei arabe, creşterea populaţiei evreieşti face şi mai vizibilă puţinătatea apei. Mai mult, multiplicând forările de puţuri - din ce în ce mai adânci - s-a contribuit la scăderea pânzelor de apă freatică, ce sunt ameninţate de infiltrarea apei de mare. Nu numai că este lipsă de apă, ci, mai rău, căutând-o în acest mod, oamenii îi provoacă dispariţia. Până acum Israelul şi-a manifestat clar intenţia de a se opune unui transfer al gestiunii resurselor de apă administraţiei palestiniene, pentru că ar fi suficient ca aceştia din urmă să sape câteva zeci de puţuri noi în munţii Iudeei şi Samariei pentru ca aprovizionarea cu apă a Israelului să fie grav ameninţată. Şi, ori că e timp de pace, ori e timp de ostilităţi, este clar că nici Iudeea, nici Samaria, nici Înălţimile Golan sau Sudul Libanului nu mai ajung pentru a stinge setea Israelului.

Alături, Iordania va putea suporta să se usuce pe picioare privind apa Iordanului? Declaraţia regelui Hussein atrăgea atenţia asupra cauzei esenţiale a conflictului din zonă: "Nu văd decât un singur motiv care ne-ar putea împinge la război, şi acela este apa". Populaţia din regiune are un procent de creştere de trei la sută pe an, fapt care, adăugat celorlalte, transformă Orientul Mijlociu într-o bombă cu efect întârziat. La aceasta s-ar adăuga şi situaţia Egiptului, ţară născută din fluviu, ale cărui nevoi în curând nu vor mai fi satisfăcute de magicul Nil. În momentul de faţă, când are 54 de milioane de locuitori, are apă cât îi este necesar; dar ce se va întâmpla după anul 2000 când populaţia sa va fi de 74 milioane de oameni?

"Conducta păcii"

In general, oamenii aleg cele mai absurde soluţii, dacă nu pe cele mai crude, şi faptul este demonstrat din plin în Orientul Mijlociu. Dacă ar reuşi să coopereze, aceste popoare, care se ucid între ele însetate pe marginea unui puţ, ar găsi şi soluţii. Propuneri de ieşire din impas au fost făcute, poate nu cele mai bune şi mai lipsite de capcane. Israelul ar trebui să-şi schimbe modalitatea de dezvoltare şi să abandoneze o parte din agricultura care înghite atâta apă, iar aceasta i- ar aduce şansa integrării în regiune.